

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

Śląsk 2.0

Program wsparcia przemysłu Województwa Śląskiego i Małopolski
Zachodniej

Międzyresortowy Zespół do spraw wzmocnienia potencjału
przemysłowego Śląska i Małopolski Zachodniej
2015-06-29

Spis treści

I. Wstęp	4
II. Cele i działania programu wsparcia przemysłu Województwa Śląskiego i Małopolski Zachodniej – program Śląsk 2.0	11
III. Działanie I – Wzrost konkurencyjności gospodarki Województwa Śląskiego i Małopolski Zachodniej	14
1. Pakiet rozwiązań dla górnictwa	14
2. Pakiet rozwiązań zwiększających globalną konkurencyjność przedsiębiorstw energochłonnych.	17
IV. Działanie II – Inwestycje	22
1. Inwestycje angażujące finansowanie ze środków UE:	22
a. Rozbudowa infrastruktury drogowej na terenie Województwa Śląskiego oraz Małopolski Zachodniej.	22
b. Rozbudowa infrastruktury kolejowej na terenie Województwa Śląskiego oraz Małopolski Zachodniej.	26
c. Inwestycje w ramach kontraktów terytorialnych oraz Regionalnych Programów Operacyjnych dla Województw Śląskiego i Małopolskiego.	31
d. Intensyfikacja procesów rewitalizacji.	34
e. Bytom, jako miasto-obszar strategicznej interwencji (OSI).	37
2. Inwestycje oparte na finansowaniu ze środków krajowych:	39
a. Utworzenie przez BGK oraz PIR Funduszu Inwestycji Samorządowych	39
b. Utworzenie przez BGK oraz PIR Funduszy Inwestycji Infrastrukturalnych – Dłużnego oraz Kapitałowego.	41
c. Utworzenie przez BGK oraz PIR Funduszu Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw	42
d. Środki wspierające przedsiębiorczość oraz preferencyjne pożyczki dla firm na inwestycje i restrukturyzację	44
e. Instrumenty finansowe Ministra Skarbu Państwa oraz Agencji Rozwoju Przemysłu S.A.	45
f. BGK – instrumenty wsparcia dla regionu i przedsiębiorstw	46
g. ARP S.A. – instrumenty wsparcia przedsiębiorstw i nowa rola Oddziału w Katowicach.	48
h. Inwestycje spółek Skarbu Państwa na terenie Śląska	50
3. Inwestycje strategiczne.	52
a. Projekt instalacji do napowierzchniowego procesu zgazowania węgla – projekt Grupy Azoty S.A.	53
b. Instalacja do podziemnego procesu zgazowania węgla – pilotaż	54
4. Wsparcie dla inwestycji sektora prywatnego:	56
a. Wsparcie działań rozwojowych Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (KSSE).	56
b. Wsparcie dla inwestorów ze strony Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych (PAIIIZ).	58
V. Działanie III – Gospodarka niskoemisyjna i zasobooszczędna	60
1. E-KUMULATOR - Wsparcie przedsięwzięć w zakresie niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki.	60
2. Działania wspierające likwidację niskiej emisji.	61
VI. Działanie IV – Nowoczesne kadry dla nowoczesnego przemysłu	63
1. Działania edukacyjne.	63
a. Program K2 – dualne szkolnictwo zawodowe – pilotaż na Śląsku	64
b. Oferta dla absolwentów szkół górniczych.	65

2. Działania osłonowe i aktywizacyjne.	70
a. Działania w ramach środków krajowych (w gestii Ministra Pracy i Polityki Społecznej).	73
b. Działania w ramach funduszy unijnych.	77
c. Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji (EFG).....	81
VI. Działanie V – Integracja funkcji miast aglomeracji górnośląskiej	83
1. Legislacyjne koncepcje dotyczące tworzenia obszarów metropolitalnych w Polsce.	83
VII. Działanie VI – Wdrożenie i ocena wdrożenia Programu	85
1. Społeczna Rada do spraw Rozwoju Śląska	85
Załącznik nr 1: Źródła finansowania działań osłonowych i aktywizacyjnych w ramach Programu Śląsk 2.0.	87
Załącznik nr 2. Skuteczne doradztwo zawodowe.	98
Załącznik nr 3: Działania dodatkowe.	101
1. Współpraca z Massachusetts Institute of Technology (MIT).....	102
Załącznik nr 4: Lista dokumentów wykorzystanych przy opracowaniu Programu Śląsk 2.0.	103

I. Wstęp

Województwo Śląskie oraz Małopolska Zachodnia

Śląsk był i jest siłą napędową polskiego przemysłu. W dobie trudnych przemian w gospodarce światowej i w gospodarce regionu celem rządu jest takie wsparcie Województwa Śląskiego i Małopolski Zachodniej, które umożliwi im zwiększenie ich roli, jako krajowego i środkowo-europejskiego centrum przemysłowego. W samym Województwie Śląskim powstaje niemal 12,7% Produktu Krajowego Brutto (PKB), który wyrażony w liczbach bezwzględnych w 2013 roku wyniósł 207 mld zł. W Województwie Śląskim i w Małopolsce Zachodniej mieszka i pracuje ok. 5 mln ludzi. Zlokalizowanych jest 26 kopalń węgla kamiennego, 31 bloków energetycznych (o mocy osiągalnej 6 GW) oraz kilkanaście hut i większych zakładów metalurgicznych. Jednocześnie rozwija się prężnie sektor motoryzacyjny produkujący samochody i podzespoły a także branża informatyczna. Jest to także region innowacji i kreatywnych kadr, mający niemal 3 miliony osób w wieku produkcyjnym i ponad 130 tys. studentów, kształcących się na 41 wyższych uczelniach. Ponad 55% z nich wybiera szkoły techniczne i ekonomiczne. Kulturowana w regionie od dziesięcioleci tradycyjna kultura ciężkiej, uczciwej pracy w realnej gospodarce to kolejny czynnik, który pozwala wierzyć, że Województwo Śląskie i Małopolska Zachodnia mogą stanowić jeszcze większą siłę gospodarczą niż dziś. Jest to szczególnie ważne, ponieważ ostatni światowy kryzys pokazał, że kraje o większym udziale przemysłu w PKB lepiej poradziły sobie w dobie spowolnienia. Dlatego wzmocnienie potencjału regionu umocni całą polską gospodarkę i zwiększy jej konkurencyjność na arenie światowej.

W Województwie Śląskim i Małopolsce Zachodniej swoje siedziby mają cztery kluczowe spółki wydobywające węgiel kamienny, Kompania Węglowa (KW), Katowicki Holding Węglowy (KHW), Jastrzębska Spółka Węglowa (JSW) oraz Tauron Wydobycie. W sumie te cztery firmy zatrudniają blisko 90 tysięcy osób i produkują 57 mln ton węgla, czyli ponad 80% ogólnopolskiej produkcji surowca. Oznacza to również, że spółki te stanowią podstawowe źródło dostaw dla polskiej energetyki, w której z węgla kamiennego pochodzi ponad 50% produkcji energii elektrycznej. Z sektorem wydobywania węgla kamiennego silnie powiązane są firmy okołogórnnicze, z których te najprężniej działające produkują również na eksport (np. maszyny górnicze). Innym tradycyjnym sektorem przemysłowym, który polega na śląskim

węgla, a który zlokalizowany jest w regionie, jest przemysł metalurgiczny. Ta branża jest znaczącym odbiorcą węgla koksowego (głównie z JSW), a także znaczącym odbiorcą energii elektrycznej.

Jednocześnie analiza głównych inwestorów w regionie wskazuje na dokonujące się zmiany struktury gospodarki w kierunku wzrostu znaczenia branży motoryzacyjnej. Jest to związane z dostępnymi zasobami wykwalifikowanego kapitału ludzkiego będącego efektem rozwiniętego szkolnictwa wyższego w regionie (w tym w zakresie nauk technicznych – m.in. Politechnika Śląska). W Katowickiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej działa 51 zakładów z branży motoryzacyjnej¹. Struktura inwestorów wskazuje również na rozwój przemysłu spożywczego oraz produkcji w obszarze AGD, co w powiązaniu ze wspomnianym znaczącym udziałem przemysłu motoryzacyjnego wskazuje na modernizację struktury gospodarki województwa w kierunku zwiększenia udziału szeroko pojętego przetwórstwa przemysłowego niezwiązanego z tradycyjnym profilem regionu.

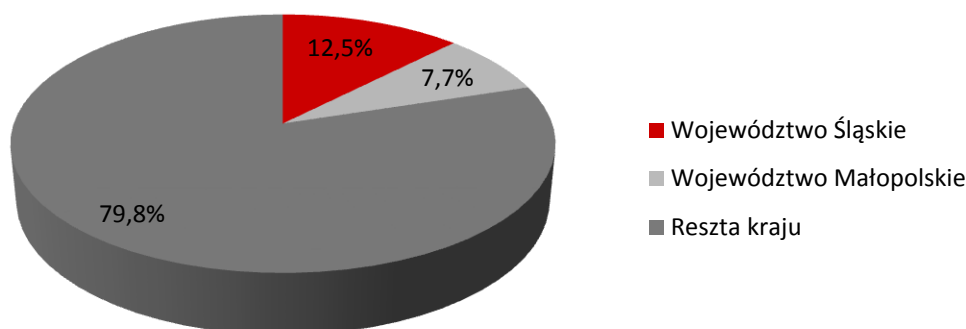
Wspomniane prawidłowości dostrzega również Unia Europejska. Znalazły one odzwierciedlenie w strategicznych inicjatywach podejmowanych przez Unię Europejską, czego wyrazem jest m.in. opublikowany w czerwcu 2013 roku plan działań dla sektora stalowego opracowany pod kierownictwem Wiceprzewodniczącego Komisji Europejskiej Antonio Tajaniego². Plan ten zakłada nowe otwarcie dla sektora stalowego w UE: m.in. wprowadzenie właściwych ram regulacyjnych, analizę potrzeb w zakresie umiejętności i restrukturyzacji, dążenie do zwiększenia popytu na stal, ułatwienia w dostępie do rynków zagranicznych oraz dążenie do zabezpieczenia przystępnych cen energii.

Zgodnie z danymi GUS dotyczącymi rachunków regionalnych, Województwo Śląskie i Małopolskie odpowiadają za jedną piątą polskiego PKB³:

¹ Szerzej nt. struktury firm zlokalizowanych w KSSE patrz rozdział IV.4.a.

² http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-527_pl.htm

³ <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/rachunki-regionalne/wstepne-szacunki-produktu-krajowego-brutto-wedlug-wojewodstw-w-2013-r-4,2.html>

Województwo Śląskie zajmuje drugą pozycję pod względem wytwarzanego PKB w Polsce, a czwartą biorąc pod uwagę PKB per capita. Jest to największy zurbanizowany obszar w Europie Środkowo-Wschodniej zamieszkiwany przez prawie 4,6 mln osób, mający najwyższą średnią krajową gęstość zaludnienia oraz wskaźnik udziału ludności miejskiej – ponad 77%⁴.

Pod względem produkcji sprzedanej przemysłu Województwo Śląskie zajmuje pierwsze miejsce w kraju (udział Województwa w krajowej produkcji sprzedanej przemysłu w 2012 roku wyniósł 17,1%, co odpowiada blisko 201 mld zł). Blisko 0,5 miliona mieszkańców regionu jest zatrudnionych w przemyśle – najwięcej w skali kraju⁵. Dominujące branże przemysłu to przemysł motoryzacyjny, maszynowy, wydobywczy oraz hutniczy.

Do tego dodajmy kolejne charakterystyczne cechy Śląska: to tu jest najgęstsza w kraju sieć dróg ekspresowych i autostrad (choć jednocześnie najbardziej obciążona ruchem⁶). W promieniu 600 km od Katowic znajduje się 6 europejskich stolic: Warszawa, Berlin, Praga, Budapeszt, Wiedeń i Bratysława. Euroterminal w Sławkowie (kolej szerokotorowa) zapewnia bezpośredni dostęp do rynków Azji, a katowickie lotnisko Pyrzowice jest liderem w ruchu cargo wśród krajowych lotnisk regionalnych.

⁴ „Propozycje dotyczące programu dla województwa śląskiego”, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Katowice 2015.

⁵ „Rocznik statystyczny przemysłu 2013”, GUS, Warszawa 2013.

⁶ Ogólnopolskie badanie natężenia ruchu przeprowadzone przez GDDKiA w 2010 roku – badanie prowadzone w cyklu 5-letnim, kolejne będzie przeprowadzone w 2015 roku.

http://www.gddkia.gov.pl/userfiles/articles/g/GENERALNY_POMIAR_RUCHU_2010/0.1.1.5_Synteza_GPR_2010.pdf

Wizytówkę mieszkańców regionu stanowi śląski etos pracy. To tutaj ludzie od pokoleń pracują w przemyśle, głównie wydobywczym i przetwórczym. Specyfiką regionu jest dobrze rozwinięte szkolnictwo zawodowe. Wszystko to zapewnia ogromne i różnorodne zasoby pracy oraz wielkość i chłonność rynku zbytu⁷.

Małopolska Zachodnia jest częścią Województwa Małopolskiego, które pod względem powierzchni należy do mniejszych w Polsce i jest sklasyfikowane na 12. miejscu, a pod względem produkcji sprzedanej przemysłu zajmuje 6. miejsce w kraju. Gospodarka Województwa generuje 7,7% polskiego PKB (128 mld zł w 2013), co daje regionowi piąte miejsce w kraju. Pod względem PKB per capita Województwo Małopolskie zajmuje 7. miejsce w kraju. Przemysł Małopolski skoncentrowany jest głównie w Małopolsce Zachodniej gdzie zlokalizowane są zakłady z takich sektorów jak chemiczny, wydobywczy, metalurgiczny i przetwórczy.

Ale przed Województwem Śląskim i Małopolską Zachodnią stoją liczne wyzwania. Tradycyjne przemysły stanęły w obliczu silnej konkurencji spoza Unii Europejskiej przy jednoczesnej konieczności ciągłego dostosowywania się do coraz ostrzejszych wymogów środowiskowych. Przybierające na sile kontakty gospodarcze z sąsiednimi państwami powodują również konieczność dostosowania infrastruktury regionu do zwiększających się ciągle potrzeb. Samorzady stają przed koniecznością ciągłego podnoszenia jakości życia mieszkańców, a szkolnictwo przed potrzebą szybkiego reagowania na zmieniające się potrzeby biznesu. Jednocześnie wielowiekowa działalność przemysłowa odcisnęła i odciska piętno na środowisku naturalnym. W związku z tym istnieje również potrzeba zapewnienia mieszkańcom lepszych warunków życia w środowisku naturalnym, które przez całe lata było narażone na intensywne skażenia powietrza, wody i gleby⁸. Wszystko to oznacza, że utrzymanie roli kluczowego centrum przemysłowego Europy Środkowo-Wschodniej przez Województwo Śląskie i Małopolską Zachodnią, wymaga wspólnego działania: lokalnego biznesu, samorządów i rządu centralnego.

⁷ „KSSE – Przewodnik Inwestora”, (<http://ksse.com.pl/>).

⁸ Pomimo tendencji spadkowych region śląski wciąż wytwarza i emituje najwięcej zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w kraju oraz zajmuje czwarte miejsce pod względem ilości gruntów, wymagających rekultywacji.

Diagnoza sytuacji oraz reakcja rządu:

Polskie górnictwo będące jednym z kluczowych branż Województwa Śląskiego i Małopolski Zachodniej stanęło na rozdrożu. Strukturalna nadpodaż węgla kamiennego, wynikająca ze zmian w sektorze elektroenergetycznym, spadek cen na rynkach światowych wywołany zwiększeniem podaży ze strony kopalń odkrywkowych oraz wysokie koszty eksploatacji spowodowały spadek rentowności spółek węglowych. Od 2006 roku sprzedaż rodzimego węgla kamiennego do polskiej energetyki zmniejszyła się o ponad 15%. Dodatkowo, od roku 2011 cena węgla kamiennego na rynkach światowych zmalała o ponad 50%.

Od 2004 roku koszt jednostkowy polskiego węgla kamiennego (wyrażony w złotych na tonę) wzrósł o ponad 98%, podczas gdy cena zbytu wzrosła jedynie o 48%. W roku 2013 koszty jednostkowe wydobycia przekroczyły jednostkowe przychody i efektywnie spółki zaczęły notować stratę operacyjną. W najtrudniejszej sytuacji znalazła się Kompania Węglowa S.A. (największy producent węgla kamiennego w Unii Europejskiej), która w 2014 roku stanęła na krawędzi upadłości⁹. W złej sytuacji znalazły się także pozostałe spółki węglowe oraz ich kooperanci.

Z drugiej strony strategiczny charakter węgla kamiennego jako narodowego zasobu budującego niezależność i bezpieczeństwo państwa oraz struktura polskiego sektora energetycznego oznaczają, że górnictwo węgla kamiennego będzie w regionie ważnym sektorem gospodarki jeszcze długie lata.

W dniu 7 stycznia 2015 roku Rada Ministrów przyjęła Plan Naprawczy dla Kompanii Węglowej S.A., który zakładał wygaszenie wydobycia węgla kamiennego w kopalniach nierentownych oraz przekształcenia organizacyjne w Kompanii Węglowej S.A. Ostateczny kształt plan naprawczy uzyskał w rezultacie rozmów ze stroną społeczną, czego wyrazem stało się podpisane 17 stycznia 2015 roku w Katowicach porozumienie z Międzyzwiązkowym Komitetem Protestacyjno-Strajkowym. Porozumienie to, konsekwentnie realizowane, daje śląskiemu górnictwu szansę na nowe otwarcie¹⁰. Kryzys w górnictwie ukazał nie tylko konieczność

⁹ „Program naprawczy Kompanii Węglowej S.A.”, Ministerstwo Gospodarki (7.01.2015 r.).

¹⁰ „Porozumienie zawarte pomiędzy stroną rządową, Międzyzwiązkowym Komitetem Protestacyjno-Strajkowym, zakładowymi organizacjami związkowymi działającymi w Kompanii Węglowej S.A. oraz Zarządami Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A., Kompanii Węglowej S.A., Węglokoks S.A.”.

naprawy poszczególnych spółek, kopalń, czy ścian wydobywczych, ale także potrzebę nadania nowego impulsu przemysłowi Województwa Śląskiego i Małopolski Zachodniej.

W tym celu Prezes Rady Ministrów Pani Ewa Kopacz w dniu 7 stycznia 2015 roku Zarządzeniem nr 1 powołała do życia Międzyresortowy Zespół do spraw wzmocnienia potencjału przemysłowego Śląska (Zespół), jako organ pomocniczy Rady Ministrów. Przewodniczącym Zespołu Prezes Rady Ministrów ustanowił Sekretarza Stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Pana Jakuba Jaworowskiego. Do zadań Zespołu należy:

- Przegląd istniejących programów rozwojowych dla Śląska;
- Opracowanie koncepcji wzmocnienia potencjału przemysłowego Śląska – Śląskie Centrum Przemysłu;
- Opracowanie koncepcji wsparcia dla obszarów szczególnie dotkniętych programem naprawczym sektora górnictwa węgla kamiennego.

Powyższe zadania wpisują się w szeroki kontekst celu jakim jest wzmocnienie potencjału przemysłowego Śląska i Małopolski Zachodniej. W kwestii wielu propozycji program wprowadza rozwiązania możliwe do zastosowania również w pozostałych regionach kraju.

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (KPRM), Ministerstwa Finansów (MF), Ministerstwa Gospodarki (MG), Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju (MIIR), Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (MPiPS) oraz Ministerstwa Skarbu Państwa (MSP).

Na posiedzeniu Zespołu w dniu 4 lutego 2015 roku powołano do życia trzy zespoły robocze:

- Do spraw społecznych i pracowniczych, pod kierownictwem Sekretarza Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, Pana Jacka Męciny;
- Do spraw funduszy i inwestycji europejskich, pod kierownictwem Sekretarza Stanu w Ministerstwie Infrastruktury i Rozwoju, Pana Waldemara Sługockiego;
- Do spraw gospodarczych i inwestycji pod kierownictwem Sekretarza Stanu w Ministerstwie Finansów, Pana Janusza Cichonia oraz Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Gospodarki, Pani Ilony Antoniszyn-Klik.

Przedstawione w dokumencie rekomendacje bazują na analizach Zespołu oraz na propozycjach złożonych w toku prac zespołu m.in. przez lokalnych przedsiębiorców i samorządowców. Wartym podkreślenia jest fakt, iż przedstawione w niniejszym programie rozwiązania są w niektórych punktach rozwinięciem istniejących już rozwiązań oraz doszczegółowieniem kierunków działań sformułowanych w dokumentach definiujących strategie rozwojowe dla obszaru Województwa Śląskiego oraz Małopolski Zachodniej¹¹.

Biorąc pod uwagę formalno-prawne uwarunkowania oraz złożony charakter niniejsze opracowanie ma charakter **ramowego programu rozwoju**, bazującego w głównej mierze na dostępnych i funkcjonujących instrumentach oraz rozwiązaniach, w tym zawartych w poszczególnych dokumentach wdrożeniowych do strategii zintegrowanych.

¹¹ Listę dokumentów programowych dla Województwa Śląskiego i Małopolski Zachodniej zamieszczono w Załączniku nr 4.

II. Cele i działania programu wsparcia przemysłu Województwa Śląskiego i Małopolski Zachodniej – program *Śląsk 2.0*

Celem nadrzędnym programu ramowego jest dalsze wzmocnienie kluczowej roli Śląska i Małopolski Zachodniej jako koła zamachowego polskiego przemysłu poprzez dostosowanie gospodarki regionu do wyzwań związanych z procesami globalizacji. Cel ten winien być osiągnięty na bazie istniejących zasobów ludzkich i infrastrukturalnych.

Działanie I. Wzrost konkurencyjności gospodarki Województwa Śląskiego i Małopolski Zachodniej

1. Pakiet rozwiązań dla górnictwa.
2. Pakiet rozwiązań zwiększających globalną konkurencyjność przedsiębiorstw energochłonnych.

Działanie II. Inwestycje

1. Inwestycje angażujące finansowanie ze środków UE:
 - a. Rozbudowa infrastruktury drogowej na terenie Województwa Śląskiego oraz Małopolski Zachodniej.
 - b. Rozbudowa infrastruktury kolejowej na terenie Województwa Śląskiego oraz Małopolski Zachodniej.
 - c. Inwestycje w ramach kontraktów terytorialnych oraz Regionalnych Programów Operacyjnych dla Województw Śląskiego i Małopolskiego.
 - d. Intensyfikacja procesów rewitalizacji.
 - e. Bytom, jako miasto-obszar strategicznej interwencji (OSI).
2. Inwestycje oparte na finansowaniu ze środków krajowych:
 - a. Utworzenie przez BGK oraz PIR Funduszu Inwestycji Samorządowych.
 - b. Utworzenie przez BGK oraz PIR Funduszu Inwestycji Infrastrukturalnych – Dłużnego oraz Kapitałowego.
 - c. Utworzenie przez BGK oraz PIR Funduszu Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw.

- d. Środki wspierające przedsiębiorczość oraz preferencyjne pożyczki dla firm na inwestycje i restrukturyzację.
- e. Instrumenty finansowe Ministra Skarbu Państwa oraz Agencji Rozwoju Przemysłu S.A.
- f. BGK – instrumenty wsparcia dla regionu i przedsiębiorstw.
- g. ARP S.A. – instrumenty wsparcia przedsiębiorców oraz nowa rola Oddziału w Katowicach.
- h. Inwestycje spółek Skarbu Państwa na terenie Śląska.

3. Inwestycje strategiczne

- a. Projekt instalacji do powierzchniowego procesu zgazowania węgla – projekt Grupy Azoty S.A.
- b. Instalacja do podziemnego procesu zgazowania węgla – pilotaż.

4. Wsparcie dla inwestycji sektora prywatnego:

- a. Wsparcie działań rozwojowych Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (KSSE).
- b. Wsparcie dla inwestorów ze strony Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych (PAIIIZ).

Działanie III – Gospodarka niskoemisyjna oraz zasobooszczędna

- 1. E-KUMULATOR – wsparcie przedsięwzięć w zakresie niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki.
- 2. Działania wspierające likwidację niskiej emisji.

Działanie IV - Nowoczesne kadry dla nowoczesnego przemysłu

- 1. Działania edukacyjne:
 - a. K2 – dualne szkolnictwo zawodowe – pilotaż na Śląsku.
 - b. Skuteczne doradztwo zawodowe.
 - c. Oferta dla absolwentów szkół górniczych.
- 2. Działania osłonowe i aktywizacyjne.
 - a. Działania w ramach środków krajowych (w gestii Ministra Pracy i Polityki Społecznej)

-
- b. Działania w ramach funduszy unijnych.
 - c. Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji.

Działanie V – Integracja funkcji miast aglomeracji górnośląskiej

- 1. Legislacyjne koncepcje dotyczące tworzenia obszarów metropolitalnych w Polsce.

Działanie VI – Dodatkowe działania wspierające wdrożenie Programu

- 1. Społeczna Rada do spraw Rozwoju Śląska.

III. Działanie I – Wzrost konkurencyjności gospodarki Województwa Śląskiego i Małopolski Zachodniej

1. Pakiet rozwiązań dla górnictwa.

Szczegółowe rozwiązania dla sektora górnictwa węgla kamiennego w Województwie Śląskim i Małopolsce Zachodniej są przedmiotem prac Pełnomocnika Rządu do spraw restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego, Sekretarza Stanu w Ministerstwie Skarbu Państwa Pana Wojciecha Kowalczyka. Poniżej zaprezentowano główne cele i uwarunkowania tych działań, które w części już zostały zrealizowane, a w części są realizowane.

Strategicznym celem rządu, zdefiniowanym w Planie Naprawczym Kompanii Węglowej S.A. jest *zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego państwa poprzez dostawy krajowego węgla kamiennego do elektrowni w perspektywie kolejnych 30 lat¹²*. W efekcie przeprowadzanych działań Kompania Węglowa S.A. wraz z 47 tysiącami pracowników weszła na ścieżkę przemian, których celem jest wydobywanie węgla kamiennego na zasadach ekonomicznie uzasadnionych i oddalenie groźby zwolnień.

Podejmowane w ramach planu naprawczego działania opierają się na oddzieleniu ekonomicznie opłacalnych składników majątku Kompanii Węglowej S.A. od tych części aktywów, których dalsze funkcjonowanie nie ma ekonomicznego uzasadnienia. Ekonomicznie i geologicznie nierokujące składniki majątku, takie jak poszczególne ruchy w ramach kopalń zostały wydzielone i przeniesione do Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A. (KWK „Makoszowy” - kopalnia wydzielona z KWK „Sośnica-Makoszowy”, KWK „Brzeszcze”, KWK „Centrum” - kopalnia wydzielona z KWK „Bobrek-Centrum”). Dodatkowo w dniu 8 maja 2015 roku podpisano pomiędzy Zarządami Kompanii Węglowej S.A. i Węglokoks Kraj Sp. z o.o. umowę sprzedaży kopalń Bobrek i Piekary.

Po zrealizowaniu Programu Naprawczego Spółka będzie podmiotem samofinansującym się, realizującym działania restrukturyzacyjne obejmujące majątek nieprodukcyjny (w tym

¹² Uchwała Rady Ministrów nr 3/2015 z 7 stycznia 2015.

nieruchomości), zasoby mieszkaniowe, świadczenia dla byłych pracowników kopalń, szkody górnicze po kopalniach likwidowanych, renty wyrównawcze i koszty rekultywacji itp.

Na bazie dobrze funkcjonujących i perspektywicznych aktywów powstanie nowa spółka z udziałem nowych inwestorów. W tym celu zawieszono spółkę celową, która będzie stanowić podstawę do utworzenia tzw. Nowej Kompanii Węglowej – Węglokoks Rybnicki Okręg Węglowy Sp. z o.o. Podpisana została umowa przedwstępna na zbycie 4 rybnickich kopalń (KWK „Rydułtowy-Anna”, KWK „Marcel”, KWK „Jankowice” oraz KWK „Chwałowice”) do spółki Węglokoks Rybnicki Okręg Węglowy Sp. z o.o. Ostateczna transakcja obejmie 11 pozostałych kopalń, które trafią jednocześnie do Węglokoks Rybnicki Okręg Węglowy Sp. z o.o.

Spółka ta będzie miała zdrowe i solidne fundamenty, które pozwolą jej dobrze funkcjonować na konkurencyjnym rynku węgla kamiennego. Taki podmiot przyciągnie inwestorów, którzy dodatkowo wzmocnią jego potencjał.

Opracowany biznesplan oraz plany finansowe dla tzw. Nowej Kompanii Węglowej (Nowa KW) zakładają m.in. poprawę miksu produktowego Nowej KW poprzez zwiększenie udziału sortymentów grubych oraz węgla koksowego. Spółka nastawia się na eksport nadwyżek z rynku krajowego, dostosowanie wolumenu produkcji do możliwości sprzedaży oraz wprowadzenie szóstego dnia pracy w zakładach produkujących najlepiej zbywalny węgiel. Zmiany nastąpią także w modelu zarządzania grupą – wprowadzone zostaną nowe procesy planowania sprzedaży, produkcji oraz inwestycji. Biznesplan zakłada, że nowa spółka osiągnie w 2017 r. zysk EBITDA na poziomie ponad 2 mld zł przy sprzedaży ponad 28 mln ton węgla rocznie. Zmiana modelu działania i optymalizacja kosztów pozwoli także spłacać zobowiązania obecnej Kompanii Węglowej S.A.

Jednocześnie rząd podjął rozmowy z Ukrainą na temat możliwości dostaw polskiego węgla kamiennego dla elektrowni ukraińskich. Ze względu na niedopasowanie oferty polskich producentów do typów węgla stosowanych przez ukraińskie elektrownie (głównie węgiel typu antracyt) Ukraina nie jest obecnie zainteresowana taką współpracą na szerszą skalę.

W ramach kredytu rządowego Polski dla Ukrainy w wysokości 100 mln euro strona polska zaoferowała stronie ukraińskiej wykorzystanie tych środków na taką modernizację elektrowni ukraińskich, aby mogły one spalać węgiel oferowany przez polskich producentów.

W rozmowach ustalono, że strona ukraińska powoła grupę roboczą ds. modernizacji sektora elektroenergetycznego, do której strona ukraińska zaprasza Polskę. Po pełnej modernizacji sektora elektroenergetycznego Ukrainy powstanie zapotrzebowanie na 9,5-15 mln ton węgla typów oferowanych przez polskich producentów, co otworzy możliwość dostaw z Polski na Ukrainę.

Oprócz ciągłego dbania o właściwy poziom bezpieczeństwa w kopalniach węgla kamiennego należy również zadbać o tych górników, którzy zostali poszkodowani w wypadkach podczas swojej pracy. Szpital w Siemianowicach Śląskich (Centrum Leczenia Oparzeń) jest placówką, która na przestrzeni lat uratowała życie wielu osobom z terenu całego kraju. Aby dodatkowo wzmocnić tę placówkę Ministerstwo Zdrowia zapewni dodatkowe finansowanie w zakresie zakupu aparatury do leczenia skutków oparzeń przy zastosowaniu tzw. sztucznej skóry.

2. Pakiet rozwiązań zwiększających globalną konkurencyjność przedsiębiorstw energochłonnych.

W dobie globalizacji, coraz ściślejszych powiązań pomiędzy światowymi rynkami oraz działań na rzecz klimatu europejskie przedsiębiorstwa energochłonne znalazły się w trudnej sytuacji ekonomicznej. Szereg obciążeń fiskalnych i pozafiskalnych (przede wszystkim związanych z rosnącymi kosztami ochrony środowiska), z którymi borykają się unijne przedsiębiorstwa energochłonne wpłynął na znaczące pogorszenie konkurencyjności tych spółek na arenie światowej, nie tylko w konfrontacji ze spółkami azjatyckimi, ale również w odniesieniu do firm amerykańskich. Aby przeciwdziałać temu zjawisku oraz wzmocnić konkurencyjność rodzimych przedsiębiorstw energochłonnych Unia Europejska wprowadziła możliwość zastosowania przez państwa członkowskie szeregu zwolnień. Poprzez Dyrektywę 2003/96/WE Unia Europejska dała państwom członkowskim możliwość zwolnienia z części opłat dodatkowych wliczanych do ceny energii elektrycznej¹³. Takie zwolnienia mogą być udzielane:

- w formie ulgi w akcyzie na energię elektryczną (dla wybranych procesów przemysłowych np. metalurgii, elektrolizy oraz redukcji chemicznej bądź też całego przemysłu energochłonnego¹⁴),
- w formie ulgi w koszcie energii elektrycznej z tytułu opłat na rzecz odnawialnych źródeł energii,
- w formie ulgi w koszcie energii elektrycznej z tytułu opłat związanych z emisją gazów cieplarnianych¹⁵.

Na pełne bądź też częściowe zwolnienia z obciążeń dodatkowych dla ceny prądu, przedsiębiorstwa energochłonne mogą liczyć w większości państw członkowskich UE, w tym we wszystkich państwach o silnym przemyśle. Przykładowo, zwolnienie przedsiębiorstw energochłonnych z akcyzy na energię elektryczną zostało wprowadzone we wszystkich państwach wspólnoty za wyjątkiem Cypru, Łotwy, Malty, Polski oraz Portugalii.

¹³ Art. 2 pkt 4 oraz art. 17 pkt 2 Dyrektywy 2003/96/WE. Zgodnie z definicją, zakład energochłonny oznacza jednostkę gospodarczą, w której koszty nabycia produktów energetycznych i energii elektrycznej wynoszą przynajmniej 3% wartości produkcji lub krajowy należny podatek energetyczny wynosi przynajmniej 0,5% wartości dodanej.

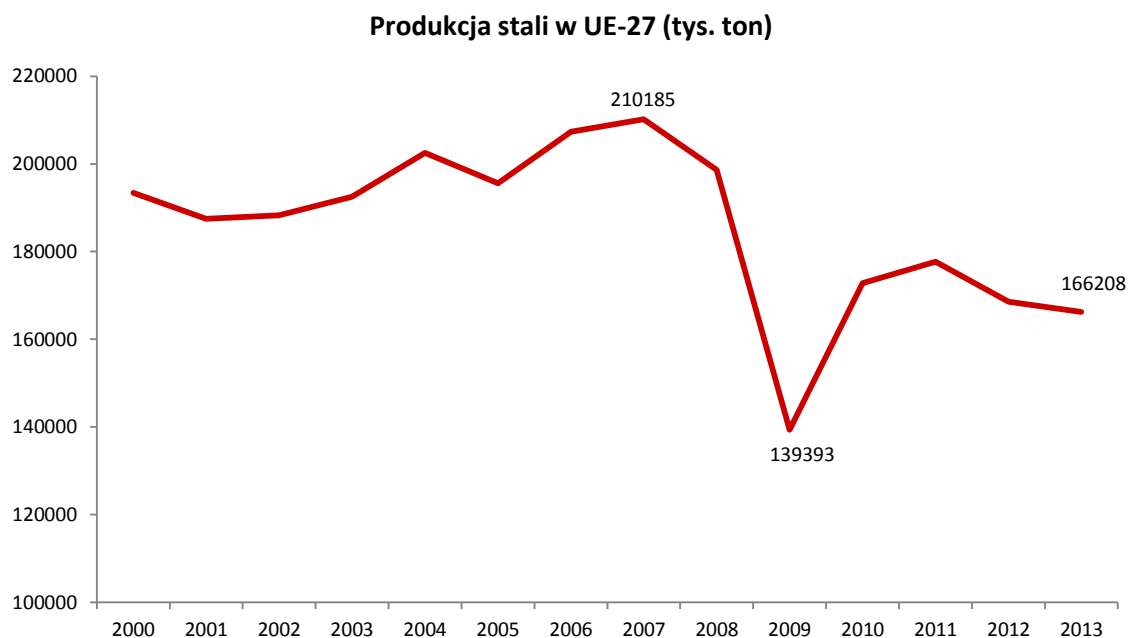
¹⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003L0096&from=PL>

¹⁵ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:140:0063:0087:pl:PDF> (Art. 10a pkt. 6 Dyrektywy 2009/29/WE).

W efekcie zachwiana została zasada gospodarki rynkowej, czyli równych warunków gospodarowania dla wszystkich konkurentów. Oznacza to, że wiele przedsiębiorstw działających w tradycyjnych gałęziach przemysłu, tak licznie reprezentowanych w Województwie Śląskim i w Małopolsce Zachodniej jest w gorszej sytuacji nie tylko w relacji do firm z państw trzecich, w których zobowiązania środowiskowe, czy zobowiązania dotyczące zakazu pomocy publicznej nie są tak restrykcyjne, ale są również w gorszej sytuacji niż ich konkurenci europejscy.

Widać to szczególnie w przemyśle metalurgicznym, ważnej gałęzi przemysłu dla Województwa Śląskiego i Małopolski Zachodniej, a także ważnego odbiorcy węgla koksowego i energii elektrycznej produkowanej z polskiego węgla. Produkcja stali w Europie systematycznie spada, a presja czynników regulacyjnych pozostaje groźna dla nadal funkcjonujących przedsiębiorstw.

Poziom produkcji stali przez 27 państw członkowskich UE za lata 2000-2013 obrazuje poniższy wykres¹⁶:

Od kryzysowego 2009 roku produkcja stali w Polsce waha się w przedziale 7-8 mln ton (w 2013 roku było to 7,9 mln ton stali surowej). Zużycie jawne stali w 2013 roku w Polsce wyniosło 10,3

¹⁶<http://www.worldsteel.org/dms/internetDocumentList/statistics-archive/production-archive/steel-archive/steel-annually/steel-annually-1980-2013/document/steel%20annually%201980-2013.pdf>

mln ton (niższe o 1% od odnotowanego w 2012 roku). Polski eksport wyrobów hutniczych w 2013 roku wyniósł 4,9 mln ton (12% mniej niż w 2012), podczas gdy import wyniósł 7,9 mln ton (3% mniej niż w 2012)¹⁷.

Dlatego też, Program Śląsk 2.0 zakłada wprowadzenie ułatwień dla sektora energochłonnego, którego największymi, aczkolwiek niejedynymi beneficjentami będą spółki z branży metalurgicznej oraz hutniczej. Bezpośrednio, choć w mniejszej skali na projektowanych rozwiązaniach mogą zyskać przedsiębiorstwa z branży chemicznej i górniczej. Działania te polegają na:

- Zwolnieniu przedsiębiorstw reprezentujących przemysł energochłonny (w tym przede wszystkim górnictwo, hutnictwo, metalurgię oraz przemysł chemiczny) z części kosztów systemu wsparcia odnawialnych źródeł energii (tj. obowiązku zakupu zielonych certyfikatów oraz od 2016 roku obowiązku uiszczania tzw. opłaty OZE), które stanowią element składowy kosztów energii elektrycznej. Skumulowana wartość tego zwolnienia w skali całego kraju **wyniesie około 450 mln zł w ujęciu rocznym**. Z legislacyjnego punktu widzenia rozwiązanie to zostało wprowadzone w Ustawie o odnawialnych źródłach energii (OZE), która została podpisana przez Prezydenta RP w dniu 11 marca 2015 roku.
- Zwolnieniu przedsiębiorstw reprezentujących przemysł energochłonny z części akcyzy wliczonej do ceny energii elektrycznej. Rozwiązanie to zostanie wprowadzone w formie zmiany Ustawy o podatku akcyzowym.

Powyższym systemem zwolnień w skali całego kraju zostanie objętych ponad 3,5 tysiąca przedsiębiorstw. Spośród tych przedsiębiorstw, za prawie 82% całkowitej kwoty zwolnień odpowiadają 43 duże przedsiębiorstwa, z czego na terenie Województwa Śląskiego i Małopolski Zachodniej znajduje się 14 z listy 43 największych odbiorców energii elektrycznej. Łącznie duzi odbiorcy energii elektrycznej w regionie zatrudniają ponad 100 tysięcy pracowników, przede wszystkim w branży górniczej, hutniczej (hutnictwo stali oraz metali nieżelaznych) oraz w branży metalurgicznej. Zgodnie z danymi GUS, prawie jedna trzecia przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą związaną z metalurgią znajduje się w Województwie Śląskim i Małopolskim. O tym jak ważne jest dla regionu hutnictwo i metalurgia świadczy fakt, że huty bądź zakłady metalurgiczne znajdują się między innymi w następujących

¹⁷ Raport HIPH pod tytułem „Polski przemysł stalowy 2014” (http://www.hiph.org/ANALIZY_RAPORTY/pliki/PPS-2014.pdf).

miastach: Częstochowa, Sosnowiec, Gliwice, Dąbrowa Górnicza, Ruda Śląska, Chorzów, Świętochłowice (a zatem w miastach również silnie związanych z sektorem wydobywania węgla kamiennego) czy też w Olkuszu.

Wdrożone rozwiązania oparte na częściowym zwolnieniu przedsiębiorstw energochłonnych z akcyzy oraz opłaty OZE wliczanej do ceny energii elektrycznej wpłyną na spadek kosztów produkcji poszczególnych przedsiębiorstw. Zwłaszcza w przypadku branży hutnictwa stali powinno się to przełożyć na wzrost produkcji stali, co z kolei wpłynie na zwiększenie zatrudnienia oraz zwiększone zużycie niezbędnych do produkcji substratów, czyli węgla koksującego (nabywanego w przypadku firm zlokalizowanych w Polsce głównie od Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A.) oraz węgla energetycznego (nabywanego głównie od Kompanii Węglowej S.A. oraz Katowickiego Holdingu Węglowego S.A.). Dla przykładu, zgodnie z danymi przedstawionymi przez Hutniczą Izbę Przemysłowo-Handlową (HIPH) wzrost produkcji stali o 1 mln ton byłby tożsamy ze wzrostem zapotrzebowania na węgiel koksujący o 0,5 - 0,7 mln ton. Zwiększenie produkcji stali w Polsce daje szansę na zmniejszenie importu oraz potencjalnie wyższe przychody dla Budżetu Państwa z tytułu podatku VAT.

Dodatkowo:

- Rząd będzie blisko współpracował z branżą hutniczą i metalurgiczną, także na arenie międzynarodowej, na forum UE i na forum Światowej Organizacji Handlu (WTO), w celu obrony przed nieuczciwą konkurencją zwłaszcza z państw spoza UE. Możliwe do zastosowania przez wspólnotę środki ochronne to przede wszystkim środki antydumpingowe, środki antysubsydyjne oraz środki chroniące przed nadmiernym przywozem¹⁸. Działalność producentów spoza UE, których nie obowiązują regulacje środowiskowe, ani często regulacje dotyczące pomocy publicznej powoduje zjawisko tzw. *carbon leakage*, czyli ucieczki przemysłów szczególnie dotkniętych polityką klimatyczną poza UE. W efekcie środowisko naturalne nie jest chronione, a UE i Polska tracą miejsca pracy.
- Rozszerzony został katalog towarów objętych odwróconym podatkiem VAT (tzw. *reverse charge*). W dniu 27 kwietnia 2015 roku Prezydent RP podpisał nowelizację ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz ustawy – Prawo zamówień publicznych. Po

¹⁸ <http://www.mg.gov.pl/Wspolpraca+miedzynarodowa/Handel+zagraniczny/Antydumping>

nowelizacji, lista towarów objętych odwróconym VAT rozszerzona została między innymi o nieobrobione plastycznie aluminium, ołów, cynk, cynę oraz nikiel¹⁹, czyli metale nieżelazne. Mechanizm odwróconego obciążenia zmienia metodę poboru podatku VAT. Standardowo nabywca towaru płaci podatek VAT doliczany do towaru. W systemie odwróconego obciążenia, to nabywca towaru (lub usługi) odprowadza go do urzędu skarbowego. Operacja ta jest dla niego neutralna, ponieważ jednocześnie wykazuje tenże podatek jako VAT naliczony podlegający odliczeniu. Nie ma natomiast sposobności, aby sprzedawca zatrzymał podatek dla siebie²⁰. Jak dotąd odwrócony VAT obowiązywał na odpady i inne produkty przeznaczone do recyklingu (w tym złom), produkty stalowe (w tym pręty żebrowane i wyroby płaskie ze stali) oraz produkty miedziane (w tym katody miedziane, płaskowniki, pręty i druty miedziane).

Zgodnie z danymi branży hutniczej, po wprowadzeniu w październiku 2013 roku odwróconego VAT na wyroby stalowe, produkcja prętów zbrojeniowych wzrosła o 10-15%, w dużej mierze dzięki wyeliminowaniu oszustw podatkowych²¹.

¹⁹ <http://www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/druk.xsp?nr=3273>

²⁰ „Straty Skarbu Państwa w VAT”, PWC, Instytut Badań Strukturalnych, Warszawa 2013
https://www.pwc.pl/pl_PL/pl/publikacje/assets/pwc_straty_skarbu_panstwa_w_vat.pdf

²¹ <http://www.ey.media.pl/pr/281379/analiza-ey-ponad-300-mln-rocznie-tyle-zyska-skarb-panstwa-dzieki-likwidacji-szarej-strefy-w-handlu-pretami-zbrojeniowymi>

IV. Działanie II – Inwestycje

1. Inwestycje angażujące finansowanie ze środków UE:

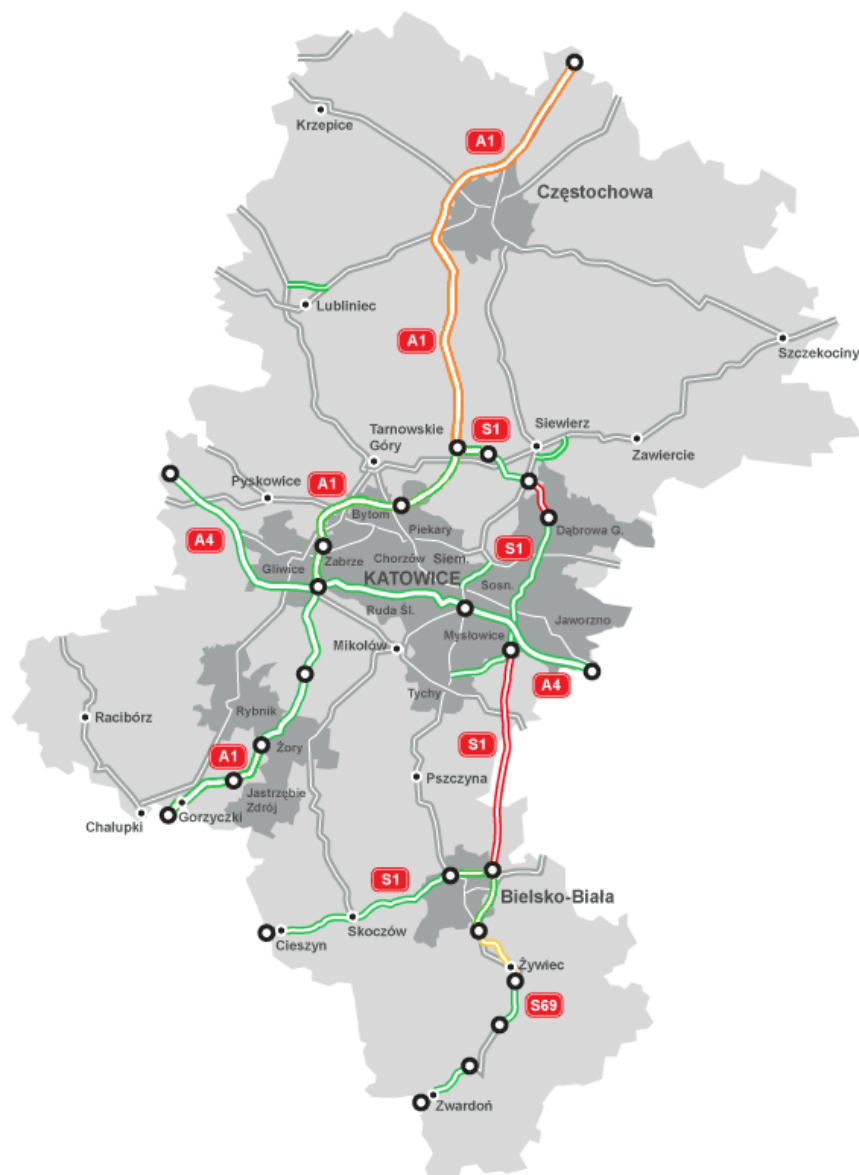
a. Rozbudowa infrastruktury drogowej na terenie Województwa Śląskiego oraz Małopolski Zachodniej.

Region charakteryzuje się największą gęstością dróg, w tym autostrad i dróg ekspresowych w kraju. Pomimo to, natężenie ruchu na drogach Śląska jest największe w kraju. Według przeprowadzonego przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA) badania natężenia ruchu (GPR 2010²²), Województwo Śląskie zajmuje pierwsze miejsce w kraju pod względem natężenia ruchu na drogach krajowych i wykazuje dalszą silną tendencję wzrostową. Natężenie ruchu wyniosło ponad 18 tysięcy pojazdów na dobę (na drugim miejscu uplasowało się Województwo Małopolskie z blisko 13 tysiącami pojazdów na dobę). W odniesieniu do roku 2005 ruch na drogach w regionie wzrósł o 32% (tempo wzrostu dla Polski wyniosło 22%)²³. Wynika to z położenia na skrzyżowaniu europejskich korytarzy wschód-zachód i północ-południe oraz z przeszło pięciomilionowej populacji, która mieszka w regionie, bądź się do niego przemieszcza. Układ komunikacyjny w Województwie Śląskim został ukształtowany na kierunku północ-południe w ten sposób, by główne drogi tranzytowe oraz obsługujące ruch regionalny bieły po zachodniej i wschodniej stronie aglomeracji oraz zapewniały połączenie z sąsiednimi krajami. Sieć dróg Województwa Śląskiego oraz stan ich budowy obrazuje poniższa mapa GDDKiA²⁴:

²² Ogólnopolskie badanie natężenia ruchu przeprowadzone przez GDDKiA w 2010 roku – badanie prowadzone w cyklu 5-letnim, kolejne będzie przeprowadzone w 2015 roku.

²³ http://www.gddkia.gov.pl/userfiles/articles/g/GENERALNY_POMIAR_RUCHU_2010/0.1.1.5_Synteza_GPR_2010.pdf

²⁴ http://www.gddkia.gov.pl/mapa-stanu-budowy-drog_slaskie

Ze względu na kluczowe znaczenie i rekordowe w skali kraju natężenie ruchu drogowego w regionie, w perspektywie finansowej 2014-2020 realizowane będą następujące inwestycje drogowe:

- **Budowa drogi ekspresowej S1**, stanowiąca w swoim przebiegu wschodnią obwodnicę aglomeracji górnośląskiej, a także kluczowy szlak dla Małopolski Zachodniej wraz z obwodnicą Oświęcimia (wartość inwestycji szacowana na 3,9 mld zł). W obecnym ciągu drogi S1 (Pyrzowice – Bielsko-Biała) funkcjonuje droga krajowa nr 1 (odcinek Tychy –

Bielsko-Biała), gdzie natężenie ruchu należy do jednych z najwyższych w Polsce (do 39,7 tys. pojazdów na dobę) oraz przecinająca drogę krajową numer 1 droga krajowa nr 44 (Tychy – Oświęcim), gdzie natężenie ruchu wynosi do 17,4 tys. pojazdów na dobę i znacząco utrudnia dojazdy do pracy mieszkańcom regionu.

Kluczowe jest udrożnienie tego korytarza i podniesienie jego standardu do parametrów drogi ekspresowej pomiędzy Pyrzowicami a autostradą A4 oraz następnie budowa nowego przebiegu S1 na południe od autostrady A4 w kierunku Bielska-Białej.

- **Budowa drogi ekspresowej S69**, stanowiącej część Europejskiego Korytarza Transportowego E-75 (wartość inwestycji szacowana na 1,55 mld zł).

W przypadku drogi S69 należy spodziewać się wzrostu natężenia ruchu na drogach krajowych i powiatowych leżących wzdłuż przyszłego korytarza S69, spowodowane rozpoczęciem budowy drogi D3 po stronie słowackiej (odcinek Čadca – Žilina). Droga ta dotrze do granicy z Polską w Zwardoniu. Oznacza to, że brakujący, relatywnie krótki przebiegający w górach odcinek, stanowi wąskie gardło dla komunikacji nie tylko regionu, ale i całego kraju z południem Europy.

Obie inwestycje, S1 oraz S69 stanowią element korytarza TEN-T Bałtyk-Adriatyk i są priorytetem dla rozwoju europejskiej sieci korytarzy transportowych TEN-T. Brak zapewnienia ciągłości ciągu drogi S1, z którym mamy do czynienia obecnie powoduje nakładanie się na drogach krajowych nr 1 i nr 86 europejskiego i krajowego ruchu tranzytowego, ruchu wynikającego z realizacji połączeń regionalnych, jak również ruchu lokalnego. Stan taki będzie się pogłębiał powodując stopniową utratę swobody ruchu i co za tym idzie spadek atrakcyjności gospodarczej regionu.

- **Budowa autostrady A1 na odcinku Pyrzowice-Częstochowa** (wartość planowanych wydatków wynosi około 2,5 mld zł), budowana w ramach środków publicznych.
- **Budowa autostrady A1 na odcinku Częstochowa – Tuszyn** (położonego w Województwie Śląskim i w znacznej części w Województwie Łódzkim) o wartości 4,1 mld zł – inwestycja w ten odcinek ma zostać sfinansowana w formule pozabudżetowej przez specjalną spółkę celową z udziałem Skarbu Państwa.

Autostrada A1 jest jednym z kluczowych elementów sieci transportowej w Polsce. W ramach ustalania priorytetów dla sieci dróg ekspresowych i autostrad, jaka została przeprowadzona w

Dokumencie Implementacyjnym do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.), odcinek A1 znalazł się na 1 miejscu w rankingu. Oznacza to, że na podstawie przyjętych, obiektywnych kryteriów odcinek ten został oceniony jako najważniejszy do realizacji na terenie całej Polski. Spinać on będzie kluczową sieć transportową w postaci A1 na Pomorzu i w Środkowej Polsce oraz S8 z kierunku Warszawy z wybudowaną już infrastrukturą A1 na Śląsku i w dalszej kolejności z korytarzem transportowym w kierunku Czech, a także, w połączeniu z A4, z kluczowymi ośrodkami gospodarczymi w południowej Polsce. Co istotne, jest on niezbędny w celu stworzenia spójnej sieci dróg ekspresowych w Polsce i na Śląsku i stanowi nieodłączny, wraz z wyżej wymienionymi odcinkami S1 i S69, element sieci transportowej. Odcinek ten jest też częścią korytarza sieci bazowej TEN-T Bałtyk-Adriatyk, stanowiącego priorytet rozwoju sieci transportowej UE.

W pierwszej kolejności realizowany będzie odcinek A1 pomiędzy Częstochową a Pyrzowicami, gdzie już obecnie obserwowane natężenie ruchu przekracza 30 tys. pojazdów na dobę (sięgając blisko 45 tysięcy pojazdów na dobę na niektórych odcinkach obecne drogi krajowej nr 1).

- **Budowa obwodnicy Zawiercia i Poręby w ciągu drogi krajowej nr 78**

Obecnie ruch tranzytowy na odcinku Siewierz – Szczekociny odbywa się istniejącą drogą krajową nr 78, której przepustowość może nie zapewnić wymaganego poziomu swobody ruchu w najbliższym czasie. Kluczowym elementem tego ciągu jest budowa obwodnicy Poręby i Zawiercia, mająca na celu odciążenie z ruchu tranzytowego centrum Poręby oraz Zawiercia, poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego lokalnego, usprawnienie komunikacji tranzytowej na kierunku Siewierz – Szczekociny, zmniejszenie pochodzących od środków transportu drogowego, emisji spalin oraz hałasu w obszarach zabudowanych, a także umożliwienie rozwoju bazy turystycznej w ośrodkach Jury Krakowsko – Częstochowskiej.

- **Budowa drogi ekspresowej S-11 Kępno-A1 wraz z obwodnicą Tarnowskich Gór**

Do domknięcia sieci dróg ekspresowych i autostrad na terenie Śląska i Małopolski Zachodniej, zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, konieczna jest budowa drogi ekspresowej S11, zwłaszcza jej odcinek na wysokości miejscowości Tarnowskie Góry. Pozwoli to na budowę szybkiego połączenia Śląska, poprzez wyprowadzenie ruchu z aglomeracji śląskiej oraz wybudowanej autostrady A1 Pyrzowice-Sośnica (skrzyżowanie z autostradą A4) w kierunku Poznania oraz dalej Pomorza Środkowego.

Korytarz ten znajduje się na sieci kompleksowej TEN-T, tak więc został on oceniony jako jeden z docelowych elementów kluczowej sieci transportowej w Polsce.

Równie ważnymi dla rozwoju regionu obok dróg krajowych są drogi lokalne, które w znaczący sposób wpływają na komfort życia mieszkańców regionu oraz stanowią potencjalną alternatywę transportową w sytuacji remontów pozostałych ciągów komunikacyjnych. W ramach tegorocznej edycji Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych gminom i powiatom województwa śląskiego udostępniono wsparcie lokalnych inwestycji drogowych środkami z budżetu państwa w kwocie 68,9 mln zł (w 2014 roku było to 48,2 mln zł).

b. Rozbudowa infrastruktury kolejowej na terenie Województwa Śląskiego oraz Małopolski Zachodniej.

Kontynuowane będą inwestycje w infrastrukturę kolejową na Śląsku przeprowadzane przez PKP PLK S.A. Do końca 2015 roku planowane jest zakończenie m.in.:

- rewitalizacji trasy Częstochowa – Koluszki będącej częścią linii kolejowej nr 1 Warszawa – Katowice, która ma duże znaczenie komunikacyjne i transportowe w szczególności dla Województwa Śląskiego, Łódzkiego i Mazowieckiego,
- rewitalizacji trasy Zawiercie – Dąbrowa Górnicza – Jaworzno Szczakowa o znaczącym wpływie na ruch pasażerski i towarowy w regionie (linie kolejowe nr 1, 133, 160, 186),
- rewitalizacji linii kolejowych nr 134, 137 i 138 na odcinku Gliwice Łabędy – Katowice – Sosnowiec Jęzor, istotnej z punktu widzenia ruchu w aglomeracji śląskiej,
- poprawy stanu technicznego linii kolejowej nr 143 na odcinku Kalety – Kluczbork,
- rewitalizacji odcinków o dużym znaczeniu dla transportu towarowego jak Rybnik – Wodzisław Śląski – Chałupki (linie kolejowe nr 140 i 158),
- udroźnienia ciągów towarowych Knurów - Leszczyny, Gliwice – Gliwice Sośnica, Podg. Panewnik – Podg. Radoszowy oraz przywróceniu ruchu na trasie towarowej Knurów – Leszczyny.

Jednocześnie trwają prace inwestycyjne związane z modernizacją linii E30 na kluczowym odcinku Katowice – Kraków. W ramach perspektywy finansowej 2007-2013 nastąpi opracowanie dokumentacji projektowej i pozyskanie decyzji administracyjnych oraz modernizacja odcinka Sosnowiec Jęzor – Jaworzno Szczakowa. Natomiast w perspektywie

finansowej 2014 – 2020 planowana jest realizacja zasadniczych robót budowlanych pomiędzy Katowicami a Krakowem.

Ponadto, do końca 2016 roku prowadzone będą roboty na następujących, ważnych z punktu widzenia transportu pasażerskiego i towarowego liniach kolejowych:

- linii kolejowej nr 61 i 572 na odcinku Włoszczowa Północ - Częstochowa Stradom,
- linii kolejowej nr 131 Chorzów Batory – Tczew na odcinku Bydgoszcz Główna – Zduńska Wola – Chorzów Batory,
- linii kolejowej nr 169 na odcinku Tychy - Orzesze Jaśkowice,
- budowa łącznicy kolejowej wraz z przystankiem osobowym w ciągu linii kolejowych nr 97 Skawina - Żywiec i nr 98 Sucha Beskidzka – Chabówka.

PKP PLK S.A. realizuje również szeroki program zabudowy nowych rozjazdów kolejowych o podwyższonym standardzie konstrukcyjnym oraz poprawy bezpieczeństwa i likwidacji zagrożeń eksploatacyjnych na przejazdach kolejowych.

W 2015 r. kończy się przebudowa trasy Gliwice – Katowice, centralnej osi transportowej aglomeracji górnośląskiej. Czas podróży pociągiem pomiędzy Katowicami i Gliwicami ulegnie znacznej poprawie, pasażerowie pociągów będą mogli pokonać ten dystans w czasie około 25 minut. Całkowicie przebudowano już stację w Katowicach, zapewniając w pełni komfortowe warunki korzystania z transportu kolejowego. Dodatkowo, podobnej przemianie ulega stacja w Gliwicach, gdzie przebudowywane są perony i przejścia podziemne, budowane są windy i inne udogodnienia dla pasażerów. Trwa również rewitalizacja linii Kalety – Kluczbork, kluczowej magistrali łączącej Śląsk i Wielkopolskę. Po zakończeniu robót skróci się przejazd między Poznaniem a Katowicami.

PKP PLK S.A. prowadzi prace przygotowawcze do inwestycji mającej na celu połączenie lotniska w Pyrzowicach z aglomeracją górnośląską. Dzięki rewitalizacji i odbudowie częściowo nieczynnej linii nr 182 Tarnowskie Góry – Zawiercie lotnisko uzyska szybkie i niezawodne połączenie z Sosnowcem, Zawierciem, Dąbrową Górniczą, Katowicami i Chorzowem. Inwestycja będzie realizowana z wykorzystaniem funduszy unijnych perspektywy UE 2014-2020.

W ramach perspektywy finansowej 2014-2020 inwestycje o wartości prawie 9 mld zł obejmą linie kolejowe na terenie województwa śląskiego o łącznej długości 870 km. W szczególności są to następujące inwestycje:

- **planowane do sfinansowania ze środków CEF:**

- a. Prace na podstawowych ciągach pasażerskich (E 30 i E 65) na obszarze Śląska, etap I: linia E 65 na odc. Będzin – Katowice – Tychy – Czechowice Dziedzice – Zebrzydowice. Poprzez separację ruchu aglomeracyjnego i dalekobieżnego projekt ten przyczyni się do usprawnienia ruchu pasażerskiego na terenie Aglomeracji Górnośląskiej. Odcinek należy do sieci bazowej pasażerskiej i towarowej TEN-T i stanowi połączenie z Republiką Czeską.
- b. Prace na podstawowych ciągach pasażerskich (E 30 i E 65) na obszarze Śląska, etap II: linia E 30 na odc. Katowice – Chorzów Batory oraz Gliwice Łabędy. Projekt przyczyni się do usprawnienia ruchu pasażerskiego na najbardziej obciążonej potokiem podróźnych "linii średnicowej" w Aglomeracji Górnośląskiej.
- c. Prace na podstawowych ciągach pasażerskich (E 30 i E 65) na obszarze Śląska, etap III: linia E 30 na odc. Chorzów Batory – Gliwice Łabędy. Projekt jest kontynuacją innego zadania zaplanowanego na tym ciągu i razem z nim przyczyni się do usprawnienia ruchu pasażerskiego w Aglomeracji Górnośląskiej.
- d. Prace na linii kolejowej C-E 65 na odc. Chorzów Batory – Tarnowskie Góry – Karsznice – Inowrocław – Bydgoszcz – Maksymilianowo. Projekt dotyczy najbardziej obciążonego ruchem ciągu towarowego łączącego Górny Śląsk z portami w Trójmieście, który należy do bazowej towarowej sieci TEN-T.
- e. Prace na linii kolejowej nr 139 na odcinku Czechowice Dziedzice – Bielsko Biała - Zwardoń (granica państwa). Zadanie dotyczy jedynego połączenia Górnego Śląska z Republiką Słowacką. Jest to fragment pasażerskiej i towarowej bazowej sieci TEN-T.
- f. Prace na linii kolejowej E-59 na odcinku Kędzierzyn Koźle – Chałupki (granica państwa). Linia stanowi połączenie z Republiką Czeską i należy do bazowej pasażerskiej i towarowej sieci TEN-T.

- **planowane do sfinansowania ze środków POIiŚ:**

- a. Prace na linii kolejowej nr 93 na odcinku Trzebinia – Oświęcim – Czechowice Dziedzice. Projekt dotyczy linii będącej częścią południowej obwodnicy Górnego Śląska na kierunku wschód-zachód, należącej do kompleksowej sieci TEN-T.
- b. Prace na liniach kolejowych nr 138, 161, 180, 654, 655, 657, 658, 699 na odcinku Gliwice – Bytom – Chorzów Stary – Mysłowice Brzezinka – Oświęcim oraz Dorota – Mysłowice Brzezinka. Projekt udrażnia północną obwodnicę towarową aglomeracji Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego, która obecnie znajduje się w fatalnym stanie technicznym (osiągalne prędkości przejazdu rzędu 20-30 km/godz.). Na fragmencie trasy należy do bazowej towarowej sieci TEN-T.
- c. Prace na linii kolejowej nr 146 na odcinku Wyczerpy – Chorzew Siemkowice. Projekt dotyczy linii będącej częścią połączenia ważnego węzła towarowego w łąkach z ciągiem C-E 65.
- d. Prace na liniach kolejowych nr 140, 148, 157, 159, 173, 689, 691 na odcinku Chybie – Żory – Rybnik – Nędza/Turze. Projekt dotyczy linii będącej częścią południowej obwodnicy Górnego Śląska na kierunku wschód-zachód oraz będącej trasą wyjazdową z Rybnickiego Okręgu Węglowego.
- e. Prace na linii kolejowej nr 1 na odcinku Częstochowa – Zawiercie. Projekt dotyczy linii będącej częścią połączenia ważnego węzła towarowego w łąkach z ciągiem C-E 65.
- f. Prace na liniach kolejowych nr 153, 199, 681, 682, 872 na odcinku Toszek Północ – Rudziniec Gliwicki – Stare Koźle. Projekt udrażnia zachodnią obwodnicę aglomeracji Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego będącą w fatalnym stanie technicznym (tory zamknięte dla ruchu oraz niskie osiągalne prędkości przejazdu rzędu 20-30 km/godz.)
- g. Prace na liniach kolejowych nr 62, 660 na odcinku Tunel – Bukowno – Sosnowiec Płd. Linia stanowi istotne połączenie Górnego Śląska z kierunkiem północno-wschodnim (Województwo Świętokrzyskie).
- h. Rewitalizacja i odbudowa częściowo nieczynnej linii kolejowej nr 182 Tarnowskie Góry – Zawiercie. Projekt dotyczy uruchomienia połączenia

Aglomeracji Górnośląskiej z Międzynarodowym Portem Lotniczym Katowice-Pyrzowice.

- **planowane do sfinansowania ze środków RPO:**

- a. Rewitalizacja linii kolejowych nr 694/157/190/191 Bronów - Bieniowiec - Skoczów - Goleszów - Wisła Głębcze. Połączenie o dużym znaczeniu turystycznym, istotne dla odciążenia rejonu Beskidu Śląskiego od zanieczyszczeń spowodowanych przez motoryzację indywidualną oraz dla rozwoju gospodarczego tego obszaru.
- b. Rewitalizacja linii kolejowych nr 140/169/179/885/138 połączenia: Orzesze Jaśkowice - Tychy - Baraniec - KWK „Piast” - Nowy Bieruń – Oświęcim. Linia stanowi potencjalne ważne połączenie Oświęcimia z miastami Aglomeracji Katowickiej. Jest także istotna dla obsługi zakładów z branży motoryzacyjnej zlokalizowanych w KSSE.
- c. Rewitalizacja linii kolejowej nr 140 Katowice Ligota - Nędza na odcinku Rybnik Towarowy – Sumina. Linia stanowiąca istotny fragment połączenia Raciborza z Rybnikiem i Aglomeracją Górnośląską, będąca w złym stanie technicznym. Realizacja tego projektu wpłynie na skrócenie czasu jazdy na jednej z najbardziej obciążonych linii pasażerskich w Województwie Śląskim.
- d. Rewitalizacja linii kolejowej nr 117 Kalwaria Zebrzydowska Lanckorona - Bielsko-Biała Główna na odcinku granica województwa - Bielsko-Biała Główna. Linia mająca ważne znaczenie dla skomunikowania Aglomeracji Bielskiej z Krakowem oraz dla odciążenia rejonu Beskidu Małego od zanieczyszczeń spowodowanych przez motoryzację indywidualną
- e. Rewitalizacja linii kolejowej nr 90 Zebrzydowice – Cieszyn. Linia stanowiąca połączenie z przejściem granicznym z Republiką Czeską, ważna dla ruchu towarowego i przygranicznego pasażerskiego.
- f. Rewitalizacja linii nr 148 na odcinku Pszczyna – Żory. Linia należąca do kompleksowej sieci TEN-T, stanowiąca ważne uzupełnienie układu linii kolejowych na terenie Górnego Śląska.

Na terenie Małopolski Zachodniej na uwagę zasługuje projekt „Prace na linii kolejowej nr 94, na odcinku Kraków Płaszów – Skawina – Oświęcim” – inwestycja ta ma na celu zwiększenie

konkurencyjności kolejowych przewozów pasażerskich na ciągu łączącym Oświęcim ze stolicą województwa. Ponadto inwestycja ta powiązana jest z innymi inwestycjami na terenie województwa małopolskiego, tj. budową łącznicy Kraków Zabłocie – Kraków Krzemionki i pracami inwestycyjnymi na liniach kolejowych nr 97, 98, 99 Skawina – Zakopane.

Poza tym PKP PLK S.A. podejmie dodatkowe inwestycje związane z punktowymi działaniami modernizacyjnymi, łagodzącymi utrudnienia związane z toczonymi na Śląsku pracami rozbudowy infrastruktury kolejowej. W ramach tych działań w regionie spółka zainwestuje **dodatkowe 100 mln zł.**

c. Inwestycje w ramach kontraktów terytorialnych oraz Regionalnych Programów Operacyjnych dla Województw Śląskiego i Małopolskiego.

W ramach kontraktu terytorialnego²⁵ dla Województwa Śląskiego (na lata 2014-2023) w Województwie zainwestowanych zostanie 40,9 mld zł. Na liście inwestycji przewidzianych do realizacji w horyzoncie czasowym kontraktu znajduje się 77 pozycji – 24 na liście podstawowej oraz 53 na liście warunkowej. Priorytetami dla przedsięwzięć realizowanych w ramach kontraktu terytorialnego dla Województwa Śląskiego są przede wszystkim:

- poprawa jakości badań oraz wzmocnienie współpracy sektora nauki i gospodarki;
- modernizacja istniejących systemów transportowych kolejowych na kilkunastu trasach oraz lepsze skomunikowanie obszarów południowej i północnej części województwa (przede wszystkim poprzez rozwój tras A1 oraz S1);
- kompleksowa rewitalizacja dzielnic i miast o wysokim nasileniu niekorzystnych zjawisk społecznych i gospodarczych, w szczególności rewitalizacja na terenie Bytomia.

Wiele projektów dotyczy linii kolejowych: działań rewitalizacyjnych, a także prac na tzw. magistrali węglowej i wielu ważnych dla regionu połączeniach. Inne zaplanowane w kontrakcie przedsięwzięcia obejmują badania i rozwój (m.in.: medycyna i czyste technologie węglowe), energetykę (projekt Polskich Inwestycji Rozwojowych dotyczący Elektrowni Łągisza czy też

²⁵ Kontrakt terytorialny stanowi umowę pomiędzy rządem a samorządem województwa. Zgodnie z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego kontrakt terytorialny jest najważniejszym instrumentem planistycznym, zapewniającym realizację polityk publicznych o oddziaływaniu terytorialnym (w tym polityki regionalnej) w sposób uwzględniający ich specyficzne uwarunkowania wewnętrzne.

projekt likwidacji niskiej emisji w aglomeracji katowickiej), środowisko (likwidacja składowiska po Zakładach Chemicznych "Tarnowskie Góry"), zdrowie oraz edukację (modernizacja i rozbudowa Planetarium Śląskiego)²⁶.

Dodatkowo, zgodnie z *Umową Partnerstwa* całkowita alokacja na *Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego w latach 2014-2020* wyniesie prawie 3,5 mld euro (72% z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz 28% z Europejskiego Funduszu Społecznego). Najwyższe kwoty alokacji zostały przyznane m.in. na następujące działania: efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna (796 mln euro), transport (473 mln euro), wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw (305,3 mln euro), rewitalizacja i infrastruktura zdrowotna (293,4 mln euro).

Województwo Śląskie to nie tylko przemysł hutniczy, motoryzacyjny i wydobywczy – to również obszar specjalizacji, w których region jest szczególnie silny i które należy rozwijać. W *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2013-2020* określone zostało portfolio technologiczne Województwa Śląskiego. Zgodnie z zapisami Regionalnej Strategii Innowacji w perspektywie roku 2020 do inteligentnych specjalizacji regionu zaliczyć należy:

- Energetykę będącą ważnym sektorem gospodarczym regionu i gospodarki narodowej, dla której ze względu na istniejące wyposażenie infrastrukturalne (produkcji, przesyłu i konsumpcji energii) oraz dużą gęstość zaludnienia i lokalizacji przemysłu w regionie, Województwo Śląskie jest doskonałym zapleczem dla testowania i pełnoskalowego wdrażania rozwiązań innowacyjnych. Sektor ten w łatwy sposób asymiluje innowacyjne technologie oraz nowoczesne rozwiązania w zakresie ochrony środowiska, informatyki, automatyzacji czy przemysłu maszynowego. Specjalizacja ta obejmuje również wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.
- Medycynę stanowiącą jeden z atutów Województwa Śląskiego przez wysoki poziom świadczonych usług medycznych oraz rozpoznawalność produktów inżynierii medycznej. Jest to sektor związany z kreowaniem, adaptacją lub absorpcją zaawansowanych technologicznie rozwiązań inżynierii medycznej, biotechnologii, inżynierii materiałowej, informatyki i elektroniki.

²⁶ Kontrakt Terytorialny dla Województwa Śląskiego.

- Technologie informacyjne i komunikacyjne (ICT) - mające horyzontalne znaczenie dla rozwoju technologicznego, gospodarczego i społecznego regionu dzięki zwiększaniu dostępu do wiedzy oraz umożliwianiu kreacji i dystrybucji dóbr i usług. Rozwój tego sektora umożliwia uczestnictwo w globalnych sieciach współpracy oraz tworzenie systemów transakcyjnych i zarządzania związanych z inteligentnymi rynkami. Wykorzystywanie tego typu technologii jest jedną ze współczesnych kompetencji cywilizacyjnych zarówno jednostek oraz społeczności, jak i środowisk innowacyjnych.

W ramach kontraktu terytorialnego dla Województwa Małopolskiego (na lata 2014-2023) kwota inwestycji wyniesie około 24 mld zł. Na liście inwestycji przewidzianych do realizacji w horyzoncie czasowym kontraktu znajduje się 67 pozycji – 27 na liście podstawowej oraz 40 na liście warunkowej. Kontrakt ma zapewnić przede wszystkim stworzenie spójnej sieci transportowej na terenie Województwa, zarówno dla transportu drogowego, jak i kolejowego. Są wśród nich m.in. nowe odcinki drogi ekspresowej S1, której elementy będą stanowić obwodnicę Oświęcimia w Małopolsce Zachodniej. Łączna wartość ośmiu inwestycji kolejowych z listy podstawowej wynosi około 11 mld zł²⁷.

Dodatkowo, zgodnie z *Umową Partnerstwa* całkowita alokacja na *Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego w latach 2014-2020* wyniesie prawie 2,9 mld euro (72% z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz 28% z Europejskiego Funduszu Społecznego). Najwyższe kwoty alokacji zostały przyznane m.in. na następujące działania: efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna (404,3 mln euro), transport (390,5 mln euro), rewitalizacja i infrastruktura zdrowotna (301 mln euro) oraz promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz mobilności pracowników (270,8 mln euro).

Województwo Małopolskie jest regionem o silnym znaczeniu przemysłu hutniczego, chemicznego oraz maszynowego. W *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Małopolskiego na lata 2013-2020* określone zostało portfolio technologiczne Województwa Małopolskiego. Zgodnie z zapisami Regionalnej Strategii Innowacji w perspektywie roku 2020 do inteligentnych specjalizacji regionu zaliczyć należy:

²⁷ Kontrakt Terytorialny dla Województwa Małopolskiego.

- Technologie nauk o życiu (*life science*) – Małopolska jest postrzegana jako region o dużym potencjale rozwoju technologii nauk o życiu, z dobrze rozwiniętym zapleczem medycznym opartym o ośrodek akademicki z bogatymi tradycjami w zakresie medycyny i nauk przyrodniczych (największa w skali kraju liczba absolwentów kierunków biologicznych). Potencjalnie perspektywicznymi obszarami specjalizacji są inżynieria tkankowa, leki i technologie miejscowo niszczące nowotwory, monitoring i kontrola stanów chorobowych oraz usprawnianie procesu leczenia w oparciu o analizę danych.
- Technologie informacyjne i komunikacyjne (ICT) – podobnie jak w przypadku Województwa Śląskiego, inteligentną specjalizacją Województwa Małopolskiego są technologie informacyjne i komunikacyjne. Małopolska od lat dysponuje bazą dydaktyczną o bardzo dobrej jakości, na co wskazuje obecność wielu spółek sektorowych o międzynarodowym znaczeniu. Dodatkowo Województwo Małopolskie może się poszczycić największą w kraju liczbą absolwentów kierunków informatycznych.
- Chemia – ważną gałęzią małopolskiej gospodarki jest przemysł chemiczny. Zakłady zlokalizowane w Tarnowie, Oświęcimiu oraz Alwerni są uznanymi producentami wyrobów chemicznych w skali europejskiej. Silna baza dydaktyczna oraz obecność w regionie dużych producentów z branży chemicznej daje olbrzymi potencjał do dalszego rozwoju.
- Energia zrównoważona – region dysponuje wysokim potencjałem pozwalającym na rozwój i projektowanie technologii energetycznych. AGH jest koordynatorem jednego z sześciu węzłów działających pod auspicjami Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii. AGH, wspólnie z Politechniką Krakowską oraz partnerami biznesowymi realizuje projekt dotyczący badań w zakresie czystych technologii węglowych oraz współspalania biomasy.

d. Intensyfikacja procesów rewitalizacji.

Obszary Województwa Śląskiego oraz Małopolski Zachodniej ze względu na intensywną działalność przemysłową i wydobywczą oraz gwałtowne zmiany społeczno – gospodarcze, które nastąpiły po transformacji ustrojowej w roku 1989 są obszarami dotkniętymi problemami społecznymi i gospodarczymi, a także silną degradacją tkanki miejskiej i środowiska naturalnego. Kwestie wydobycia miast oraz obszarów poprzemysłowych z sytuacji kryzysowej

były jednymi z najczęściej podnoszonych przez lokalne samorzady kwestii. W wyniku transformacji społeczno-gospodarczej oraz dziesięcioleci zaniedbań nastąpiła znacząca degradacja terenów miejskich w wielu obszarach. Zgodnie z przeprowadzonymi przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (na zlecenie Instytutu Rozwoju Miast) w 2007 roku badaniami, aż 20% obszarów miejskich w Polsce wymaga skoordynowanych działań w celu przeciwdziałania zjawisku degradacji. Dodatkowo analizy dotyczące doświadczeń samorządów w prowadzeniu procesów rewitalizacyjnych (w tym dotyczące projektów realizowanych z wykorzystaniem środków unijnych z perspektywy budżetowej 2007-2013, również na terenie Województw Małopolskiego i Śląskiego) wskazały na znaczące deficyty w kompleksowości projektów rewitalizacyjnych. Powyższa sytuacja wynika w dużej mierze z braku uregulowań w tym obszarze, których jednym ze skutków jest postępująca i niekontrolowana suburbanizacja miast, co doprowadziło do ograniczenia inwestycji na terenach już zagospodarowanych, ale w jakimś stopniu zdegradowanych.

W celu uregulowania kwestii rewitalizacji oraz wyeliminowania dotychczasowych przeszkód legislacyjnych, rząd podjął decyzję o przygotowaniu dedykowanej procesowi ustawy – Ustawy o rewitalizacji. Ustawa ta stanowić będzie jeden z najważniejszych elementów Narodowego Planu Rewitalizacji. Projekt założeń do projektu Ustawy o rewitalizacji został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 24 marca 2015 roku. Stały Komitet Rady Ministrów przyjął w dniu 11 czerwca 2015 roku projekt Ustawy o rewitalizacji i rekomendował go Radzie Ministrów.

Podstawowe założenia projektowanej regulacji to m.in:

- Pojęcie rewitalizacji będzie dotyczyć jedynie przedsięwzięć całościowych, które będą integrowały interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki;
- Programowanie, koordynacja i tworzenie warunków do realizacji procesu rewitalizacji będą należeć do zadań własnych gminy;
- Ustawowe zapewnienie obowiązku pogłębionej partycypacji społecznej w procesie tworzenia, realizacji i oceny programów rewitalizacji – jednym z rozwiązań jest powołanie Komitetów Rewitalizacji (o kompetencjach opiniodawczych i doradczych) z udziałem lokalnych społeczności i interesariuszy;
- Rozszerzenie katalogu celów publicznych o społeczne budownictwo czynszowe;

-
- Wprowadzenie zachęt do włączenia się w proces rewitalizacji dla inwestorów poprzez specjalne rozwiązania legislacyjne (w ramach Specjalnej Strefy Rewitalizacji);
 - Możliwość uchwalenia kwalifikowanego, bardziej szczegółowego planu miejscowego przez gminę;
 - Zapewnienie rozwiązań na rzecz zminimalizowania uciążliwości dla mieszkańców obszarów objętych rewitalizacją;
 - Wprowadzenie ograniczenia powierzchni obszarów możliwych do wyznaczenia w gminnych programach rewitalizacji do maksymalnie 20% powierzchni gminy oraz maksymalnie do 30% mieszkańców gminy, co ma zapewnić koncentrację interwencji i zapobiegnie rozpraszaniu środków finansowych za zbyt dużym obszarze.

Ustawa zapewni dobre warunki prawne i narzędzia umożliwiające gminom prowadzenie skutecznych i efektywnych działań rewitalizacyjnych, a także spowoduje, że aspekty społeczne będą kluczowymi i nadrzędnymi dla wszystkich projektowanych rozwiązań.

Zgodnie z szacunkami Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju na działania rewitalizacyjne w ramach wybranych priorytetów inwestycyjnych przeznaczona zostanie kwota w wysokości co najmniej 25 mld zł (środki te będą głównie dotyczyć Regionalnych Programów Operacyjnych współfinansowanych z Funduszy Europejskich).

W celu zapewnienia obszarom objętym niniejszym Programem wyższego poziomu finansowania, w ramach możliwej alokacji środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, obszar uzyskał możliwość współfinansowania (maksymalnie do poziomu 10%) środkami Budżetu Państwa. Do współfinansowanych działań można będzie zaliczyć działania rewitalizacyjne podejmowane w ramach RPO, a także inne przedsięwzięcia istotne dla rozwoju regionu. Całkowita kwota z Budżetu Państwa przeznaczona na współfinansowanie zadań realizowanych na terenie Województwa Śląskiego w ramach RPO 2014-2020 to ponad 119 mln euro, z czego na działania rewitalizacyjne przeznaczono ponad 65 mln euro. Województwo Małopolskie otrzyma przeszło 111 mln euro z Budżetu Państwa na współfinansowanie RPO 2014-2020, z czego 47,7 mln euro to środki na rewitalizację.

e. Bytom, jako miasto-obszar strategicznej interwencji (OSI).

Bytom jest jednym z największych polskich miast, które najbardziej ucierpiały w wyniku przemian społeczno-gospodarczych ostatnich 25 lat. Zgodnie z danymi GUS, zamknięcie kopalń, hut oraz zakładów kooperujących spowodowało spadek zatrudnienia w mieście o ponad 30 tysięcy osób. Jeszcze w roku 1995, miasto liczyło 226 tysięcy mieszkańców – obecnie liczba ta nie przekracza 175 tysięcy i wykazuje tendencję spadkową. Bytom jest miastem o największej rejestrowanej stopie bezrobocia (ponad 21%) w aglomeracji górnośląskiej oraz znacząco wysokiej stopie bezrobocia osób długotrwale pozostających bez zatrudnienia²⁸.

Dodatkowo miasto to (zgodnie z danymi Urzędu Marszałkowskiego) jest jednym z miast o najniższym poziomie aktywności społecznej oraz jednym z miast o najwyższym poziomie niedostosowania społecznego. Na wysokim poziomie jest również wskaźnik przestępczości oraz wskaźnik dotyczący osób potrzebujących pomocy społecznej.

Również tkanka miejska, w dużej mierze zdegradowana cierpi dodatkowo z powodu szkód wywoływanych eksploatacją górnictw. Większość terenów, które mogłyby potencjalnie stanowić miejsce lokalizacji inwestycji stanowią zdegradowane obszary poprzemysłowe, których rewitalizacja wymaga znacznych nakładów finansowych.

Zgodnie z zapisami koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, miasto Bytom kwalifikuje się do obszarów zdefiniowanych jako obszary degradacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej. W związku ze szczególnymi problemami, z którymi boryka się miasto Bytom, Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego (RPO WSL) na lata 2014-2020 został zasilony dodatkową kwotą około 100 mln euro (oraz dodatkowo 5 mln euro na powiązane funkcjonalnie z Bytomiem miasto Radzionków, dawniej część Bytomia) na rewitalizację społeczno-gospodarczą tego miasta. Szczególną troskę objęte zostaną następujące dzielnice Bytomia: Śródmieście, Szombierki, Bobrek, Karb, Łagiewniki, Rozbark i Miechowice.

²⁸ „Bytom 2020+. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze rozwoju Bytomia jako Obszaru Strategicznej Interwencji, wymagającego kompleksowej rewitalizacji”, Urząd Miejski w Bytomiu, 2013.

Przyznane środki te zostały wyszczególnione w formie następujących poddziałań dedykowanych Obszarowi Strategicznej Interwencji (OSI) Bytom (podział środków: 55% EFRR, 45% EFS; w przypadku projektów EFRR ma być stosowany pozakonkursowy tryb wyboru projektów):

- 33,7 mln euro (EFRR) – rewitalizacja obszarów zdegradowanych;
- 18,0 mln euro (EFS) – rozwój usług społecznych na obszarach zrewitalizowanych;
- 11,3 mln euro (EFS) – wzmacnianie potencjału społeczności lokalnych;
- 10,8 mln euro (EFRR) – rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego oraz infrastruktury usług społecznych;
- 8,3 mln euro (EFS) – poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia;
- 7,5 mln euro (EFRR) – efektywność energetyczna i OZE w infrastrukturze publicznej i sektorze mieszkaniowym;
- 5,0 mln euro (EFRR) – dziedzictwo kulturowe;
- 4,4 mln euro (EFS) – promocja samozatrudnienia;
- 3,6 mln euro (EFS) – wsparcie dla lokalnych przedsiębiorców i ich pracowników w zakresie rozwoju przedsiębiorstwa w kontekście Lokalnych Planów Rewitalizacji;
- 0,91 mln euro (EFS) – wzrost upowszechnienia wysokiej jakości przedszkolnej;
- 0,64 mln euro (EFRR) – ochrona różnorodności biologicznej;
- 0,25 mln euro (EFS) – zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych nad dziećmi do lat 3;
- 0,25 mln euro (EFS) – rozwój ekonomii społecznej na obszarach rewitalizowanych;
- 0,21 mln euro (EFS) – poprawa efektywności kształcenia ogólnego;
- 0,16 mln euro (EFS) – *outplacement* (programy związane ze zwolnieniami monitorowanymi).

Rząd oraz samorząd województwa będą wspierać władze miasta Bytomia w jak najlepszym przygotowaniu konkretnych projektów do konkursów oraz w jak najoptymalniejszej alokacji środków pozyskanych w ramach funduszy OSI.

2. Inwestycje oparte na finansowaniu ze środków krajowych:

a. Utworzenie przez BGK oraz PIR Funduszu Inwestycji Samorządowych.

Istotnym problemem wielu jednostek samorządu terytorialnego (JST) na Śląsku i nie tylko, jest brak środków bądź wynikający z dyscypliny budżetowej brak możliwości podejmowania inwestycji komunalnych. Do przezwyciężenia tej bariery posłuży Fundusz Inwestycji Samorządowych (FIS).

Fundusz zostanie powołany do życia w lipcu 2015 roku jako wspólna inicjatywa Banku Gospodarstwa Krajowego (BGK) oraz Polskich Inwestycji Rozwojowych (PIR). Fundusz ten jest dedykowany jedynie współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego. Forma prawna funduszu to Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych (FIZAN) zorganizowany w ramach TFI BGK. Fundusz zostanie powołany na okres 25 lat a środki pozostające w jego dyspozycji wyniosą 600 mln zł (BGK oraz PIR zainwestują w fundusz po 300 mln zł). Zarządzanie częścią portfela inwestycyjnego FIS zostanie powierzone PIR przez TFI BGK na podstawie umowy o zarządzanie. Ewidencję i rozliczenie transakcji w ramach FIS będzie prowadziło TFI BGK.

Podstawowym celem funduszu jest udostępnienie kapitału JST między innymi na współfinansowanie inwestycji samorządowych w nowej perspektywie finansowej UE. Działania FIS mają służyć pobudzeniu realizacji istotnych inwestycji publicznych JST oraz ich spółek. Maksymalna kwota zaangażowania FIS w pojedynczy projekt to 120 mln zł.

Głównymi partnerami inwestycyjnymi FIS, a zarazem głównymi beneficjentami będą:

- JST, które potrzebują środków pieniężnych na realizację zadań własnych, w tym w szczególności na realizację inwestycji infrastrukturalnych w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej;
- Spółki komunalne będące podmiotami zależnymi JST, które świadczą usługi w ogólnym interesie gospodarczym lub nowo zawiązane przez samorządy spółki celowe, którym powierzone zostaną zadania związane z realizacją inwestycji samorządowych.

FIS może inwestować w spółki komunalne (wykonujące zadania JST w sferze użyteczności publicznej), nowo zawiązane przez JST spółki celowe (realizacji nowych inwestycji samorządowych) oraz spółki utworzone na podstawie Ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym. Środki będą lokowane przez FIS w aktywa samorządowe poprzez:

- Nabywanie/obejmowanie akcji/udziałów istniejących spółek komunalnych;
- Obejmowanie akcji/udziałów nowo zawiązanych spółek celowych z udziałem JST;
- Obejmowanie akcji/udziałów spółek realizujących inwestycje w modelu PPP;
- Odpłatne nabywanie od JST – za pośrednictwem swoich wehikułów – prawa użytkowania akcji spółek komunalnych;
- Udzielanie finansowania dłużnego (pożyczki, obligacje) spółkom komunalnym, spółkom celowym oraz spółkom w modelu PPP.

Środki z FIS będą przeznaczane na inwestycje na dwa sposoby:

- Nowe Inwestycje – kierowanie środków pochodzących z FIS bezpośrednio do spółek zależnych JST lub spółek celowych JST na sfinansowanie realizowanych przez te spółki inwestycji;
- Projekty Monetyzacji Aktywów JST – kierowanie środków pochodzących z FIS bezpośrednio do JST, w celu realizacji przez nie zadań statutowych.

FIS będzie dopasowywał typ inwestycji do potrzeb danej JST, potrzeb jej spółki zależnej oraz do specyfiki lokalnego rynku. Należy jednak pamiętać, że aby umożliwić FIS inwestycję, JST będzie zobowiązana organizować konkurencyjne procedury służące wyborowi inwestora, zapewniając przejrzystość tych procedur, poszanowanie zasady ochrony majątku publicznego, zgodność z zasadami konkurencji oraz przepisami o pomocy publicznej. W przypadku zbywania akcji/udziałów w spółce zależnej, JST będzie zobligowana do stosowania procedur zgodnie z Ustawą o komercjalizacji i prywatyzacji.

Z perspektywy FIS, sektory, do których będą skierowane inwestycje to sektory o kluczowym znaczeniu dla JST, istotne dla rozwoju miast oraz poprawy jakości usług świadczonych na rzecz mieszkańców. Przykładowe inwestycje mogłyby objąć takie sektory jak sektor wodociągowo-kanalizacyjny, miejskie sieci ciepłownicze, gospodarka odpadami, projekty rewitalizacyjne i infrastruktura miejska, infrastruktura transportu miejskiego czy też infrastruktura społeczna.

b. Utworzenie przez BGK oraz PIR Funduszy Inwestycji Infrastrukturalnych – Dłużnego oraz Kapitałowego.

Fundusze Inwestycji Infrastrukturalnych – Dłużny oraz Kapitałowy (FII-D oraz FII-K, dalej łącznie jako FII) zostaną powołane do życia w lipcu 2015 roku jako wspólna inicjatywa Banku Gospodarstwa Krajowego (BGK) oraz Polskich Inwestycji Rozwojowych (PIR). Są to fundusze typu *private-equity*.

Oferta funduszy jest skierowana do firm realizujących inwestycje lub działających w sektorach takich jak: energetyka, węglowodory (ropa naftowa, gaz ziemny), transport i logistyka, infrastruktura samorządowa i społeczna, przemysł, telekomunikacja.

Fundusze będą inwestowały w spółki portfelowe, których podstawowym celem jest realizacja projektu inwestycyjnego i zostały w tym celu stworzone, w tym w oparciu o partnerstwo publiczno-prywatne. Fundusz może również przeprowadzić inwestycje w podmiot prowadzący wcześniej działalność operacyjną, gdy istotna część działalności takiego podmiotu jest związana z realizacją projektu inwestycyjnego, który jest przedmiotem finansowania przez fundusz.

Fundusze zostaną powołane na okres 25 lat, a środki pozostające w ich dyspozycji wyniosą łącznie 4 400 mln zł (BGK oraz PIR zainwestują w fundusze odpowiednio 3 804 mln zł oraz 596 mln zł). Zarządzanie częścią portfeli inwestycyjnych FII zostanie powierzone PIR przez TFI BGK na podstawie umowy o zarządzanie. Ewidencję i rozliczenie transakcji w ramach FII będzie prowadziło TFI BGK.

Celem funduszy jest prowadzenie inwestycji w nowe lub modernizowane projekty infrastrukturalne, które obejmują ryzyka budowy i wczesnego etapu operacyjnego (projekty typu greenfield / brownfield).

Fundusze będą nakierowane na projekty, które skutkują powstaniem, modernizacją albo poprawą efektywności działania trwałych aktywów infrastrukturalnych w średnio- i długoterminowej perspektywie, oraz/lub powstaniem, modernizacją albo poprawą efektywności działania aktywów służących do świadczenia usług kluczowych dla funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa.

Fundusze będą inwestorem długoterminowym. Dopuszcza się zaangażowanie kapitału sięgające do 20 lat, liczonych od chwili podjęcia zobowiązania inwestycyjnego do pełnego zwrotu kapitału, lecz nie dłużej niż do końca czasu trwania Funduszu.

Fundusze będą inwestowały w spółki, których aktywa znajdują się na terytorium Polski lub polskiej strefy ekonomicznej (EEZ). Fundusze mogą również inwestować w projekty transgraniczne, których aktywa położone są częściowo w Polsce i częściowo poza jej granicami (np. łączniki sieci przesyłowych).

Maksymalna kwota zaangażowania każdego z funduszy w pojedynczy projekt to 440 mln zł.

Fundusze będą realizowały inwestycje poprzez:

- nabywanie, obejmowanie akcji i udziałów spółek portfelowych;
- nabywanie, obejmowanie dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez spółki portfelowe;
- nabywanie, obejmowanie wierzytelności wobec spółek portfelowych;
- udzielanie spółkom portfelowym finansowania podporządkowanego oraz typu *mezzanine*;
- udzielanie spółkom portfelowym finansowania hybrydowego, łączącego cechy finansowania dłużnego i udziałowego, w tym obligacji zamiennych na udziały/akcje lub obejmowanie udziałów/akcji uprzywilejowanych pod względem dystrybucji.

c. Utworzenie przez BGK oraz PIR Funduszu Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw.

Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw (FIPP) zostanie powołany do życia w lipcu 2015 roku jako wspólna inicjatywa Banku Gospodarstwa Krajowego (BGK) oraz Polskich Inwestycji Rozwojowych (PIR). Jest to fundusz typu *private-equity*.

Fundusz zostanie powołany na okres 15 lat a środki pozostające w jego dyspozycji wyniosą łącznie 1 500 mln zł (BGK oraz PIR zainwestują w fundusze odpowiednio 1 296 mln zł oraz 204 mln zł). Zarządzanie częścią portfeli inwestycyjnych FII zostanie powierzone PIR przez TFI BGK na podstawie umowy o zarządzanie. Ewidencję i rozliczenie transakcji w ramach FII będzie prowadziło TFI BGK.

Przedmiotem działalności funduszu jest dokonywanie inwestycji w następujące lokaty:

- Akcje lub udziały spółek kapitałowych;
- Obligacje lub pożyczki konwertowalne na akcje lub udziały spółek kapitałowych;
- Obligacje podporządkowane emitowane przez spółki kapitałowe lub pożyczki podporządkowane w stosunku do innych zobowiązań spółek kapitałowych, z którymi mogą być powiązane nabycie akcji lub udziałów tych spółek lub praw do nabycia akcji lub udziałów tych spółek (w tym na zasadach typowych dla finansowania typu *mezzanine*).

Fundusz będzie preferował inwestycje w spółki kapitałowe:

- istotne z punktu widzenia funkcjonowania całej branży w Polsce, regionie lub na świecie ze względu na pozycję rynkową i/lub potencjał rozwoju i / lub
- zwiększające przychody w wyniku ekspansji organicznej i / lub fuzji i przejęć i / lub
- poprawiające efektywność operacyjną i/lub
- których znaczna część przychodów pochodzi z eksportu towarów z Polski i / lub
- innowacyjne, czyli wdrażające w praktyce gospodarczej nowy albo znacząco udoskonalony produkt, usługę lub proces, w tym wdrażające nową metodę marketingową lub organizacyjną, redefiniującą sposób pracy lub relacje firmy z otoczeniem, w skali istotnie wpływającej faktycznie lub potencjalnie na ich pozycję rynkową.

Fundusz będzie dążył do utrzymywania struktury wartości inwestycji, w której dominujący udział (80%) stanowić będą Akcje lub udziały spółek kapitałowych, przy czym minimum 20% wartości aktywów Funduszu stanowić będą akcje i udziały w spółkach portfelowych nabyte w związku z podwyższeniem kapitału z celem sfinansowania rozwoju spółki portfelowej.

d. Środki wspierające przedsiębiorczość oraz preferencyjne pożyczki dla firm na inwestycje i restrukturyzację.

W ramach środków pochodzących z Budżetu Państwa, a będących w kompetencji poszczególnych państwowych instytucji istnieją możliwości zaciągania preferencyjnych pożyczek na działalność inwestycyjną bądź restrukturyzacyjną, są to m.in:

- Kredyt technologiczny udzielany (mikro, małym i średnim przedsiębiorcom) przez banki komercyjne z przeznaczeniem na nowe technologie. W ramach kredytu technologicznego możliwe jest uzyskanie do 4 mln zł w formie premii technologicznej od Banku Gospodarstwa Krajowego.
- Pożyczka na innowacje (udzielana przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości w ramach Funduszu Pożyczkowego Wspierania Inwestycji) skierowana do mikro, małych i średnich przedsiębiorców. Dotyczy jedynie inwestycji innowacyjnych – udzielana jest na preferencyjnych warunkach na okres maksymalnie 10 lat, w maksymalnej wysokości 75% wydatków kwalifikujących się do objęcia pożyczką (jednakże nie więcej niż 2 mln zł).
- Pożyczka Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. – w formie odnawialnego limitu np. na finansowanie realizacji kontraktów zawartych przez spółki okotogórnice ze spółkami węglowymi.
- Pożyczka Funduszu Rozwoju Obszarów Miejskich (dostępna w 5 województwach, w tym w Województwie Śląskim).
- Kredyty rządowe przeznaczone na finansowanie dostaw polskich towarów i usług w ramach promocji i wspierania polskiego eksportu:
 - a. Ubezpieczenia kredytów eksportowych oferowane przez KUKE S.A.;
 - b. Program BGK – „Finansowanie wspierania eksportu”;
 - c. Program DOKE (Dopłaty do Oprocentowania Kredytów Eksportowych).
- Polityka poręczeń kredytowych – program de minimis, skierowany do podmiotów z sektora małych i średnich przedsiębiorstw (z maksymalną kwotą gwarancji w wysokości 3,5 mln zł).

e. Instrumenty finansowe Ministra Skarbu Państwa oraz Agencji Rozwoju Przemysłu S.A.

W ramach wspierania działalności spółek Minister Skarbu Państwa (MSP) dysponuje Funduszem Restrukturyzacji Przedsiębiorstw (FRP), którego środki wydatkowane są przez:

- Ministerstwo Skarbu Państwa z przeznaczeniem na finansowanie małych, średnich i dużych przedsiębiorstw;
- Agencję Rozwoju Przemysłu S.A. z przeznaczeniem na finansowanie dużych przedsiębiorstw.

Środki z FRP mogą zostać przeznaczone na pomoc publiczną dla przedsiębiorców lub wsparcie niebędące pomocą publiczną. **Pomoc publiczna** udzielana jest podmiotom w trudnej sytuacji finansowej i każdorazowo wymaga zgody Komisji Europejskiej (sektor górniczy został przez Komisję Europejską wyłączony z możliwości uzyskania pomocy publicznej). **Wsparcie niebędące pomocą publiczną** udzielane jest na zasadach rynkowych podmiotom w dobrej sytuacji finansowej. Środki z FRP są już dostępne dla przedsiębiorców, wymagane jest złożenie wniosku.

Środki z FRP mogą zostać przeznaczone na finansowanie nowych inwestycji, zwiększenie zakresu inwestycji, rozbudowę istniejącego przedsiębiorstwa, zmianę technologii produkcji, zmianę sposobu świadczenia usług, różnicowanie asortymentu produkcji lub usług, a także na wsparcie płynności lub powrót do rentowności w ramach pomocy publicznej.

Formy udzielania finansowania:

- pożyczki (finansowanie zwrotne);
- objęcie obligacji;
- podwyższenie kapitału zakładowego (w przypadku pomocy udzielonej przez MSP istnieje możliwość skonwertowania pożyczki na kapitał przedsiębiorcy);
- dotacje - w przypadku pomocy publicznej na restrukturyzację udzielanej przez MSP, umożliwiające powrót przedsiębiorstwa do rentowności.

f. BGK – instrumenty wsparcia dla regionu i przedsiębiorstw

Bank Gospodarstwa Krajowego już dziś aktywnie wspiera na Śląsku duże inwestycje, jak również małych i średnich przedsiębiorców. Wsparcie to będzie kontynuowane:

- Program Gwarancji de minimis²⁹ – Jest to jedna z form pomocy de minimis udzielana w ramach dopuszczalnej pomocy publicznej na zabezpieczenie spłaty kredytu obrotowego lub inwestycyjnego dla mikro-, małego lub średniego przedsiębiorcy (MŚP). Gwarancja de minimis, nie stanowi dotacji pieniężnej i nie wiąże się bezpośrednio z przekazaniem środków finansowych przedsiębiorcy oraz nie rodzi żadnych skutków podatkowych. Łączna wartość pomocy de minimis dla jednego przedsiębiorcy nie może przekroczyć równowartości **200 000 euro** lub **100 000 euro** (dla podmiotu działającego w sektorze transportu drogowego towarów) w okresie trzech kolejnych lat podatkowych. W Województwie Śląskim z gwarancji de minimis od początku Programu do końca lutego 2015 roku skorzystało około 10 000 przedsiębiorców. W tym okresie udzielono około 12 700 gwarancji na kwotę 2,2 mld zł. Dzięki tym gwarancjom śląscy przedsiębiorcy otrzymali ok. 3,6 mld zł kredytów. Najwięcej gwarancji udzielono przedsiębiorcom działającym w sektorze handlu oraz usług.
- Program Inwestycje Polskie – Do końca lutego 2015 roku w Województwie Śląskim podpisanych zostało 8 umów finansowania inwestycji na łączną kwotę 5,1 mld zł (udział BGK wyniósł 2,8 mld zł). Wśród finansowanych projektów znalazły się m.in. następujące transakcje:
 - a. Finansowanie wydatków inwestycyjnych Grupy JSW, kwota finansowania 1,2 mld zł (udział BGK – 350 mln zł);
 - b. Finansowanie wydatków inwestycyjnych Kompanii Węglowej S.A., kwota finansowania 1,2 mld zł (udział BGK – 300 mln zł);
 - c. Finansowanie wydatków inwestycyjnych Węglokoksu S.A., kwota finansowania 700 mln zł (udział BGK – 600 mln zł);
 - d. Finansowanie budowy Bloku Fluidalnego w EC Zofiówka, kwota finansowania 420 mln zł (udział BGK – 280 mln zł);

²⁹ <http://deminimis.gov.pl/przedsiębiorcy/o-gwarancji-de-minimis/>

e. Finansowanie i gwarancje na budowę Bloku Energetycznego w Elektrowni Jaworzno III – zaangażowanie BGK w finansowanie to 1 mld zł (dodatkowo 180 mln zł zaangażowania w gwarancje dotyczące inwestycji).

- Ponadto w 2014 i 2015 oddział BGK w Katowicach udzielił kredytów w łącznej wysokości 217,4 mln zł.

Dodatkowo, BGK stawia do dyspozycji następujące instrumenty finansowe:

- finansowanie priorytetowych dla rozwoju Śląska inwestycji zidentyfikowanych w Kontrakcie Terytorialnym (w postaci finansowania uzupełniającego lub indywidualnego). Polityka inwestycyjna banku nie przewiduje ani ograniczeń branżowych ani geograficznych dotyczących finansowanych projektów, a maksymalna wielkość finansowania, którego może udzielić BGK na pojedynczy projekt inwestycyjny wynosi 2,09 mld zł. Już na pierwsze półrocze 2015 r. w planach finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych w regionie Śląskim znajduje się m.in. 8 dużych projektów na łączną kwotę 3,8 mld zł (planowany udział BGK na poziomie 1,3 mld zł) w branżach: wydobywczej, gazowniczej, energetycznej, przemysłowej oraz rozwoju infrastruktury samorządowej.
- Finansowanie kapitałowe projektów jednostek samorządu terytorialnego w sektorze mieszkalnictwa poprzez Fundusz Municypalny tworzony w TFI BGK oraz w sektorze szeroko pojętej infrastruktury komunalnej poprzez opisywany we wcześniejszej części Programu Fundusz Infrastruktury Samorządowej.
- BGK może zarządzać środkami UE przeznaczonymi w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 na instrumenty zwrotne na wspieranie efektywności energetycznej dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, czyli miast Województwa Śląskiego (ok. 40 mln euro). W ten sposób może – oferując możliwość strukturyzowania finansowania projektów – stworzyć uzupełnienie dla projektowanego przez samorząd Województwa Śląskiego Funduszu Rewitalizacyjnego. Środki Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko byłyby wykorzystywane jako pożyczki na preferencyjnych warunkach (również z pomocą publiczną) dla małych i średnich przedsiębiorstw, spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot, organizacji pozarządowych i innych na odnawianie tkanki miejskiej (budynków, placów oraz pozostałych wyznaczonych obszarów);
- BGK może pełnić rolę Menadżera Funduszy dla środków UE przeznaczonych w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Śląskiego 2014-2020 na rozwój

małych i średnich przedsiębiorstw, oferując elastyczny, efektywny model zarządzania instrumentami zwrotnymi (pożyczki, poręczenia). Doświadczenie nabyte w ramach Inicjatywy Jeremie w innych województwach pokazuje, że ten sposób zarządzania jest dwukrotnie bardziej efektywny i mobilizuje lokalne instytucje finansowe.

g. ARP S.A. – instrumenty wsparcia przedsiębiorstw i nowa rola Oddziału w Katowicach.

Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. (ARP S.A.) wspiera projekty rozwojowe, ekologiczne oraz projekty ważne dla lokalnych społeczności. Na rok 2015 ARP S.A. planuje przeznaczyć prawie 400 mln zł na pożyczki dotyczące wyżej wymienionych projektów. Do 2020 roku suma ta ma wynieść około 1,8 mld zł, z czego część środków ARP chciałaby zagospodarować na obszarze Śląska i Małopolski Zachodniej w postaci pożyczek o typowo komercyjnym charakterze oraz jako finansowanie pomocowe.

Wg stanu na 15 czerwca 2015 r. ARP S.A. udzieliła 3 pożyczek z przeznaczeniem na finansowanie projektów branży okołogórnicznej na łączną kwotę 29,3 mln zł. Dodatkowo rozpatrywane są 3 wnioski na łączną kwotę 30 mln zł.

Jedną z pierwszych inwestycji na obszarze Śląska, w które zaangażowała się ARP S.A. jest budowa wspólnie ze spółką JSW Koks elektrociepłowni w Radlinie. Elektrociepłownia ta ma mieć docelową moc osiągalną rzędu 104 MWt, co ma zapewnić Grupie JSW bezpieczeństwo energetyczne w oparciu o własne zasoby (elektrociepłownia ma być zasilana gazem koksowniczym). Wybudowany blok energetyczny zabezpieczy potrzeby Koksowni Radlin, natomiast nadwyżki ciepła będą mogły zabezpieczyć również potrzeby należącej do Kompanii Węglowej S.A. kopalni „Marcel” oraz miasta Radlin. Całkowita szacowana wartość inwestycji to 185 mln zł, a planowany początek komercyjnej eksploatacji elektrociepłowni to druga połowa 2017 roku.

Rozszerzone zostaną także zadania katowickiego Oddziału ARP. Dotychczas kluczowym zadaniem oddziału było monitorowanie sektora górniczego.

Zgodnie z nową koncepcją, katowicki Oddział w ramach zadań zleconych przez Ministerstwo Gospodarki, wykorzystując zgromadzoną wiedzę, posiadane kontakty, będzie aktywnie uczestniczył w działaniach podejmowanych na rzecz aktywizacji regionu Śląska. Oddział będzie

także służyć jako punkt informacyjny dla przedsiębiorców poszukujących odpowiednich dla swoich firm narzędzi wsparcia.

Dodatkowo duża rozpoznawalność Oddziału ARP S.A. w Katowicach, a także znajomość lokalnego rynku oraz potrzeb przedsiębiorców, będą wykorzystane do prowadzenia akcji informacyjnej oraz naboru wniosków o finansowanie z Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorców. W ramach Oddziału ARP S.A. w Katowicach będą organizowane m.in. warsztaty oraz spotkania z przedsiębiorcami. Będzie możliwość uzyskania bezpośrednio „na miejscu” informacji o dostępnych formach finansowaniach i jego warunkach, co ułatwi przedsiębiorcom skorzystanie ze środków Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorców, będących w posiadaniu ARP S.A. Ponadto Oddział będzie aktywnie uczestniczył w organizowanych przez ARP S.A. i MSP działaniach informacyjnych mających na celu zwiększenie świadomości lokalnych przedsiębiorców o dostępności instrumentów w ramach Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorców.

h. Inwestycje spółek Skarbu Państwa na terenie Śląska.

Spółki z udziałem Skarbu Państwa aktualnie prowadzą (bądź wkrótce rozpoczną) na terenie Województwa Śląskiego inwestycje o łącznej wartości **9,5 mld zł**, które dodatkowo wesprą potencjał przemysłowy regionu. Te inwestycje to:

Spółka	Nazwa projektu	Wartość (w mln zł)	Lokalizacja	Termin rozpoczęcia	Termin zakończenia
Tauron	Budowa nowych mocy w kogeneracji w EC Tychy	782,5	Tychy	2010	2016
Tauron	Budowa nowego bloku o mocy 910 MW w Elektrowni Jaworzno III	6 157,0	Jaworzno	2010	2019
Tauron	Budowa szybu Grzegorz wraz z budową infrastruktury i wyrobiskami towarzyszącymi	582,0	Jaworzno	2011	2022
Tauron, PIR	Budowa bloku Gazowo-Parowego o mocy 413 MW w Elektrowni Łagisza w Będzinie	1 519,0	Będzin	2013	2018
Energa	Zadanie badawcze nr 4 w Programie Strategicznym NCBiR	38,0	m.in. Gliwice	2012	2015
PERN	Rurociąg Boronów - Trzebinia.	183,5	Boronów - Trzebinia	2015	2018
Zakłady Chemiczne RUDNIKI S.A.	Odtworzenie majątku	18,0	Rudniki	2015	2016

Centralna Stacja Ratownictwa Górniczego S.A.	Zaprojektowanie i wybudowanie budynku pogotowii specjalistycznych CSRG S. A. w Bytomiu	6,7	Bytom	2013	2015
Huta Łabędy S.A.	budowa linii technologicznej do produkcji rur szeroko wykorzystywanych w sieciach gazowych i ciepłowniczych	197,1	Gliwice	2014	2015
JSW S.A.	budowa elektrociepłowni o mocy 104 MWt	185,0	Radlin	2015	2017

Górny Śląsk jako serce polskiego przemysłu nieustannie potrzebuje surowców do produkcji oraz dróg wywozu gotowych towarów. Region, który już dziś jest liderem pod względem wielkości przewozów towarowych oraz surowcowych w Polsce poprzez swój rozwój stworzy dodatkowe potrzeby przewozowe. Żeby tym potrzebom sprostać będą prowadzone inwestycje, które zostały omówione w Działaniu II.1, a które obejmą zarówno sieć drogową jak i kolejową. Kluczową rolę w przewozach towarowych odgrywa spółka PKP Cargo S.A., która nie tylko ma ponad 50% udziału w rynku krajowym, ale jest także drugim co do wielkości przewoźnikiem towarów w Europie. W związku z dużymi potrzebami przewozowymi regionu Śląska i Małopolski Zachodniej Grupa PKP S.A., kontrolowany przez Skarb Państwa największy udziałowiec PKP Cargo S.A., będzie dążyć do tego, aby nowa centrala PKP Cargo została zlokalizowana w Katowicach.

3. Inwestycje strategiczne.

Polska jako kraj bogaty w węgiel kamienny i brunatny, który stanowi surowiec strategiczny decydujący o niezależności energetycznej państwa, musi ciągle doskonalić technologie węglowe. W związku z tym, a także w związku z rosnącymi kosztami tradycyjnych metod wykorzystywania węgla, kluczowy jest rozwój technologii zgazowania tego surowca. Technologie te można podzielić na technologie naziemne (zaawansowane i skomercjalizowane) oraz podziemne (we wstępnej fazie badań).

Technologia zgazowania w instalacjach naziemnych – rozpowszechniona na świecie w skali przemysłowej (Chiny, Australia, RPA, Kanada) – w roku 2013 na całym świecie pracowało ponad 230 układów do powierzchniowego zgazowania węgla, w ramach których pracowało ponad 600 reaktorów zgazowania. Produktem końcowym instalacji do powierzchniowego zgazowania węgla to energia (zarówno elektryczna, jak i ciepła) oraz produkty chemiczne (paliwo płynne, gaz syntezowy, amoniak, metanol lub wodór). Instalacje te są w pełni sprawdzone pod względem technicznym oraz pozwalają na oszacowanie opłacalności inwestycyjnej przedsięwzięcia.

Technologia zgazowania podziemnego – znajduje się w fazie badań i rozwoju. Proces ten polega na zgazowaniu węgla pod ziemią, przy precyzyjnie określonych i odpowiednio dobranych warunkach fizyczno-chemicznych. Technologia ta jest jedynie technologią badawczą – nigdzie na świecie nie istnieje komercyjna instalacja do podziemnego zgazowania węgla. Dodatkowo ze względu na fakt, iż kopalnie na obszarze Śląska zlokalizowane są przede wszystkim pod powierzchnią miast, technologia ta może mieć problem z uzyskaniem społecznej akceptacji, ze względu na szereg niesionych zagrożeń. Niemniej jednak biorąc pod uwagę fakt, że Polska jest krajem o bogatych tradycjach związanych z węglem kamiennym, badania nad podziemnym zgazowaniem węgla powinny być kontynuowane.

Od ponad 4 lat w ramach Strategicznego Programu Badań Naukowych i Prac Rozwojowych pod nazwą „Zaawansowane technologie pozyskiwania energii” trwają prace związane z rozwojem technologii zgazowania węgla w ramach Zadania Badawczego nr 3 („Opracowanie technologii zgazowania węgla dla wysokoefektywnej produkcji paliw i energii elektrycznej”). Badania

realizowane są przez AGH (lidera konsorcjum) w Krakowie, Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla w Zabrze, Główny Instytut Górniczy w Katowicach oraz Politechnikę Śląską w Gliwicach. Partnerzy przemysłowi to KHW S.A., Grupa Azoty S.A., Grupa Tauron S.A. oraz KGHM Polska Miedź S.A. Celem Zadania Badawczego to:

- Określenie krajowej bazy węgla (kamiennego i brunatnego) dla procesów zgazowania węgla oraz określenie parametrów procesu;
- Opracowanie i weryfikacja w skali pilotowej technologii ciśnieniowego zgazowania węgla w reaktorze;
- Budowa i eksploatacja pilotowej instalacji podziemnego zgazowania węgla w istniejącej kopalni;
- Opracowanie modeli symulacyjnych dla projektowania i optymalizacji układów zgazowania podziemnego i naziemnego dla potrzeb energetyki i chemii;
- Opracowanie krajowej mapy rozwiązań technologicznych oraz dokumentacji procesowej dla budowy krajowych instalacji demonstracyjnych;
- Ocena i wybór strategicznych kierunków rozwoju technologii podziemnego i naziemnego zgazowania węgla.

Raport i konkretne rekomendacje z projektu mają zostać ogłoszone jesienią 2015 roku.

a. Projekt instalacji do napowierzchniowego procesu zgazowania węgla – projekt Grupy Azoty S.A.

Skarb Państwa jako akcjonariusz Grupy Azoty będzie postulował realizację projektu napowierzchniowego zgazowania węgla w zakładach w Kędzierzynie-Koźlu, któremu przyświecałyby następujące cele:

- Poprawa bezpieczeństwa dostaw gazu poprzez własną produkcję gazu syntezowego (zmniejszenie zależności polskiego przemysłu chemicznego i energetycznego od importu gazu ziemnego);
- Obniżenie kosztu pozyskania głównego surowca dla komponentów chemicznych jakim jest gaz ziemny;

- Zwiększenie konsumpcji węgla w Polsce poprzez efektywne wykorzystywanie węgla do produkcji surowców chemicznych, takich jak: metanol, wodór;
- Rozwój czystych technologii węglowych, które wykorzystują węgiel jako surowiec przy jednoczesnym zmniejszeniu emisji gazów cieplarnianych;
- Rozwój niskoemisyjnych technologii węglowych jako element dostosowania do polityki klimatyczno-energetycznej UE.

W ramach projektu rozważane są 3 warianty inwestycji:

- Wariant 1: instalacja produkująca wodór – szacowany koszt około 1,8 mld zł;
- Wariant 2: instalacja produkująca metanol – szacowany koszt około 2,4 mld zł;
- Wariant 3: wdrożenie wariantu 1 oraz wariantu 2 – szacowany koszt około 4,2 mld zł.

Produktami ubocznymi byłyby siarka, palny gaz resztkowy oraz energia elektryczna.

Szacowany czas budowy instalacji to 5-6 lat. Zgodnie z danymi dotyczącymi projektu, w zależności od przyjętego wariantu, instalacja ta zużywałaby rocznie 1-2 mln ton węgla kamiennego. Aktualnie spółka prowadzi analizy dotyczące ekonomicznych aspektów projektowanej inwestycji, których wyniki będą dostępne jesienią 2015 r. W zależności od ich wyniku Skarb Państwa jako akcjonariusz spółki Azoty będzie postulował różne formy sfinansowania inwestycji, łącznie z zaangażowaniem PIR. Już obecnie spółka może zaangażować 300 mln złotych, które przeznaczone byłyby na realizowanie pierwszych faz projektu.

b. Instalacja do podziemnego procesu zgazowania węgla – pilotaż.

Próbne zgazowanie węgla w kopalni Wieczorek należącej do Katowickiego Holdingu Węglowego jest częścią projektu pn.: „Opracowanie technologii zgazowania węgla dla wysokoefektywnej produkcji paliw i energii elektrycznej”, którego liderem jest Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie.

W ramach projektu w okresie od 30 czerwca do 16 września 2014 r. przeprowadzono eksperymentalny proces zgazowania węgla (PZW) metodą szybową z wykorzystaniem elementów istniejącej infrastruktury społecznej kopalni. Łącznie proces trwał 53 dni. Próba

miała charakter badawczy i oprócz sprawdzenia założeń technologicznych jej celem było również określenie oddziaływania tego procesu na środowisko oraz ocena jego bezpiecznego zainicjowania, prowadzenia i zakończenia w warunkach czystej kopalni, prowadzącej normalną działalność produkcyjną. Eksperyment miał także wykazać, w jakim zakresie można procesem sterować i czy można go na dowolnym etapie zatrzymać.

- Efekty:
 - a. proces przebiegał zgodnie z założeniami i w sposób stabilny,
 - b. proces jest sterowalny, a zmiany parametrów podawanego do przestrzeni georeaktora medium zasilającego w przewidywalny sposób wpływają na parametry wytwarzanego gazu,
 - c. pomiary wykonywane z otworów kontrolnych odwierconych do pokładu 501 z wyrobisk stanowiących otoczenie georeaktora nie wykazały migracji gazów pożarowych do czynnych wyrobisk kopalni.
 - d. W ciągu 53 dni trwania eksperymentu, zgazowano ok. 250 ton węgla i wytworzono ok. 900 tys. m³ gazu o wartości opałowej wahającej się od 3,0 do 4,5 MJ/m³.
 - e. Wytworzony gaz spalany był w pochodni. W przyszłości możliwe jest uruchomienie instalacji demonstracyjnej, a następnie jej komercyjne wykorzystania dla wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w układzie zabezpieczającym lokalne potrzeby.
 - f. Docelowo głównym użytecznym efektem realizacji badań związanych z PZW jest opracowanie projektu technologicznego i wstępnego studium wykonalności instalacji demonstracyjnej PZW dla urzędzeń, wykorzystujących wytworzony gaz o mocy 20 MW.
 - g. Obecnie trwają prace nad etapem realizacji Tematu Badawczego nr 3 pn.: „Opracowanie i weryfikacja w skali pilotowej podziemnego zgazowania węgla”.

Zlecono przygotowanie raportu, który obecnie powstaje, i którego wyniki będą stanowić rekomendację do dalszych działań.

4. Wsparcie dla inwestycji sektora prywatnego:

a. Wsparcie działań rozwojowych Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (KSSE).

Województwo Śląskie oraz Małopolska Zachodnia tradycyjnie są wysoko oceniane jako obszary potencjalnych inwestycji. Znajduje to odzwierciedlenie w raportach Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową³⁰. Według raportu z 2014 roku wśród jedenastu najbardziej atrakcyjnych subregionów dla inwestycji przemysłowych w Polsce, znalazło się pięć podregionów z omawianego obszaru: katowicki (1 miejsce), rybnicki (2), bielski (4), oświęcimski (6) i częstochowski (10). Doceniono wysoki poziom rozwoju sektora przemysłowego, wyspecjalizowaną kadrę oraz „względnie dobrą dostępność transportową”.

Jednym z filarów wysokiej pozycji regionu w rankingach atrakcyjności inwestycyjnej jest Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna (KSSE), która w ciągu 18 lat działania przyciągnęła bezpośrednio inwestycje o wartości około 21,5 mld zł, tworząc ponad 53 tys. nowych miejsc pracy. Potwierdzeniem tych wyników jest 2. miejsce w Europie i 11. na świecie w rankingu stref ekonomicznych przeprowadzonym przez fDi Intelligence (centrum badawcze dziennika Financial Times)³¹.

Na terenie Województwa Śląskiego funkcjonuje Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna, zajmująca łącznie obszar 1929 ha. Struktura branżowa firm działających w Katowickiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej wskazuje na dominację sektora motoryzacyjnego. Ulokowało w niej swoją działalność 51 podmiotów związanych z tą branżą, co stanowi 22,8% wszystkich inwestorów w KSSE. Ponad połowa spośród wszystkich inwestorów KSSE (116 firm, czyli 51,8% ogółu) prowadzi swoją działalność w jednej z 4 wiodących branż tj. oprócz motoryzacyjnej w branżach metalowej, budowlanej i maszynowej. Ponad 1/3 inwestorów w KSSE to firmy krajowe. Biorąc pod uwagę firmy zagraniczne najsilniej reprezentowany jest kapitał włoski i niemiecki, a także amerykański.

Z punktu widzenia atrakcyjności inwestycyjnej Województwa Śląskiego należy podkreślić znaczenie Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej oferującej zainteresowanym inwestorom

³⁰ „Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2013”, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2014.

³¹ <http://ksse.com.pl/files/page/o-ksse/global-free-zones-of-the-future.pdf>

szereg bodźców inwestycyjnych. Aktualna oferta inwestycyjna Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej obejmuje przede wszystkim: 1300 ha wolnych terenów inwestycyjnych, działki o powierzchni od 0,5 ha do 150 ha (możliwość dostosowania wielkości działki do potrzeb inwestora), tereny skomunikowane (drogi dojazdowe) z głównymi szlakami komunikacyjnymi Polski i Europy, ulgi podatkowe w podatku CIT (od 25% do 45%), kompleksową obsługę inwestora, kompletnie uzbrojone tereny inwestycyjne (woda, prąd, gaz, kanalizacja), biurowce klasy A w Katowicach (pod wynajem) oraz możliwość wynajmu gotowych hal produkcyjnych.

Wsparcie finansowe oferowane przez Katowicką Specjalną Strefę Ekonomiczną (KSSE) jest dozwoloną pomocą publiczną w formie zwolnień podatkowych, z tytułu kosztów inwestycyjnych lub tworzenia nowych miejsc pracy. Ulgi podatkowe przyznawane inwestorom działającym na obszarze KSSE są zgodne z zasadami udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej przyjętymi przez Komisję Europejską.

Powierzchnia terenu należącego do strefy to prawie 2348 ha. Obejmuje swoim zasięgiem 24 miasta i 18 gmin. Taki urozmaicony układ umożliwia inwestorom wybór najdogodniejszej lokalizacji.

W celu wsparcia działań KSSE na terenie Śląska planuje się:

- Zwiększenie puli obszarów należących do strefy o tereny należące do jednoosobowych spółek Skarbu Państwa, ze szczególnym uwzględnieniem gruntów należących do Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A.;
- W miarę lokalnych potrzeb tworzenie na bazie gruntów pokopalnianych Lokalnych Parków Przemysłowych (LPP), które posiadałyby korzystniejsze warunki do prowadzenia działalności gospodarczej, z myślą o zachęceniu do inwestowania spółek z sektora MŚP;
- Rozważenie możliwości zwiększenia dopuszczalnej pomocy publicznej na terenie Śląska dla inwestorów decydujących się na inwestycję w ramach KSSE;
- Rozważenie możliwości wprowadzenia preferencji dla zarządzającego/gminy – wprowadzenie wyłącznej kompetencji zarządzającego/gminy do pośrednictwa w sprzedaży nieruchomości objętych programem.

b. Wsparcie dla inwestorów ze strony Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych (PAIiZ).

Wspomaganie dla procesów rozwoju śląskiego przemysłu zapewni również Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych (PAIiZ), której zadaniem jest wspieranie inwestycji z kapitałem zagranicznym.

W 2013 r. całkowita liczba podmiotów z kapitałem zagranicznym wynosiła w województwie śląskim 2388, tj. 9,1% tego typu podmiotów w skali kraju (26128), w tym w przypadku podmiotów do 9 pracujących liczba ta wynosiła 1465 (tj. 8,3% podmiotów w całym kraju), a w grupie podmiotów o liczbie pracujących wynoszącej 10 i więcej osób 923 (10,8%).

Liczba pracujących w działających w województwie podmiotach z kapitałem zagranicznym wynosiła 181,2 tys. osób, tj. ok. 11,1% pracujących w tego typu przedsiębiorstwach w całym kraju. O większej, niż średnio w całym kraju, pracochłonności działalności podmiotów z kapitałem zagranicznym działających w Województwie Śląskim świadczy fakt, że przeciętne zatrudnienie w takich podmiotach wynosiło tu blisko 76 pracujących podczas gdy w skali całego kraju nieznacznie ponad 62 osoby. Liczba podmiotów z kapitałem zagranicznym ponoszących nakłady inwestycyjne wyniosła w województwie śląskim 1154 przedsiębiorstwa (tj. ok. 10% liczby takich przedsiębiorstw w całej Polsce), ich udział w nakładach inwestycyjnych tej grupy przedsiębiorstw w kraju 10,5%, a w nakładach inwestycyjnych na środki trwałe 9,9%).

W 2013 roku przy udziale PAIiZ zakończono na terenie województwa śląskiego 8 projektów prowadzonych przez inwestorów zagranicznych. Łączna wartość tych projektów to ponad 230 mln euro oraz ponad 3,5 tysiąca nowych miejsc pracy w regionie. Aktualnie **12 firm**, z którymi PAIiZ współpracuje, rozważa ulokowanie swoich inwestycji na terenie Województwa Śląskiego. W przypadku pozytywnej decyzji inwestycyjnej w perspektywie 2 lat, na Śląsku może zostać utworzonych może **1 685 nowych miejsc** pracy. Nakłady inwestycyjne związane z tymi projektami przekraczają **82 mln euro**.

Potencjalni inwestorzy pochodzą m.in. z następujących branż: motoryzacyjnej, maszynowej, elektronicznej – są to spółki z kapitałem zagranicznym (USA, Korea Południowa, Niemcy, Szwajcaria, Włochy).

W bazie terenów inwestycyjnych prowadzonej przez Agencję znajduje się 207 ofert z Województwa Śląskiego, w tym 49 terenów włączonych do Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz 36 ofert dotyczących hal.

Jest to największa liczba ofert w bazie, w porównaniu do innych województw.

V. Działanie III – Gospodarka niskoemisyjna i zasobooszczędna

1. E-KUMULATOR - Wsparcie przedsięwzięć w zakresie niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki.

Program priorytetowy E-KUMULATOR jest nowym otwarciem oferty Ministerstwa Środowiska i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) skierowanej do przedsiębiorców dla których ważnym elementem działalności gospodarczej jest zmniejszenie negatywnego oddziaływania przemysłu na środowisko. Głównym założeniem i celem Programu jest **stworzenie kompleksowego instrumentu finansowego dla przedsiębiorców**, którzy chcą przede wszystkim zmniejszać szkodliwe emisje do atmosfery, lepiej gospodarować surowcami pierwotnymi oraz optymalizować gospodarowanie energią. Tak postawione cele przełożyły się na konstrukcję Programu, który w obecnym kształcie posiada dwa komponenty:

- komponent związany ze zmniejszeniem zużycia surowca pierwotnego (w tym wody) oraz
- komponent związany ze zmniejszeniem emisji do atmosfery (przy czym komponent ten podzielony jest na trzy działania: dla źródeł spalania o mocy od 1 MW do 50 MW, o mocy powyżej 50 MW oraz dla emisji nie związanych ze źródłami spalania).

Taka konstrukcja Programu pozwala na podjęcie działań proekologicznych **możliwie szerokiej grupy odbiorców** (niezależnie od branży i wielkości przedsiębiorstwa). Warto również podkreślić, że przygotowanie programu poprzedzone było szerokimi konsultacjami społecznymi, w wyniku których **dostosowano warunki programu oraz możliwości finansowania do realnych potrzeb rynku**. Dla podmiotów zobligowanych do wdrażania dyrektywy IED takim warunkiem jest dostosowanie swoich instalacji do standardów emisyjnych w niej określonych. Dla pozostałych obszarów minimalnym warunkiem jest zmniejszenie zużycia surowca pierwotnego lub zmniejszenie emisji do powietrza o 5% względem stanu wyjściowego. Przeprowadzone analizy wskazują, że wartość ta jest adekwatna i możliwa do spełnienia nawet wśród przedsiębiorców, u których procesy przemysłowe są na wysokim stopniu zaawansowania technologicznego.

Ważnym elementem każdego instrumentu finansowego jest też jego budżet: alokacja **wynosi 1 mld złotych w skali kraju z możliwością ewentualnego jej zwiększenia.**

Przedsiębiorca przystępujący do Programu może liczyć na dofinansowanie w postaci pożyczki **(w wysokości od 0,5 mln zł do 90 mln zł) obejmującej do 75% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia.** Pożyczka oferowana przez NFOŚiGW w ramach Programu może być przekazana w dwóch formach:

- pożyczki preferencyjnej (oprocentowanie WIBOR 3M, nie mniej niż 2 proc. w skali roku, okres finansowania to maksymalnie 15 lat),
- pożyczki na zasadach rynkowych (w przypadku ograniczeń wynikających z możliwości udzielenia pomocy publicznej) .

Możliwość finansowania inwestycji we wskazanych powyżej dwóch formach daje możliwość dofinansowania zarówno przedsiębiorców, którym możliwe jest udzielenie pomocy publicznej, jak i tych, którym obowiązujące przepisy prawne nie dają takiej możliwości. W praktyce oznacza, to, iż w przypadku spełnienia kryteriów i warunków Programu E-KUMULATOR każdy przedsiębiorca może liczyć na wsparcie finansowe. Dodatkowym bonusem przewidzianym w ramach programu jest możliwość (po spełnieniu określonych warunków) **częściowego umorzenia pożyczki preferencyjnej nawet do 20 proc.** Wysokość umorzenia uzależniona jest m.in. od tego, czy inwestycja przyniesie wyższe efekty ekologiczne niż minimalne wynikające z wymagań prawnych lub określonych w programie.

Program priorytetowy został zatwierdzony pod koniec maja 2015 r. Obecnie trwają intensywne prace w celu jego uruchomienia. **Planowane rozpoczęcie naboru wniosków to pierwszy tydzień lipca 2015 roku.** Program będzie realizowany w latach 2015-2023, natomiast umowy dofinansowania z beneficjentami będą zawierane do końca 2020 r.

2. Działania wspierające likwidację niskiej emisji.

Według danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach 40% udziału emisji w skali kraju ma swoje źródło na terenie Województwa Śląskiego. W celu poprawy jakości środowiska utworzono Program „Kompleksowej likwidacji niskiej emisji na terenie aglomeracji śląsko-dąbrowskiej”. Program ten jest finansowany w ramach POIiŚ 2014-2020 i wdrażany przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW) w Katowicach.

Celem Programu jest wsparcie realizacji kompleksowego programu likwidacji/ograniczenia niskiej emisji (pyłu zawieszonego PM10) oraz CO₂ na terenie gmin i powiatów ziemskich wchodzących w skład Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego objętym strategią ZIT dla Województwa Śląskiego, głównie na obszarach o dużych skupiskach wielorodzinnych budynków mieszkalnych oraz działań wynikających z Programu kompleksowej likwidacji niskiej emisji na terenie konurbacji śląsko-dąbrowskiej. Interwencja będzie miała na celu rozwiązanie najważniejszych problemów Subregionu Centralnego z punktu widzenia wsparcia przedsięwzięć z obszarów o ponadnormatywnym przekroczeniu poziomów pyłów i innych szkodliwych substancji, w tym ograniczających emisję CO₂.

W ramach Programu realizowane będą następujące projekty:

- głęboka i kompleksowa modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkalnych (działania termoizolacyjne; budowa lub przebudowa wewnętrznych instalacji odbiorczych – centralne ogrzewanie i centralna ciepła woda; w powiązaniu z przyłączeniem do miejskiego systemu ciepłowniczego);
- przebudowa istniejących systemów ciepłowniczych i sieci dostarczających chłód w celu zmniejszenia strat na przesyle i dystrybucji ciepła/chłodu; budowa nowych odcinków sieci ciepłowniczych wraz z przyłączami;
- budowa sieci ciepłowniczych lub sieci dostarczających chłód umożliwiającą wykorzystanie energii cieplnej wytworzonej w źródłach wysokosprawnej kogeneracji, ciepła odpadowego, ciepła z instalacji OZE, a także powodującą zwiększenie wykorzystania ciepła wyprodukowanego w takich instalacjach.

Beneficjentami Programu będą spółdzielnie mieszkaniowe oraz wspólnoty mieszkaniowe, przedsiębiorstwa ciepłownicze lub podmioty realizujące zadania własne JST. Zaalokowane na ten cel środki w ramach POIiŚ to **ok. 240,8 mln euro (ok. 1 mld zł)**.

VI. Działanie IV – Nowoczesne kadry dla nowoczesnego przemysłu

1. Działania edukacyjne.

Postępujące od 1989 r. przemiany w strukturze gospodarczej Województwa Śląskiego i Małopolski Zachodniej nie znalazły pełnego odzwierciedlenia w strukturze lokalnego szkolnictwa. Jest to wyzwanie szczególnie widoczne w przypadku szkół zawodowych, choć nie jest to wyzwanie ograniczone jedynie do Województwa Śląskiego i Małopolski Zachodniej i jako takie znalazło się na krótkiej liście celów zdefiniowanych przez Panią Premier Ewę Kopacz w expose. W związku z tym Ministerstwo Edukacji Narodowej podjęło szeroko zakrojone działania na rzecz ożywienia szkolnictwa zawodowego. Podstawą tych działań, a także podstawą funkcjonowania szkolnictwa zawodowego i źródłem sukcesu jego absolwentów na rynku pracy jest zgodność oferty edukacyjnej z lokalnym rynkiem pracy. Bezwzględnym priorytetem wszystkich działań związanych z podnoszeniem jakości kształcenia zawodowego jest ścisła współpraca szkół zawodowych z pracodawcami.

Specjalnie dla wzmocnienia potencjału śląskiego szkolnictwa zawodowego **zawarto 23 stycznia 2015 roku porozumienie pomiędzy Ministerstwem Edukacji Narodowej (MEN), Ministerstwem Gospodarki (MG), Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej (MPiPS) oraz Ministerstwem Skarbu Państwa (MSP). Owocem tego porozumienia jest podpisanie listu intencyjnego w sprawie programu K2 („kompetencja” i „kariera”) biznesowo kierowanego przez Katowicką Specjalną Strefę Ekonomiczną (KSSE).** Jest to program, który posłuży jako pilotaż dla wprowadzenia w skali całego kraju, wzorem państw zachodnich, dualnego kształcenia zawodowego.

Dodatkowo, **w ramach współpracy Międzyresortowego Zespołu do spraw wzmocnienia potencjału przemysłowego Śląska i Małopolski Zachodniej z Ministerstwem Edukacji Narodowej oraz Marszałkiem Województwa Śląskiego, Marszałek powołał pełnomocnika do spraw szkolnictwa zawodowego na obszarze województwa.** Pełnomocnik jest odpowiedzialny za koordynację współpracy pomiędzy kuratorium, szkołami, samorządami i pracodawcami zmierzającą do jak najlepszego ukształtowania oferty edukacyjnej w regionie. Jednym z

elementów działań Pełnomocnika ma być organizacja doradztwa zawodowego dla uczniów. Takie inicjatywy mogą być wspierane ze środków unijnych³².

a. Program K2 – dualne szkolnictwo zawodowe – pilotaż na Śląsku

W ramach programu K2, samorząd województwa, miasta i KSSE będą współdziałać w celu standaryzacji oferty edukacyjnej i programów szkoleniowych w poszczególnych zawodach oraz ułatwiać uczniom szkół zawodowych dostęp do wykorzystywanych przez pracodawców technologii oraz narzędzi. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego w Województwie Śląskim w rozwój szkolnictwa zawodowego zainwestowanych zostanie 18 mln euro.

K2 jest to struktura sieciowa obejmująca wiele instytucji edukacyjnych wzajemnie ze sobą powiązanych w celu dostarczenia pracodawcom, będącym również uczestnikami sieci, zasobów ludzkich zgodnie z ich zapotrzebowaniem. Regionalną sieć K2 tworzą Centra Kształcenia Praktycznego (CKP), Centra Kształcenia Ustawicznego (CKU), Centra Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego – CKZiU (powołane w ramach systemu oświaty) oraz inne jednostki i centra edukacyjno-szkoleniowe zlokalizowane na terenie gminy lub powiatu. Zarządzanie nad siecią K2 obejmuje Międzygminny Instytut Technologii zapewniając jej funkcjonowaniu jakość oraz skuteczność.

Głównym celem istnienia lokalnej sieci K2 jest całościowe zaspokojenie potrzeb lokalnych pracodawców – zarówno ilościowych jak i kompetencyjnych m.in. poprzez rozwijanie kompetencji i uzupełnianie kwalifikacji u osób będących na rynku pracy i u tych, którzy dopiero się na nim znajdują – uczniów oraz absolwentów szkół.

Główne funkcje sieci K2 to:

- Diagnozowanie potrzeb pracodawców;
- Diagnozowanie zasobów rynku pracy po stronie pracowników i przyszłych absolwentów szkół;
- Uzupełnianie kompetencji i kwalifikacji;
- Dostarczanie na rynek pracy zasobów ludzkich zgodnie z zapotrzebowaniem pracodawców.

³² Szerzej na temat organizacji doradztwa zawodowego w ramach środków unijnych patrz Załącznik nr 2.

Jest to całkowicie nowy program, który zostanie wdrożony na Śląsku w oparciu o lokalne szkoły, pracodawców oraz KSSE, a który w przyszłości może posłużyć za bazę do tworzenia podobnych inicjatyw w innych częściach kraju.

b. Oferta dla absolwentów szkół górniczych.

Bezrobotni absolwenci szkół górniczych będą mieli stworzone dodatkowe możliwości aktywizacji zawodowej w ramach realizacji przez Polskę *Gwarancji dla młodzieży*. W grudniu 2012 roku na szczeblu UE opracowany został *Pakiet na rzecz zatrudnienia młodzieży (Youth Employment Package)*, w odpowiedzi na coraz wyższy poziom bezrobocia ludzi młodych w Europie. Pakiet ten jest skierowany przede wszystkim do regionów, w których poziom bezrobocia osób w wieku od 15 do 24 lat przekracza 25%³³.

Realizacja *Gwarancji dla młodzieży* w Polsce zakłada szereg działań dla osób młodych, których wykonawcami będą Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w ramach organizacji konkursu centralnego na projekty aktywizacyjne, wojewódzkie urzędy pracy, poprzez organizację konkursów regionalnych, powiatowe urzędy pracy, Ochotnicze Hufce Pracy, Bank Gospodarstwa Krajowego, jako obsługujący program pożyczkowy „Pierwszy biznes - Wsparcie w starcie” oraz wszyscy zainteresowani partnerzy rynku pracy poprzez udział w konkursach na szczeblu regionalnym i centralnym. Bezrobotni absolwenci szkół górniczych będą mogli uzyskać wsparcie w ramach projektów uruchomianych w wyniku konkursów regionalnych.

Dodatkowo wspierana będzie zmiana kwalifikacji absolwentów górniczych szkół zawodowych poprzez (instrumenty i działania realizowane przede wszystkim przez Powiatowe Urzędy Pracy):

- Przygotowanie zawodowe dorosłych:
 - a. Przygotowanie zawodowe dorosłych łączy w sobie praktykę w zawodzie (80% czasu) z zajęciami teoretycznymi (20% czasu). Instrument ten realizowany bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą, według programu obejmującego

³³ <http://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/art,5543,6742,gwarancje-dla-mlodziezy-pomoc-dla-mlodych-szukajacych-pracy.html>

nabywanie umiejętności praktycznych i wiedzy teoretycznej i kończy się egzaminem.

- Szkolenie (w tym trójstronne umowy szkoleniowe):
 - a. Szkolenie, oznacza pozaszkolne zajęcia mające na celu uzyskanie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub ogólnych, potrzebnych do wykonywania pracy, w tym umiejętności poszukiwania zatrudnienia.
 - b. Trójstronne umowy szkoleniowe zawierane są pomiędzy starostą, pracodawcą i instytucją szkoleniową i dotyczą sfinansowania przez urząd pracy, ze środków Funduszu Pracy szkolenia dla osób bezrobotnych na zamówienie pracodawcy, tj. zgodnie z wymaganiami pracodawcy odnośnie umiejętności i kwalifikacji kandydatów do pracy.
 - c. W trójstronnej umowie szkoleniowej pracodawca zobowiązuje się do zatrudnienia osoby bezrobotnej przez okres 6 miesięcy po ukończeniu szkolenia, a w wyniku realizacji umowy zyskuje wyszkolonego pracownika.
- Bony stażowe:
 - a. Umożliwia osobie bezrobotnej do 30 roku życia uzyskanie skierowania na staż w celu nabycia umiejętności praktycznych w miejscu pracy bez nawiązania stosunku pracy. Uzyskanie bonu stażowego stanowi gwarancję skierowania do odbycia stażu u pracodawcy wskazanego przez bezrobotnego na okres 6 miesięcy, o ile pracodawca zobowiąże się do zatrudnienia bezrobotnego po zakończeniu stażu przez okres 6 miesięcy. Bezrobotny nie może odbywać stażu na tym samym stanowisku, na którym wcześniej uzyskał co najmniej 6 miesięczne doświadczenie zawodowe.
 - b. Jeżeli organizator stażu (pracodawca lub przedsiębiorca), zatrudni osobę bezrobotną po zakończonym okresie odbywania stażu przez deklarowany okres 6 miesięcy otrzyma premię w wysokości ok. 1500 zł, która stanowi pomoc udzielaną zgodnie z warunkami dopuszczalności pomocy de minimis.
 - c. W ramach bonu stażowego osoba bezrobotna może uzyskać sfinansowanie:

-
- kosztów przejazdu do i z miejsca odbywania stażu – w formie ryczałtu, wypłacanego bezrobotnemu w miesięcznych transzach (w wysokości do 100 zł) łącznie ze stypendium;
 - kosztów niezbędnych badań lekarskich lub psychologicznych.
- Bony szkoleniowe:
 - a. Na wniosek bezrobotnego do 30 roku życia starosta może przyznać bon szkoleniowy stanowiący gwarancję zatrudnienia bezrobotnego na wskazane przez niego szkolenie oraz opłacenia kosztów, które zostaną poniesione w związku z podjęciem szkolenia. Przyznanie i realizacja bonu następuje na podstawie uprawdopodobnienia przez bezrobotnego podjęcia zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej.
 - b. W ramach bonu szkoleniowego (w wysokości do 100% przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu przyznania bonu) starosta finansuje bezrobotnemu koszty:
 - jednego lub kilku szkoleń, w tym kosztów kwalifikacyjnego kursu zawodowego i kursu nadającego uprawnienia zawodowe - w formie wpłaty na konto instytucji szkoleniowej;
 - niezbędnych badań lekarskich lub psychologicznych - w formie wpłaty na konto wykonawcy badania;
 - przejazdu na szkolenia - w formie ryczałtu wypłacanego bezrobotnemu w wysokości: do 150 zł (w przypadku szkolenia trwającego do 150 godzin), powyżej 150 zł do 200 zł (w przypadku szkolenia trwającego ponad 150 godzin);
 - zakwaterowania, jeśli zajęcia odbywają się poza miejscem zamieszkania - w formie ryczałtu wypłacanego bezrobotnemu w wysokości: do 550 zł (w przypadku szkolenia trwającego poniżej 75 godzin), powyżej 550 zł do 1100 zł (w przypadku szkolenia trwającego od 75 do 150 godzin), powyżej 1100 zł do 1500 zł (w przypadku szkolenia trwającego ponad 150 godzin).

- Bony zatrudnieniowe:
 - a. Bon ten stanowi dla pracodawcy gwarancję refundacji części kosztów wynagrodzenia i składek na ubezpieczenie społeczne w związku z zatrudnieniem bezrobotnego, któremu PUP przyznał bon.
 - b. Bon może zostać przyznany przez starostę na wniosek bezrobotnego do 30 roku życia na podstawie indywidualnego planu działania. Realizacja bonu zatrudnieniowego odbywa się na podstawie umowy zawartej przez PUP z pracodawcą.
 - c. Pracodawca w ramach bonu zobowiązany jest do zatrudnienia bezrobotnego przez okres 18 miesięcy. W zamian starosta refunduje pracodawcy część kosztów wynagrodzenia i składek na ubezpieczenia społeczne przez okres 12 miesięcy w wysokości zasiłku dla bezrobotnych. Pracodawca zobowiązany jest do dalszego zatrudnienia skierowanego bezrobotnego przez okres 6 miesięcy po zakończeniu okresu refundacji.
 - d. W przypadku niewywiązania się pracodawcy z obowiązku zatrudnienia bezrobotnego przez okres 18 miesięcy pracodawca zwraca:
 - kwotę otrzymanej refundacji wraz z odsetkami ustawowymi naliczonymi od dnia otrzymania pierwszej refundacji, jeżeli niespełnienie obowiązku nastąpiło w okresie do 12 miesięcy do dnia zatrudnienia bezrobotnego lub
 - kwotę ustaloną proporcjonalnie do okresu nieutrzymania zatrudnienia wraz z odsetkami ustawowymi naliczonymi od dnia otrzymania pierwszej refundacji, jeżeli niespełnienie obowiązku nastąpiło w trakcie 6 miesięcy po zakończeniu okresu refundacji.
 - e. W przypadku rozwiązania umowy o pracę przez skierowanego bezrobotnego, rozwiązania z nim umowy o pracę na podstawie art. 52 ustawy z dnia 26 czerwca 1974r. – Kodeks pracy lub wygaśnięcia stosunku pracy skierowanego bezrobotnego pracodawca nie zwraca refundacji otrzymanej za okres zatrudnienia skierowanego bezrobotnego.

- Bony na zasiedlenie:
 - a. w wysokości do 200% przeciętnego wynagrodzenia będzie przyznawany w związku z podjęciem zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej poza miejscem dotychczasowego zamieszkania, w przypadku gdy łącznie zostaną spełnione następujące warunki:
 - Odległość od miejsca dotychczasowego zamieszkania do miejsca podjęcia zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub miejsca prowadzenia działalności gospodarczej wynosi co najmniej 80 km;
 - Osoba będzie pozostawała w zatrudnieniu, wykonywała inną pracę zarobkową przez okres co najmniej 6 miesięcy od dnia zawarcia umowy o pracę lub będzie prowadziła działalność gospodarczą przez okres co najmniej 12 miesięcy od dnia uzyskania wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji lub Krajowego Rejestru Sądowego.
- Programy specjalne uwzględniające indywidualne potrzeby uczestników:
 - a. Bezrobotni, którym niezbędne jest wsparcie niestandardowe mogą wziąć udział w programie specjalnym. Ideą programów specjalnych jest umożliwienie finansowania niestandardowych rozwiązań niezbędnych w procesie doprowadzenia osoby do zatrudnienia.
 - b. Programy specjalne umożliwiają elastyczne podejście do procesu aktywizacji zawodowej, dzięki wykorzystaniu specyficznych elementów wspierających zatrudnienie, które powinny być dostosowane do indywidualnych potrzeb osób objętych programem specjalnym.

Powyższe zasady funkcjonowania instrumentów są określone w Ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

2. Działania osłonowe i aktywizacyjne.

Wdrożenie Programu wsparcia przemysłu Województwa Śląskiego i Małopolski Zachodniej pozwoli na poprawę sytuacji na regionalnym rynku pracy. W razie jednak wystąpienia zjawisk kryzysowych przygotowany został pakiet działań osłonowych i aktywizacyjnych. Celem takich działań byłoby przede wszystkim niedopuszczenie do wzrostu bezrobocia i wzrost zatrudnienia.

Chociaż Województwo Śląskie i Małopolska Zachodnia charakteryzują się bezrobociem niższym od średniej krajowej, natomiast w niektórych powiatach wskaźnik ten znacząco ją przekracza. W związku z programem naprawczym wdrażanym w sektorze górnictwa węgla kamiennego mogą wystąpić dalsze regionalne zaburzenia rynku pracy. Aby temu zapobiec planowane jest podejmowanie działań, których celem będzie wczesne reagowanie na zaistniałą sytuację poprzez uruchamianie programów związanych ze zwolnieniami monitorowanymi (tzw. *outplacement*).

Zaplanowane kierunki i zakresy interwencji, będą realizowane w szczególności poprzez podejmowanie przedsięwzięć dotyczących zdobywania i podnoszenia kwalifikacji zgodnie z potrzebami regionalnego rynku pracy oraz przedsięwzięć dotyczących rozwoju przedsiębiorczości i samozatrudnienia, mających na celu wspomaganie wzrostu zatrudnienia w regionie. Należy podkreślić, że wszystkie opisane tutaj działania będą stosowane nie tylko wobec pracowników, którzy mogą tracić miejsca pracy w branży górniczej, ale również np. w przedsiębiorstwach współpracujących z tą branżą, które ucierpią w następstwie zmian na rynku.

W przypadku wystąpienia zwolnień pracowników Minister Pracy i Polityki Społecznej (MPiPS), w porozumieniu z właściwymi urzędami pracy, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) oraz pracodawcami zakładów, w których dojdzie do redukcji zatrudnienia podejmie szereg niekonwencjonalnych działań o charakterze osłonowym i prozatrudnieniowym, których celem będzie kompleksowe wspieranie pracowników tracących zatrudnienie.

Działania osłonowe i prozatrudnieniowe będą świadczone przez powiatowe urzędy pracy na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2013 r., poz. 674 z późn. zm.).

Biorąc pod uwagę możliwość pogorszenia się sytuacji na rynku pracy Wojewódzkie Urzędy Pracy będą mogły przygotować i wdrożyć realizację programów regionalnych, określonych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Warunkiem realizacji programu regionalnego jest jego zgodność z co najmniej jednym z priorytetów przyjętych do realizacji w ramach regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia oraz z priorytetami polityki państwa w dziedzinie rynku pracy przedstawionymi w Krajowym Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia. Poprzez realizację programów regionalnych zostaną stworzone dodatkowe możliwości aktywizacji osób bezrobotnych.

Programy regionalne finansowane są ze środków Funduszu Pracy. Należy podkreślić, że realizacja programów regionalnych może być także wspierana innymi środkami, w tym np. środkami samorządów województw oraz powiatów.

Urzędy pracy realizując działania wobec osób tracących zatrudnienie będą dysponowały wyższymi niż pozostałe województwa środkami Europejskiego Funduszu Społecznego przeznaczonych na aktywizację zawodową. W ramach Regionalnych Programów Operacyjnych, województwa: Śląskie i Małopolskie będą realizowały szereg projektów systemowych ukierunkowanych na realizację wsparcia dla osób poszukujących pracy i biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy. Promowane będą lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników, praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw oraz przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian.

Rozwój przedsiębiorczości jest jedną z najefektywniejszych form walki z bezrobociem oraz podnoszenia poziomu aktywności, przy jednoczesnym pobudzaniu wzrostu ekonomicznego regionu. Zaplanowano zatem wspieranie powstawania nowych firm.

Zakłada się, że efektem działań urzędów pracy, wykorzystujących środki w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO) i Funduszu Pracy, będzie bardziej efektywne wykorzystanie zasobów na rynku pracy przy równoczesnym zwiększeniu poziomu zatrudnienia na terenie Województwa Śląskiego i Małopolskiego oraz zmniejszeniu odsetka liczby osób nieaktywnych zawodowo. Znacznie wzmocniona możliwościami, jakie daje realizacja projektów

finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy wpłynie na wzmocnienie zasobów siły roboczej w województwach.

W przypadku wystąpienia zjawisk kryzysowych na rynku pracy, kwalifikujących się do wsparcia ze środków Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji (EFG), Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach oraz Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie we współpracy z powiatowymi urzędami pracy powinny opracować program aktywizacyjny dla regionu, który otrzyma prefinansowanie z rezerwy Funduszu Pracy.

Pracownicy tracący zatrudnienie zostaną objęci wsparciem w ramach zwolnień monitorowanych, określonych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zgodnie z art. 70 ww. ustawy pracodawca zamierzający zwolnić co najmniej 50 pracowników w okresie 3 miesięcy jest obowiązany uzgodnić z powiatowym urzędem pracy właściwym dla siedziby tego pracodawcy lub ze względu na miejsce wykonywania pracy zakres i formy pomocy dla zwalnianych pracowników, w tym pracowników niepełnosprawnych, dotyczące w szczególności: pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego, szkoleń. Ponadto w przypadku zwolnienia monitorowanego pracodawca jest obowiązany podjąć działania polegające na zapewnieniu pracownikom przewidzianym do zwolnienia lub będącym w trakcie wypowiedzenia lub w okresie 6 miesięcy po rozwiązaniu stosunku pracy lub stosunku służbowego usług rynku pracy realizowanych w formie programu. Program może być realizowany przez powiatowy urząd pracy, agencję zatrudnienia lub instytucję szkoleniową. Program może być finansowany przez pracodawcę, przez pracodawcę i odpowiednie jednostki administracji publicznej (tj. powiatowy urząd pracy) lub na podstawie porozumienia organizacji i osób prawnych z udziałem pracodawcy.

Na lata 2015 - 2018 w planie finansowym Funduszu Pracy będą uwzględnione działania związane z finansowaniem zwolnień monitorowanych i wspierania restrukturyzacji zatrudnienia na Śląsku oraz w Małopolsce.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej zwróciło się do wojewódzkich urzędów pracy z prośbą o systematyczne gromadzenie z powiatowych urzędów pracy szczegółowych informacji na temat zgłoszeń zwolnień grupowych i zwolnień grupowych oraz przekazywanie z miesięczną częstotliwością powyższych danych do MPiPS. Dane te pozwalają na wskazanie jakie sekcje i działy według PKD planują zwolnienia grupowe lub już ich dokonały. Z informacji tych będzie

możliwe uzyskanie danych jakie zakłady pracy bezpośrednio lub pośrednio związane z górnictwem będą planowały przeprowadzenie zwolnień grupowych w swoich przedsiębiorstwach oraz czy dokonały już zwolnień grupowych.

Do wojewódzkich urzędów pracy informacje o planowanych zwolnieniach przekazują powiatowe urzędy pracy, które zostały poinformowane przez konkretnego pracodawcę na piśmie o przyjętych ustaleniach (pomiędzy pracodawcą, a zakładowymi organizacjami związkowymi) dotyczących grupowego zwolnienia, w tym o liczbie zatrudnionych i zwalnianych pracowników oraz o przyczynach ich zwolnienia.

Gromadzone w ten sposób informacje pozwolą na właściwą ocenę zjawisk zachodzących na rynku pracy. Wiedza ta pozwoli na lepsze dostosowanie działań osłonowych i pomoże szybko dotrzeć do firm, które rzeczywiście potrzebują takiej pomocy i wsparcia.

a. Działania w ramach środków krajowych (w gestii Ministra Pracy i Polityki Społecznej).

Działania opisane w poniższych punktach będą uruchamiane wówczas, gdy urzędy pracy otrzymają informację o planowanych zwolnieniach w kopalniach oraz innych przedsiębiorstwach dotkniętych zmianami na regionalnych rynkach.

Utworzenie Punktów Konsultacyjnych

W miarę zgłaszanych potrzeb w zakładach pracy mogą zostać utworzone Punkty Konsultacyjne. W punktach tych przedstawiciele pracodawcy, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz pracownicy urzędów pracy, w tym doradcy klienta, doradcy zawodowi i pośrednicy pracy będą mogli zbierać wśród pracowników kwestionariusze dotyczące potrzeb i oczekiwań zwalnianych osób oraz wspólnie przekazywać pracownikom szczegółowe informacje dotyczące m.in.:

- prawa do świadczeń przedemerytalnych i uprawnień emerytalnych,
- uprawnień urlopowych,
- innych należnych pracownikom świadczeń,
- pomocy świadczonej przez urzędy pracy,
- zasad obsługi poszukujących zatrudnienia w urzędach pracy,

- praw do świadczeń z tytułu bezrobocia,
- możliwości przekwalifikowania, jeszcze w czasie trwania stosunku pracy, ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego.

Przy przyjęciu założenia, że Punkty Konsultacyjne zostaną utworzone w większej ilości zakładów pracy należy rozważyć utworzenie grafików dyżurów oddelegowanych pracowników, aby uniknąć dezorganizacji pracy instytucji delegujących pracowników do Punktów Konsultacyjnych.

O ile zaistnieje taka potrzeba w Punktach Konsultacyjnych może być prowadzona rejestracja na potrzeby urzędów pracy.

Objęcie zwalnianych pracowników wsparciem Powiatowych Urzędów Pracy

Zwalniani pracownicy rejestrujący się w powiatowych urzędach pracy będą mieli możliwość skorzystania z usług i instrumentów rynku pracy określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Powiatowe urzędy pracy w pierwszej kolejności będą przedstawiały rejestrującym się pracownikom dostępne oferty pracy. Poza pośrednictwem pracy i doradztwem zawodowym szczególnie istotne są te usługi i instrumenty rynku pracy, które umożliwią zwalnianym pracownikom zdobycie i uzupełnienie nowych kwalifikacji lub doświadczenia zawodowego oraz podjęcie zatrudnienia m.in. takie jak.:

- Szkolenie (w tym trójstronne umowy szkoleniowe):
 - a. Szkolenie, oznacza pozaszkolne zajęcia mające na celu uzyskanie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub ogólnych, potrzebnych do wykonywania pracy, w tym umiejętności poszukiwania zatrudnienia.
 - b. Trójstronne umowy szkoleniowe zawierane są pomiędzy starostą, pracodawcą i instytucją szkoleniową i dotyczą sfinansowania przez urząd pracy, ze środków Funduszu Pracy szkolenia dla osób bezrobotnych na zamówienie pracodawcy, tj. zgodnie z wymaganiami pracodawcy odnośnie umiejętności i kwalifikacji kandydatów do pracy.

-
- c. W trójstronnej umowie szkoleniowej pracodawca zobowiązuje się do zatrudnienia osoby bezrobotnej przez okres 6 miesięcy po ukończeniu szkolenia, a w wyniku realizacji umowy zyskuje wyszkolonego pracownika.
- Staż:
 - a. Staż służy nabyciu praktycznych umiejętności do wykonywania pracy bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą. W przypadku bezrobotnych, którzy nie ukończyli 30 roku życia staż ma wydłużoną formę i może trwać do 12 miesięcy, w pozostałych przypadkach do 6 miesięcy.
 - Przygotowanie zawodowe dorosłych:
 - a. Przygotowanie zawodowe dorosłych łączy w sobie praktykę w zawodzie (80% czasu) z zajęciami teoretycznymi (20% czasu). Instrument ten realizowany bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą, według programu obejmującego nabywanie umiejętności praktycznych i wiedzy teoretycznej i kończy się egzaminem.
 - Prace interwencyjne:
 - a. Jest to zatrudnienie bezrobotnego na umowę o pracę (od 6 do 12 miesięcy), które następuje w wyniku umowy, jaką powiatowy urząd pracy zawiera z pracodawcą. Kierując bezrobotnego do prac interwencyjnych, urząd pracy ma obowiązek wziąć pod uwagę m.in. stan zdrowia oraz rodzaje uprzednio wykonywanej pracy.
 - Dotacja na podjęcie działalności gospodarczej:
 - a. Osoby bezrobotne, w szczególności posiadające cechy przedsiębiorcze mogą ubiegać się o przyznanie bezzwrotnych środków na podjęcie działalności gospodarczej.
 - b. Na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz sfinansowanie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związanego z podjęciem działalności bezrobotny może otrzymać do 600% przeciętnego wynagrodzenia.
 - Pożyczka na podjęcie działalności gospodarczej:
 - a. O pożyczkę na podjęcie działalności gospodarczej mogą ubiegać się bezrobotni, poszukujący pracy absolwenci szkół i uczelni w okresie 48 miesięcy od dnia

ukończenia szkoły lub uzyskania tytułu zawodowego oraz studenci ostatniego roku studiów.

- b. Pożyczka na podjęcie działalności gospodarczej będzie mogła stanowić do 100% kosztów przedsięwzięcia. Wysokość pożyczki będzie stanowiła do 20-krotności przeciętnego wynagrodzenia i będzie podlegała oprocentowaniu na zasadach preferencyjnych. Okres spłaty pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej będzie wynosił 7 lat, z możliwością skorzystania z 12-miesięcznego okresu karencji w spłacie kapitału. W ramach wprowadzonego instrumentu osoby ubiegające się o pożyczkę lub którym jej udzielono, będą mogły skorzystać ze szkolenia i doradztwa.
- Program specjalny:
 - a. Bezrobotni, którym niezbędne jest wsparcie niestandardowe mogą wziąć udział w programie specjalnym. Ideą programów specjalnych jest umożliwienie finansowania niestandardowych rozwiązań niezbędnych w procesie doprowadzenia osoby do zatrudnienia.
 - b. Programy specjalne umożliwiają elastyczne podejście do procesu aktywizacji zawodowej, dzięki wykorzystaniu specyficznych elementów wspierających zatrudnienie, które powinny być dostosowane do indywidualnych potrzeb osób objętych programem specjalnym.

Wspieranie pracodawców w doskonaleniu kwalifikacji zawodowych

Proces redukcji zatrudnienia w poszczególnych podmiotach gospodarczych uzyska wsparcie z Krajowego Funduszu Szkoleniowego (KFS).

Środki Funduszu Pracy w formie KFS przeznacza się na finansowanie działań na rzecz kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców, na które składają się m.in.:

- określenie potrzeb pracodawcy w zakresie kształcenia ustawicznego w związku z ubieganiem się o sfinansowanie tego kształcenia ze środków KFS,
- kursy i studia podyplomowe realizowane z inicjatywy pracodawcy lub za jego zgodą,
- egzaminy umożliwiające uzyskanie dokumentów potwierdzających nabycie umiejętności, kwalifikacji lub uprawnień zawodowych,

- badania lekarskie i psychologiczne wymagane do podjęcia kształcenia lub pracy zawodowej po ukończonym kształceniu,
- ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków w związku z podjętym kształceniem.

b. Działania w ramach funduszy unijnych.

W celu usprawnienia działań na rzecz wspierania rynku pracy budżet państwa zwiększy współfinansowanie działań z zakresu Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) dotyczących wsparcia dla osób zagrożonych zwolnieniem lub osób zwalnianych z zakładu pracy oraz programów przekwalifikowania pracowników do poziomu 15% z 10% dla innych regionów. Biorąc pod uwagę, że maksymalny poziom dofinansowania tego typu projektów z EFS sięga 85%, przy zwiększonym wkładzie z budżetu państwa, region ma możliwość sfinansowania wyżej wymienionych działań w 100%, czyli bez konieczności zapewniania wkładu własnego ze strony beneficjentów.

Pracownicy przedsiębiorstw przechodzących proces restrukturyzacji, zagrożeni zwolnieniem lub przewidziani do zwolnienia, a także osoby zwolnione z zakładu pracy z przyczyn nie dotyczących pracownika będą mogły ubiegać się o wsparcie w ramach programów typu *outplacement*. Celem tego typu wsparcia jest pomoc zwalnianym pracownikom w powrocie na rynek pracy oraz ponownym podjęciu i utrzymaniu zatrudnienia. Wsparcie to będzie wdrażane na poziomie regionalnym w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego. Szczegółowe informacje na temat podmiotów udzielających wsparcia będą dostępne w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Śląskiego.

Pracownik uczestniczący w programie *outplacementowym* może liczyć na następujące formy pomocy:

- **Pomoc w znalezieniu nowego zawodu:**
 - a. **Doradztwo zawodowe**, w ramach którego doradcy zawodowi zdiagnozują potrzeby i predyspozycje zawodowe poszczególnych osób. Świadczenie tego typu usługi może odbywać się indywidualnie lub w formie warsztatów grupowych. Celem poradnictwa jest określenie dalszej „ścieżki” wsparcia (tzw.

Indywidualny Plan Działania), udzielanej danej osobie, w ramach której możliwe będzie nabycie nowych kwalifikacji lub przekwalifikowanie zawodowe, w taki sposób, aby maksymalnie zwiększyć szanse na podjęcie nowej pracy. Poradnictwo i doradztwo zawodowe jest udzielane w początkowym okresie uczestnictwa danej osoby w programie, aby odpowiednio zdiagnozować jej potrzeby zawodowe i następnie dobrać odpowiednie szkolenia, a których osoba ta skorzysta na dalszym etapie udziału w programie;

- b. **Pośrednictwo pracy**, w zakresie którego informacje o dostępnych ofertach pracy (na rynku pracy regionalnym, krajowym oraz zagranicznym) będą przekazywane osobom zainteresowanym podjęciem nowego zatrudnienia. W zakresie pośrednictwa, agencje zatrudnienia będą świadczyły pomoc w inicjowaniu i organizowaniu kontaktu osoby poszukującej pracy z pracodawcą. W zależności od indywidualnych potrzeb, tego typu pomoc będzie udzielana przez cały okres uczestnictwa w programie. Działania związane z poszukiwaniem ofert pracy dla uczestników programu, zostaną w szczególności wzmocnione w końcowym etapie – po nabyciu odpowiednich kwalifikacji.
- **Pomoc w zdobyciu nowych kwalifikacji:**
 - a. **Szkolenia uzupełniające kwalifikacje lub przekwalifikujące.** Po określeniu potrzeb zawodowych poszczególnych osób w ramach poradnictwa zawodowego, kolejnym etapem będzie udział w szkoleniach pozwalających uzupełnić lub nabyć nowe kwalifikacje, umożliwiające podjęcie nowej pracy. Szkolenia będą dobierane do potrzeb danej osoby. W okresie uczestnictwa w szkoleniach osobom biorącym w nim udział wypłacane będą dodatki szkoleniowe.
 - **Pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego:**
 - a. **Staże, praktyki zawodowe, subsydiowanie zatrudnienia.** Wsparcie to pozwoli osobie biorącej udział w programie na zdobycie doświadczenia zawodowego w miejscu pracy. W okresie uczestnictwa w stażach i praktykach zawodowych osobom biorącym w nim udział będą wypłacane dodatki stażowe. W ramach subsydiowanego zatrudnienia pracodawca otrzyma częściową rekompensatę

kosztów wynagrodzeń wypłacanych pracownikom przez okres do 12 miesięcy od dnia zatrudnienia.

- **Pomoc w podjęciu zatrudnienia w miejscu oddalonym od miejsca zamieszkania:**
 - a. **Bon na zasiedlenie** w wysokości do 200% przeciętnego wynagrodzenia będzie przyznawany w związku z podjęciem zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej poza miejscem dotychczasowego zamieszkania, w przypadku gdy łącznie zostaną spełnione następujące warunki:
 - Odległość od miejsca dotychczasowego zamieszkania do miejsca podjęcia zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub miejsca prowadzenia działalności gospodarczej wynosi co najmniej 80 km;
 - Osoba będzie pozostawała w zatrudnieniu, wykonywała inną pracę zarobkową przez okres co najmniej 6 miesięcy od dnia zawarcia umowy o pracę lub będzie prowadziła działalność gospodarczą przez okres co najmniej 12 miesięcy od dnia uzyskania wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji lub Krajowego Rejestru Sądowego.
- **Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej:**
 - a. **Przyznanie bezzwrotnej dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej.** Środki na założenie firmy będą przyznawane w wysokości 6-krotności przeciętnego wynagrodzenia za pracę, przy czym o uzyskanie wsparcia może ubiegać się osoba, która spełni co najmniej jeden z poniższych warunków: jest osobą niepełnosprawną, jest osobą po 50 roku życia, jest kobietą, jest pracownikiem o niskich kwalifikacjach, jest osobą do 30 roku życia.
 - b. **Przyznanie zwrotnej pomocy na rozpoczęcie działalności gospodarczej (preferencyjne pożyczki, gwarancje).** Maksymalna kwota wsparcia zwrotnego zostanie określona na podstawie badania luki finansowej wykonanego przez właściwą Instytucję Zarządzającą RPO.

Wsparcie dla osób pozostających bez zatrudnienia:

Działania będą koncentrowały się na tych grupach społecznych, które są w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, a więc osobach młodych, niskowyzkwalifikowanych, kobietach, osobach po 50 roku życia czy osobach niepełnosprawnych. W ramach programów współfinansowanych

z EFS dla tych grup docelowych zostanie przygotowana szeroka oferta aktywizacyjna, która pomoże im powrócić do pracy lub założyć własną działalność gospodarczą.

Wsparcie dla osób młodych: Udzielane z poziomu krajowego – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER). W ramach PO WER realizowany będzie specjalny pakiet działań przeznaczony dla ludzi młodych w wieku 15-29 lat, którzy nie pracują oraz nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu. W działaniach tych będą mogli brać również osoby młode niezarejestrowane w urzędach pracy.

Osoby młode uczestniczące w projektach będą mogły liczyć na następujące formy pomocy:

- Doradztwo zawodowe połączone z przygotowaniem Indywidualnego Planu Działania;
- Poradnictwo psychologiczne;
- Pośrednictwo pracy;
- Szkolenia, kursy, studia podyplomowe;
- Staże, praktyki zawodowe;
- Subsydiowanie zatrudnienia;
- Bon na zasiedlenie;
- Wsparcie finansowe na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, w formie bezzwrotnej, połączone ze wsparciem doradczo-szkoleniowym.

Za wybór projektów odpowiedzialny będzie Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach, który będzie ogłaszał konkursy dla podmiotów, które będą oferowały wyżej wymienione formy wsparcia dla ludzi młodych (w tym również tych niezarejestrowanych jako bezrobotne) oraz przez Ochotnicze Hufce Pracy (dla młodzieży 15-24 lat).

Wsparcie dla osób pozostających bez zatrudnienia, które są w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, czyli dla osób po 50 roku życia, kobiet, osób niepełnosprawnych i niskowyzwalifikowanych:

W ramach RPO Województwa Śląskiego i Małopolskiego będzie oferowane wsparcie dla osób pozostających bez zatrudnienia, znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, z wyłączeniem osób młodych.

Osoby uczestniczące w projektach w ramach RPO będą mogły liczyć na następujące formy pomocy:

- Doradztwo zawodowe połączone z przygotowaniem Indywidualnego Planu Działania;
- Poradnictwo psychologiczne;
- Pośrednictwo pracy;
- Szkolenia, kursy, studia podyplomowe;
- Staże, praktyki zawodowe;
- Subsydiowanie zatrudnienia;
- Bon na zasiedlenie;
- Wsparcie finansowe na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, w formie bezzwrotnej oraz zwrotnej, połączone ze wsparciem doradczo-szkoleniowym.

Za wybór projektów na poziomie regionalnym będzie również odpowiedzialny Wojewódzki Urząd Pracy, który będzie ogłaszał konkursy dla podmiotów, które będą oferowały wyżej wymienione formy wsparcia dla osób należących do powyższych grup docelowych (w tym również tych niezarejestrowanych jako bezrobotne). Projekty będą realizowane również przez Powiatowe Urzędy Pracy (dla osób zarejestrowanych jako bezrobotne).

Informacja dotycząca źródeł finansowania powyższych działań ośłonowych oraz aktywizacyjnych znajduje się w załączniku na końcu dokumentu.

c. Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji (EFG).

W przypadku wystąpienia na terenie województwa większej skali zwolnień kwalifikujących się do wsparcia ze środków Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji (EFG) stosownie do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1309/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji (2014-2020) i uchylecia rozporządzenia (WE) nr 1927/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 855), Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach oraz Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie we współpracy z powiatowymi urzędami pracy powinny opracować program aktywizacyjny dla regionu. Taki

program (może być realizowany w roku 2015 i latach kolejnych) otrzyma prefinansowanie z rezerwy Funduszu Pracy.

W ramach programu realizowanego ze wsparciem Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji może być realizowane wsparcie dla osób zwolnionych:

- zindywidualizowane szkolenia umożliwiające nabywanie nowych kwalifikacji lub zmianę kwalifikacji,
- poświadczenie zdobytego doświadczenia,
- pomoc w poszukiwaniu pracy,
- poradnictwo zawodowe,
- doradztwo,
- mentoring,
- pomoc w zakresie zwolnień monitorowanych,
- promowanie przedsiębiorczości,
- pomoc w zakresie prowadzenia działalności na własny rachunek,
- pomoc w zakresie uruchamiania działalności gospodarczej i przejmowania działalności przez pracowników,
- specjalne środki ograniczone w czasie (dodatki na poszukiwanie pracy, skierowane do pracodawców zachęty do zatrudnienia, dodatki na koszty przeniesienia, dodatki na koszty utrzymania, dodatki szkoleniowe) – koszty tych środków nie mogą przekroczyć 35% całości kosztów skoordynowanego pakietu usług,
- środki motywujące osoby bezrobotne znajdujące się w niekorzystnej sytuacji, starsze i młode do pozostania na rynku pracy lub powrotu na rynek pracy.

Elementy niewynikające z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy mogą stanowić specyficzne elementy programu specjalnego.

Formularz wniosku o wkład finansowy z Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji (EFG) dostępny jest na stronie internetowej Komisji Europejskiej: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=581&langId=pl>.

VI. Działanie V – Integracja funkcji miast aglomeracji górnośląskiej

1. Legislacyjne koncepcje dotyczące tworzenia obszarów metropolitalnych w Polsce.

Aglomerację Śląską tworzy dziś 14 miast na prawach powiatu³⁴, które zamieszkuje 1,9 mln mieszkańców. Łączna ich liczba jest większa od każdego wielkiego ośrodka miejskiego w Polsce. Jednocześnie struktura aglomeracji wynikająca z ukształtowania władz samorządowych powoduje, że region nie może wykorzystać całego swojego potencjału. Każde z miast prowadzi odrębną działalność zapewniając funkcje bytowe mieszkańcom na własną rękę, a inicjatywy integracyjne takie jak Górnośląski Związek Metropolitalny nie spełniły pokładanych w nich oczekiwań. Metropolizacja daje szansę mieszkańcom miast Śląska i Zagłębia na przyspieszenie rozwoju ich małych Ojczyzn poprzez przyspieszenie inwestycji, koncentrację wydatków i wzmocnienie ich pozycji konkurencyjnej w stosunku do innych aglomeracji Polski i regionu.

W latach 2012-2013 w Ministerstwie Administracji i Cyfryzacji przygotowano Zieloną oraz Białą Księgę Obszarów Metropolitalnych. Oba dokumenty miały na celu rozpoczęcie przygotowania zmian prawnych i organizacyjnych mających na celu funkcjonowanie aglomeracji miejskich. Zidentyfikowane problemy to przede wszystkim nadmierna konkurencja gmin (zamiast współpracy), brak instytucji metropolitalnej (zadaniem której byłaby koordynacja działań poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego w ramach aglomeracji), nieskuteczne dotychczasowe rozwiązania w zakresie inicjatyw współpracy JST, brak możliwości pełnego uwzględnienia różnicowania poszczególnych polskich metropolii względem siebie (co przekłada się na trudność w wypracowaniu satysfakcjonującego rozwiązania legislacyjnego uwzględniającego specyfikę poszczególnych metropolii w Polsce), brak zachęt finansowych mobilizujących JST do współpracy oraz brak świadomości metropolitalnej mieszkańców³⁵.

W toku prac Międzyresortowego Zespołu do spraw wzmocnienia potencjału przemysłowego Śląska i Małopolski Zachodniej koncepcja zwiększenia integracji funkcji miejskich metropolii

³⁴ Bytom, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jaworzno, Katowice, Mysłowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice, Tychy, Zabrze.

³⁵ „Biała Księga Obszarów Metropolitalnych”, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, 2013.

górnosląskiej była przywoływana przez przedstawicieli środowisk biznesowych, naukowych oraz przez część środowisk samorządowych.

W Sejmie trwają obecnie prace nad poselskim projektem ustawy o powiecie metropolitalnym (druk nr 2107)³⁶. Celem projektu ustawy jest umożliwienie dostosowania ustroju obszarów metropolitalnych do ich struktury i lokalnej specyfiki. Zaproponowany model powinien zostać zastosowany w najbardziej zintegrowanych polskich aglomeracjach. Zdaniem autorów projektu, obszarem metropolitalnym o stopniu integracji wymagającym zmiany ustroju administracyjnego i utworzenia metropolii jest Aglomeracja Górnośląska. Zespół rekomenduje powrót do dyskusji nad ustawą.

³⁶ <http://www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/druk.xsp?nr=2107>

VII. Działanie VI – Wdrożenie i ocena wdrożenia Programu

1. Społeczna Rada do spraw Rozwoju Śląska

W celu zapewnienia właściwej realizacji niniejszego programu oraz w celu optymalnego reagowania na zmiany zachodzące w regionie zostanie powołana do życia Rada Społeczna do spraw Rozwoju Śląska przy Prezesie Rady Ministrów. Rada powoływana przez Prezesa Rady Ministrów będzie się składać z 30 wybitnych osobistości Śląska zasłużonych w takich dziedzinach jak: gospodarka, działalność społeczna i kulturalna. Proponuje się żeby Rada odbywała posiedzenia w trybie jednego na kwartał. Do głównych zadań Rady należałyby:

- a. bieżąca ocena skuteczności dotychczasowych działań podejmowanych na terenie regionu oraz
- b. przedstawianie własnych koncepcji służących jak najlepszemu rozwojowi regionu.

Jednocześnie zostanie ustanowiona nagroda Prezesa Rady Ministrów za najlepsze projekty naukowe dotyczące perspektyw rozwojowych dla Śląska. Nagroda będzie przyznawana co roku i będzie wynosić 100 tys. złotych fundowane przez Prezesa Rady Ministrów. Do konkursu można będzie zgłaszać prace licencjackie, magisterskie, rozprawy doktorskie i habilitacyjne, a także inne rozprawy naukowe. Kapitułę konkursu będzie stanowić Społeczna Rada ds. Rozwoju Śląska oraz przedstawiciel Prezesa Rady Ministrów.

W celu stymulowania rozwoju inicjatyw kulturalnych zostanie ufundowana Nagroda Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Społecznej Rady ds. Rozwoju Śląska za najlepsze dzieło pod tytułem „Moja mała ojczyzna”. Nagroda będzie przyznawana corocznie i będzie wynosić 100 tys. zł ufundowane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Do konkursu można będzie zgłaszać wszelkie typy dzieła artystyczne: literaturę, obrazy, rzeźby, filmy oraz różnego rodzaju instalacje artystyczne. Kapitułę konkursu będzie stanowić Społeczna Rada ds. Rozwoju Śląska oraz przedstawiciel Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Górnicy i mieszkańcy regionu to ludzie, którzy swoim uporem i patriotyzmem walnie przyczynili się do powstania nowej, demokratycznej Polski. Jastrzębie-Zdrój, to miejsce gdzie podpisano jedno z trzech przełomowych Porozumień Sierpniowych, które doprowadziły do zmiany oblicza

współczesnej Polski i Europy, torując drogę do powstania NSZZ Solidarność. Aby upamiętnić ten kamień milowy polskiej demokracji właśnie w Jastrzębiu-Zdroju zostanie wybudowany Dom Solidarności, którego zadaniem będzie utrwalenie i popularyzacja wiedzy o tych wydarzeniach. Obiekt muzealny w połączeniu z adaptacją istniejącej szkoły na Dom Pomocy Społecznej w najprostszy sposób ucieleśni idee solidarnościowe.

Załącznik nr 1: Źródła finansowania działań ostonowych i aktywizacyjnych w ramach Programu Śląsk 2.0.

Informacja dotycząca limitów środków Funduszu Pracy w roku 2015 na finansowanie działań realizowanych przez urzędy pracy Województwa Śląskiego i Małopolskiego (kwoty w tys. zł).

Powiatowe urzędy pracy Województwa Śląskiego w br. dysponują limitami środków Funduszu Pracy ustalonymi na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w łącznej kwocie 327.872,1 tys. zł. W porównaniu z rokiem 2014 jest to kwota wyższa o 36.166,0 tys. zł. Natomiast powiatowe urzędy pracy Województwa Małopolskiego w br. dysponują limitami środków Funduszu Pracy ustalonymi na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w łącznej kwocie 242.929,2 tys. zł. W porównaniu z rokiem 2014 jest to kwota wyższa o 18.648,5 tys. zł. Środki w miesięcznych transzach trafiają na konta urzędów pracy co pozwala na płynną realizację działań aktywizacyjnych dla bezrobotnych i innych uprawnionych osób. Z powyższych środków w Województwie Śląskim kwota 99.447,5 tys. zł, a w Województwie Małopolskim kwota 95.718,2 tys. zł będzie zaangażowana w realizację projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (POWER) natomiast w Województwie Śląskim kwota 64.292,8 tys. zł oraz w Województwie Małopolskim kwota 24.854,0 tys. zł w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO).

Na finansowanie innych fakultatywnych zadań na bieżący rok ustalono dla urzędów pracy Województwa Śląskiego limity Funduszu Pracy w łącznej wysokości 20.430,2 tys. zł tj. o 1.111,8 tys. zł wyższej niż w roku 2014. Analogicznie w Województwie Małopolskim jest to kwota 15.924,5 tys. zł, o 899,9 tys. zł wyższa niż w roku ubiegłym. W ramach powyższej kwoty powiatowe urzędy pracy mają zapewnione środki na finansowanie kosztów m.in. partnerstwa lokalnego, szkolenia kadry, opracowanie informacji zawodowych, informacji o usługach urzędów pracy dla bezrobotnych i pracodawców, badań dotyczących rynku pracy, opracowań, prognoz, ekspertyz i analiz dotyczących rynku pracy.

Lp.	Województwo / powiat	limit na aktywne programy (tys. zł)	w tym	limit na inne zadania fakultatywne (tys. zł)
			EFS	
1	2	3	4	5
	Polska	3 403 287,00	1 500 000,00	221 023,00
	Małopolskie	242 929,20	120 572,20	15 924,5
1	Bocheński	6 468,10	3 284,10	432,5
2	Brzeski	7 900,30	4 670,30	438,8
3	Chrzanowski	9 209,70	4 257,60	623,5
4	Dąbrowski	8 833,30	4 857,40	540,1
5	Gorlicki	10 430,60	5 396,40	683,9
6	Krakowski	17 263,80	7 723,80	1 197,50
7	Limanowski	18 527,30	10 076,00	1 107,10
8	Miechowski	6 247,50	3 587,90	361,3
9	Myślenicki	9 291,60	4 046,00	663,4
10	Nowosądecki	19 479,00	9 606,50	1 291,90
11	Nowotarski	10 537,20	5 302,80	711,1
12	Olkuski	11 080,50	5 679,50	684,5
13	Oświęcimski	11 451,90	5 711,00	730,6
14	Proszowicki	6 567,90	3 127,30	434,6
15	Suski	6 226,20	3 342,30	391,8
16	Tatrzański	4 254,70	1 900,00	319,9
17	Wadowicki	10 490,90	5 701,80	617,8
18	Wielicki	5 744,50	2 349,40	461,2
19	m. Kraków	26 869,80	12 000,00	1 921,60
20	m. Nowy Sącz	8 282,00	4 068,60	523,1
21	m. Tarnów	27 772,40	13 883,50	1 788,30
	Śląskie	327 872,10	163 740,30	20 430,20
1	Będziński	13 923,40	6 853,40	823,3
2	Cieszyński	11 237,20	5 658,30	758,4

3	Kłobucki	7 994,60	4 066,20	472,2
4	Lubliniecki	6 007,70	3 074,00	352,2
5	Mikołowski	4 789,50	2 411,90	324
6	Myszkowski	9 269,30	4 642,40	493,8
7	Pszczyński	4 577,50	2 365,20	309,4
8	Raciborski	4 864,80	2 477,90	309,9
9	Tarnogórski	9 330,90	4 710,20	595,8
10	Wodzisławski	8 977,80	4 638,60	553,8
11	Zawierciański	13 729,20	6 850,30	760,1
12	Żywiecki	13 976,10	7 032,40	818,6
13	m. Bielsko-Biała	15 643,10	7 694,20	1 158,20
14	m. Bytom	21 721,30	10 796,70	1 154,10
15	m. Chorzów	8 271,70	4 086,60	512,2
16	m. Częstochowa	40 064,00	19 573,80	2 444,90
17	m. Dąbrowa Górnicza	10 500,50	5 144,50	686,2
18	m. Gliwice	16 271,70	8 136,00	1 137,80
19	m. Jastrzębie-Zdrój	6 085,50	3 124,50	391
20	m. Jaworzno	5 353,10	2 713,60	321,3
21	m. Katowice	13 489,00	6 672,00	1 149,30
22	m. Mysłowice	4 537,80	2 280,00	285,3
23	m. Piekary Śląskie	5 371,30	2 689,20	291,3
24	m. Ruda Śląska	6 916,00	3 533,70	430,5
25	m. Rybnik	10 837,20	5 528,30	679,9
26	m. Siemianowice Śląskie	5 827,10	2 915,00	318,7
27	m. Sosnowiec	18 060,60	8 894,70	1 094,90
28	m. Świętochłowice	4 907,70	2 456,90	241,3
29	m. Tychy	8 211,50	4 099,20	541,8
30	m. Zabrze	13 822,80	6 940,60	835,2
31	m. Żory	3 302,20	1 680,00	184,8

Marszałek Województwa Małopolskiego dysponuje w latach 2015-2016 limitem środków Funduszu Pracy w wysokości 11.316,0 tys. zł z przeznaczeniem na finansowanie zlecenia działań aktywizacyjnych.

Finansowanie działań powiatowych urzędów pracy ze środków rezerwy Funduszu Pracy, będącej w gestii ministra właściwego do spraw pracy.

Do dnia 15 maja 2015 r. pomiędzy powiatowe urzędy pracy Województwa Małopolskiego oraz Śląskiego rozdysponowano środki Funduszu Pracy z rezerwy będącej w gestii Ministra Pracy i Polityki Społecznej w kwocie 37.925,3 tys. zł. W ramach powyższych środków będą realizowane następujące programy:

w tys. zł

Lp.	Województwo	aktywizacja osób, które zwolniono w ramach zwolnień grupowych	aktywizacja osób powyżej 50 roku życia	aktywizacja osób do 25 roku życia	aktywizacja osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy (art. 49)	Programy Aktywizacji i Integracji	tworzenie spółdzielni społecznych	programy specjalne	razem
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Polska	2 374,2	37 822,6	83 098,5	73 177,4	2 697,8	7 246,7	12 653,1	221 274,3
	małopolskie	0,0	2 855,2	7 016,2	4 996,7	327,6	301,1	1 500,0	16 996,8
1	Bocheński	0,0	114,1	245,9	107,0	0,0	0,0	0,0	467,0
2	Brzeski	0,0	120,0	354,0	167,2	18,0	0,0	0,0	659,2
3	Chrzanowski	0,0	0,0	1 184,5	238,0	96,0	0,0	0,0	1 518,5
4	Dąbrowski	0,0	389,5	625,6	205,6	40,8	150,0	1 500,0	2 911,5
5	Gorlicki	0,0	0,0	0,0	260,2	0,0	0,0	0,0	260,2
6	Krakowski	0,0	0,0	0,0	452,0	0,0	0,0	0,0	452,0
7	Limanowski	0,0	712,0	470,8	422,1	37,8	0,0	0,0	1 642,7
8	Miechowski	0,0	0,0	776,4	88,7	0,0	0,0	0,0	865,1

9	Myślenicki	0,0	0,0	263,4	163,5	0,0	0,0	0,0	426,9
10	Nowosądecki	0,0	300,0	708,5	491,7	0,0	0,0	0,0	1 500,2
11	Nowotarski	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
12	Olkuski	0,0	151,0	0,0	170,3	0,0	0,0	0,0	321,3
13	Oświęcimski	0,0	250,0	395,1	277,4	0,0	0,0	0,0	922,5
14	Proszowicki	0,0	100,0	275,3	163,4	0,0	0,0	0,0	538,7
15	Suski	0,0	0,0	131,7	96,7	0,0	0,0	0,0	228,4
16	Tatrzański	0,0	0,0	144,9	80,3	0,0	0,0	0,0	225,2
17	Wadowicki	0,0	118,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	118,6
18	Wielicki	0,0	0,0	658,5	0,0	0,0	0,0	0,0	658,5
19	m. Kraków	0,0	0,0	0,0	734,4	0,0	0,0	0,0	734,4
20	m. Nowy Sącz	0,0	0,0	314,3	198,5	0,0	0,0	0,0	512,8
21	m. Tarnów	0,0	600,0	467,3	679,7	135,0	151,1	0,0	2 033,1
	śląskie	231,2	3 853,6	8 204,9	6 743,7	233,2	654,0	1 007,9	20 928,5
1	Będziński	0,0	246,8	403,3	283,3	40,9	150,0	0,0	1 124,3
2	Cieszyński	0,0	0,0	255,9	283,3	0,0	0,0	0,0	539,2
3	Kłobucki	0,0	678,2	403,4	283,3	0,0	0,0	0,0	1 364,9
4	Lubliniecki	0,0	297,4	403,3	283,3	0,0	156,0	0,0	1 140,0
5	Mikołowski	0,0	228,6	210,7	228,6	0,0	0,0	0,0	667,9
6	Myszkowski	0,0	233,4	319,5	283,3	0,0	0,0	409,5	1 245,7
7	Pszczynski	0,0	0,0	403,4	283,2	0,0	273,0	0,0	959,6
8	Raciborski	0,0	0,0	403,3	283,3	0,0	0,0	0,0	686,6
9	Tarnogórski	0,0	195,6	308,5	283,2	0,0	0,0	0,0	787,3
10	Wodzisławski	0,0	0,0	328,4	283,3	0,0	0,0	0,0	611,7
11	Zawierciański	231,2	315,0	403,3	283,3	0,0	0,0	0,0	1 232,8
12	Żywiecki	0,0	0,0	0,0	283,2	0,0	0,0	0,0	283,2
13	m. Bielsko-Biała	0,0	0,0	156,9	0,0	0,0	0,0	0,0	156,9
14	m. Bytom	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

15	m. Chorzów	0,0	0,0	128,1	283,2	96,9	0,0	0,0	508,2
16	m. Częstochowa	0,0	0,0	403,4	283,3	0,0	0,0	0,0	686,7
17	m. Dąbrowa Górnicza	0,0	288,0	0,0	283,3	0,0	75,0	0,0	646,3
18	m. Gliwice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
19	m. Jastrzębie-Zdrój	0,0	0,0	403,3	283,3	0,0	0,0	0,0	686,6
20	m. Jaworzno	0,0	194,5	403,3	283,3	0,0	0,0	0,0	881,1
21	m. Katowice	0,0	220,0	403,3	0,0	0,0	0,0	0,0	623,3
22	m. Mysłowice	0,0	0,0	160,0	0,0	10,0	0,0	0,0	170,0
23	m. Piekary Śląskie	0,0	0,0	183,0	0,0	0,0	0,0	0,0	183,0
24	m. Ruda Śląska	0,0	118,3	237,2	283,2	0,0	0,0	0,0	638,7
25	m. Rybnik	0,0	0,0	403,3	283,2	0,0	0,0	0,0	686,5
26	m. Siemianowice Śląskie	0,0	613,6	403,4	283,3	85,4	0,0	598,4	1 984,1
27	m. Sosnowiec	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
28	m. Świętochłowice	0,0	96,8	403,3	283,2	0,0	0,0	0,0	783,3
29	m. Tychy	0,0	0,0	270,0	283,3	0,0	0,0	0,0	553,3
30	m. Zabrze	0,0	0,0	403,4	283,2	0,0	0,0	0,0	686,6
31	m. Żory	0,0	127,4	0,0	283,3	0,0	0,0	0,0	410,7

Na finansowanie programów dotyczących działań na rzecz osób zwolnionych z pracy z przyczyn leżących po stronie pracodawcy, środki Funduszu Pracy otrzymał na swój wniosek tylko powiat zawierciański. W przypadku wystąpienia na terenie Województwa większej skali zwolnień kwalifikujących się do wsparcia ze środków Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji (EFG) stosownie do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1309/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji (2014-2020) i uchylecia rozporządzenia (WE) nr 1927/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z

20.12.2013, str. 855), Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach oraz Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie we współpracy z powiatowymi urzędami pracy powinny opracować program aktywizacyjny dla regionu. Taki program (może być realizowany w roku 2015 i latach kolejnych) otrzyma prefinansowanie z rezerwy Funduszu Pracy.

W ramach programu realizowanego ze wsparciem Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji może być realizowane wsparcie dla osób zwolnionych:

- zindywidualizowane szkolenia umożliwiające nabywanie nowych kwalifikacji lub zmianę kwalifikacji,
- poświadczenie zdobytego doświadczenia,
- pomoc w poszukiwaniu pracy,
- poradnictwo zawodowe,
- doradztwo,
- mentoring,
- pomoc w zakresie zwolnień monitorowanych,
- promowanie przedsiębiorczości,
- pomoc w zakresie prowadzenia działalności na własny rachunek,
- pomoc w zakresie uruchamiania działalności gospodarczej i przejmowania działalności przez pracowników,
- specjalne środki ograniczone w czasie (dodatki na poszukiwanie pracy, skierowane do pracodawców zachęty do zatrudnienia, dodatki na koszty przeniesienia, dodatki na koszty utrzymania, dodatki szkoleniowe) – koszty tych środków nie mogą przekroczyć 35% całości kosztów skoordynowanego pakietu usług,
- środki motywujące osoby bezrobotne znajdujące się w niekorzystnej sytuacji, starsze i młode do pozostania na rynku pracy lub powrotu na rynek pracy.

Elementy niewynikające z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy mogą stanowić specyficzne elementy programu specjalnego.

Formularz wniosku o wkład finansowy z Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji (EFG) dostępny jest na stronie internetowej Komisji Europejskiej: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=581&langId=pl>.

Środki Krajowego Funduszu Szkoleniowego (KFS) dla Województwa Śląskiego i Małopolskiego

W roku 2015 Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach na realizację zadań finansowanych z KFS otrzymał limit środków w wysokości 158,0 tys. zł (w roku 2014 środki wynosiły 23,53 tys. zł). W roku 2015 powiatowe urzędy pracy Województwa Śląskiego dysponują kwotą 16.476 tys. zł na finansowanie zadań w ramach KFS. W porównaniu z rokiem ubiegłym jest to kwota znacząco wyższa (limit dla Województwa w roku 2014 wynosił 3.847,0 tys. zł z czego urzędy pracy rozdysponowały kwotę 3.755,0 tys. zł).

W roku 2015 Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie na realizację zadań finansowanych z KFS otrzymał limit środków w wysokości 158,0 tys. zł (w roku 2014 środki wynosiły 23,53 tys. zł). W roku 2015 powiatowe urzędy pracy Województwa Małopolskiego dysponują kwotą 11.854,0 tys. zł na finansowanie zadań w ramach KFS. W porównaniu z rokiem ubiegłym jest to kwota znacząco wyższa (limit dla Województwa w roku 2014 wynosił 2.686,0 tys. zł i rozdysponowano całą przyznaną kwotę).

(w tys. zł)

Lp.	Województwo / Powiat	KFS – rozdysponowanie limitu
1	2	3
	Polska	129 941,1
	małopolskie	7 219,50
1	Bocheński	200
2	Brzeski	300
3	Chrzanowski	200
4	Dąbrowski	300
5	Gorlicki	100
6	Krakowski	250
7	Limanowski	500
8	Miechowski	200
9	Myślenicki	100

10	Nowosądecki	700
11	Nowotarski	200
12	Olkuski	200
13	Oświęcimski	200
14	Proszowicki	150
15	Suski	300
16	Tatrzański	40
17	Wadowicki	350
18	Wielicki	29,5
19	m. Kraków	1 000
20	m. Nowy Sącz	1 000
21	m. Tarnów	900
	Śląskie	16 476,00
1	Będziński	600
2	Cieszyński	305,6
3	Kłobucki	250
4	Lubliniecki	200
5	Mikołowski	355,6
6	Myszkowski	187,6
7	Pszczynski	455,6
8	Raciborski	355,6
9	Tarnogórski	600
10	Wodzisławski	455,6
11	Zawierciański	374,8
12	Żywiecki	455,6
13	m. Bielsko-Biała	955,6
14	m. Bytom	455,6
15	m. Chorzów	650
16	m. Częstochowa	1 155,6
17	m. Dąbrowa Górnicza	700

18	m. Gliwice	405,9
19	m. Jastrzębie-Zdrój	1 435,7
20	m. Jaworzno	395,6
21	m. Katowice	755,6
22	m. Mysłowice	255,6
23	m. Piekary Śląskie	400
24	m. Ruda Śląska	500
25	m. Rybnik	355,6
26	m. Siemianowice Śląskie	350
27	m. Sosnowiec	669,6
28	m. Świętochłowice	248,4
29	m. Tychy	985,6
30	m. Zabrze	1 000
31	m. Żory	205,6

Zabezpieczenie finansowania ze środków Funduszu Pracy i Krajowego Funduszu Społecznego działań powiatowych urzędów pracy na lata 2016-2017 dla Województwa Śląskiego i Małopolskiego:

W planie finansowym Funduszu Pracy na rok 2015 zabezpieczono środki Funduszu Pracy na realizację zadań określonych w Ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w kwocie 12.088.065,0 tys. zł. W ramach tej kwoty na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu zabezpieczono łącznie 5.540.030,0 tys. zł. Na zadania w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego zabezpieczono kwotę 179.096,0 tys. zł.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w trakcie prac nad Wieloletnim Planem Finansowym Państwa na lata 2016-2018 zaproponowało wzrost wydatków na powyższy cel. Wydatki te powinny wynieść odpowiednio:

- w 2016 roku łączne wydatki Funduszu Pracy wynieść powinny 12.161.090,0 tys. zł, w tym na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu 5.564.380,0 tys. zł, a ponoszone w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego 192.000,0 tys. zł;

- w roku 2017 łączne wydatki Funduszu Pracy powinny wynieść 12.323.590,0 tys. zł, w tym na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu 5.714.380,0 tys. zł, a ponoszone w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego 227.000,0 tys. zł.

Ostateczne kwoty wydatków Funduszu Pracy będą zabezpieczone w planach finansowych Funduszu Pracy ujmowanych w ustawie budżetowej na dany rok budżetowy.

Załącznik nr 2. Skuteczne doradztwo zawodowe.

Ważnym elementem sukcesu szkolnictwa zawodowego jest skuteczne doradztwo na poziomie gimnazjalnym. Na poziomie centralnym, w Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) na lata 2014-2020 na wsparcie doradztwa zawodowego przeznaczonych zostało 14 mln euro, z przeznaczeniem na:

- Ramowe programy doradztwa edukacyjno-zawodowego w szkołach:
 - a. opracowanie **ramowych programów doradztwa edukacyjno-zawodowego**, tj. określenie tematyki zajęć edukacyjnych, w tym obowiązkowych treści, które powinny być realizowane w poszczególnych latach nauki w gimnazjum, liceum ogólnokształcącym, zasadniczej szkole zawodowej, technikum oraz szkole dla dorosłych (= mini podstawa programowa doradztwa zawodowego);
 - b. przygotowanie przykładowych programów preorientacji zawodowej dla przedszkoli oraz orientacji zawodowej dla szkół podstawowych, wspierających proces dydaktyczno-wychowawczy;
 - c. przygotowanie **wzorcowych rozwiązań organizacyjnych** umożliwiających wdrożenie i realizację ramowych programów doradztwa w szkołach (określenie tego w jaki sposób, przez kogo i na jakich zajęciach doradztwo powinno być realizowane, zaproponowanie przykładowych narzędzi i metod pracy).
 - d. Realizacja projektu dedykowanego tym zagadnieniom przewidziana jest na lata 2015-2017.

- Przygotowanie kadry doradców zawodowych oraz organów prowadzących do wdrożenia wypracowanych rozwiązań:
 - a. przygotowanie kadry trenerów, którzy będą prowadzili szkolenia;
 - b. przeprowadzenie szkoleń dla kadry osób realizujących zadania z zakresu doradztwa zawodowego w szkołach i placówkach z zakresu stosowania nowych rozwiązań organizacyjno-prawnych w pracy z uczniami i dorosłymi;
 - c. organizacja seminariów dla organów prowadzących szkoły (gimnazjów i powiatów).

- Multimedialne zasoby doradztwa edukacyjno-zawodowego:
 - a. rozwój portalu doradztwa edukacyjno-zawodowego udostępnionego przez KOWEziU, poprzez przygotowanie i udostępnienie multimedialnych zasobów wspierających proces doradztwa dla różnych grup wiekowych (danych o zawodach i kwalifikacjach, filmów zawodoznawczych, statystyk dotyczących uczniów i absolwentów oraz ich sytuacji na rynku pracy, narzędzi i materiałów wzbogacających warsztat pracy doradców zawodowych oraz zasobów możliwych do wykorzystania bezpośrednio przez uczniów, ich rodziców i inne osoby dorosłe);
 - b. udostępnienie zasobów adresowanych do przedszkolaków i uczniów szkół podstawowych, zapoznających ich ze światem zawodów.

W odróżnieniu od dotychczasowych projektów realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL) 2007-2013, działania w PO WER nie będą dotyczyły zewnętrznego wsparcia szkół, ale realizacji wewnętrznych systemów doradztwa.

Uzupełnieniem działań systemowych będzie wsparcie doradztwa zawodowego w regionach z wykorzystaniem środków europejskich na lata 2014-2020, zaplanowanych przez poszczególne Urzędy Marszałkowskie w Regionalnych Programach Operacyjnych (RPO), w ramach priorytetów inwestycyjnych 10.1, 10.3 i 10.4.

Celem projektów realizowanych w tym zakresie w ramach RPO powinna być poprawa jakości i efektywności usług świadczonych w ramach doradztwa edukacyjno-zawodowego. Wsparciem zostaną objęte m.in. następujące działania:

- tworzenie w gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych, centrach kształcenia ustawicznego, centrach kształcenia zawodowego i ustawicznego **szkolnych punktów informacji i kariery** (SPINKA), wyposażonych w odpowiedni sprzęt i materiały, umożliwiających realizację doradztwa dla uczniów, słuchaczy i innych osób dorosłych, w formie grupowej i indywidualnej;
- możliwość zatrudnienia ze środków EFS nauczycieli-doradców zawodowych z kwalifikacjami do prowadzenia zajęć w SPINKA-ch. Co istotne, utworzenie i funkcjonowanie punktów nie

zwalnia dyrektora szkoły z obowiązku wyznaczenia osoby realizującej zadania doradztwa zawodowego w szkole. (doradca zatrudniony w SPINce będzie wspierał pracę osoby odpowiedzialnej za doradztwo w szkole, wyznaczonej przez dyrektora szkoły);

- uzyskiwanie kwalifikacji doradcy zawodowego na studiach podyplomowych przez nauczycieli realizujących zadania z zakresu doradztwa zawodowego w szkołach i placówkach, którzy nie posiadają kwalifikacji z tego zakresu;
- szkolenia w ramach doskonalenia zawodowego dla nauczycieli i specjalistów posiadających kwalifikacje doradcy zawodowego;
- zapewnienie dostępu do informacji edukacyjno-zawodowej na poziomie regionu, w tym dostępnej online, m.in. poprzez tworzenie regionalnych systemów informacji edukacyjno-zawodowej;
- realizacja koncepcji zewnętrznego wsparcia szkół w obszarze doradztwa zawodowego na poziomie regionalnym i lokalnym, w tym poprzez upowszechnianie współpracy instytucji działających w obszarze doradztwa zawodowego, z uwzględnieniem poradni psychologiczno-pedagogicznych, placówek doskonalenia nauczycieli oraz instytucji rynku pracy;
- organizacja przedsięwzięć regionalnych i lokalnych na rzecz rozwoju doradztwa zawodowego np. targów edukacyjnych, targów pracy, festiwali zawodów.

Załącznik nr 3: Działania dodatkowe.

ICT (*information and communication technologies*) jako sektor gospodarki został zaliczony zgodnie z Regionalną Strategią Innowacji do inteligentnych specjalizacji regionu (o czym szerzej w części dotyczącej Działania II).

Już dziś w regionie prężnie rozwija się sektor nowoczesnych technologii. Szacuje się, że w regionie 256 firm na 1000 klasyfikowanych jest jako przedsiębiorstwa innowacyjne, a przedsiębiorstwa te zatrudniają ponad 128 tysięcy osób. Oprócz tego w regionie działają 64 konsorcja naukowo-badawcze, 8 kluczowych centrów kompetencji w priorytetowych obszarach Programu Rozwoju Technologii oraz 21 klastrów (z czego 2 sklasyfikowane jako *World Class Clusters*)³⁷. Rozwój tego sektora wspierany jest przez szereg wyższych uczelni, które kształcą inżynierów i informatyków. Szczególnie istotne z tego punktu widzenia są Politechnika Śląska, Politechnika Częstochowska oraz Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej.

Jednocześnie dostępne są środki z UE na rozwój sektorów innowacyjnych. W skali kraju na program krajowy bezpośrednio związany ze wsparciem dla innowacji: PO IR (Program Operacyjny Inteligentny Rozwój) zaalokowano prawie 8,7 mld euro. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego szereg działań wprost adresuje wsparcie dla innowacji – zaalokowano na nie ponad 0,5 mld euro³⁸. Oprócz tego tradycyjnie sektorami wysokiej technologii zainteresowanie przejawiają fundusze typu Venture Capital.

Z drugiej strony szybszy rozwój sektora wysokich technologii wymaga wsparcia w następujących obszarach:

- koordynacji działań prywatnego biznesu z uczelniami;
- koordynacji działań między różnymi uczelniami lub/i poszczególnymi wydziałami;
- dostępu początkujących przedsiębiorców do doradztwa biznesowego;
- wiedzy inwestorów o projektach i twórców projektów o inwestorach gotowych zaoferować finansowanie (tzw. problem asymetrii informacji).

³⁷ „Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2013-2020”.

³⁸ Kalkulacja dla 2 osi priorytetowych: Nowoczesna gospodarka oraz Konkurencyjność MŚP.

1. Współpraca z Massachusetts Institute of Technology (MIT).

Branża wysokich technologii bazuje na wysoko wykształconych kadrach, które w Województwie Śląskim i Małopolsce Zachodniej są już obecne, ale także na możliwości ścierania się idei i pomysłów między innowatorami. Tworzy to klimat dla innowacji i tworzenia projektów już nie naukowych, ale biznesowych. Żeby ten proces wesprzeć i ułatwić kontakty między kreatywnymi przedsiębiorcami i naukowcami z regionu z ich odpowiednikami za granicą rząd podjął rozmowy w celu nawiązania ścisłej współpracy z Massachusetts Institute of Technology (MIT), jedną z najlepszych na świecie uczelni technicznych.

MIT jest wiodącą na świecie placówką w zakresie patentów oraz komercyjnych wdrożeń dla ICT. Jak dotąd mury uczelni opuściło 81 laureatów Nagrody Nobla oraz niezliczona liczba wynalazców oraz akademików³⁹. Według prestiżowej Listy Szanghajskiej – rankingu najlepszych uczelni akademickich na świecie – MIT jest na trzecim miejscu w klasyfikacji ogólnej oraz na pierwszym miejscu wśród uczelni technicznych⁴⁰.

MIT prowadzi program współpracy z uczelniami spoza USA w ramach swojego projektu MISTI⁴¹. Dziś z tą prestiżową uczelnią współpracę prowadzą ośrodki naukowe z Belgii, Brazylii, Chile, Chin, Egiptu, Francji, Izraela, Japonii, Meksyku, Niemiec, Peru, i Włoch.

W ramach programu studenci z regionu pracowaliby nad wspólnymi projektami ze studentami z MIT, na które otrzymywaliby granty w wysokości 20-40 tys. dolarów. W ten sposób młodzi naukowcy mieliby szansę na bezpośrednie kontakty i wspólne wypracowywanie projektów, które znalazłyby bezpośrednie zastosowanie w gospodarce. Obecnie trwają negocjacje z MIT co do możliwości i czasu zawarcia porozumienia.

Dodatkowo, i poza współpracą z MIT, dla ułatwienia kontaktów polskiej branży wysokich technologii z zagranicą, na Śląsku zostanie zorganizowana seria konferencji dotyczących nowych technologii. Patronat nad konferencjami oraz ich organizację obejmą Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) wspólnie z Marszałkiem Województwa.

³⁹ <http://web.mit.edu/facts/faqs.html>

⁴⁰ <http://www.shanghairanking.com/>

⁴¹ <http://misti.mit.edu/faculty-funds>

Załącznik nr 4: Lista dokumentów wykorzystanych przy opracowaniu Programu Śląsk 2.0.

- Zarządzenie nr 1 Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2015 r. w sprawie Międzyresortowego Zespołu do spraw wzmocnienia potencjału przemysłowego Śląska;
- Strategia Rozwoju Polski Południowej do roku 2020;
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”;
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2020;
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014 – 2020;
- Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2013-2020;
- Program Strategiczny Regionalna Strategia Innowacji Województwa Małopolskiego 2014 – 2020;
- Kontrakt Terytorialny dla Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2023;
- Kontrakt Terytorialny dla Województwa Małopolskiego na lata 2014 – 2023;
- Propozycje dotyczące programu dla Województwa Śląskiego (przygotowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego);
- Założenia do Programu Reindustrializacji dla Województwa Małopolskiego (przygotowane przez Małopolski Urząd Wojewódzki);
- Bytom 2020+. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze rozwoju Bytomia, jako Obszaru Strategicznej Interwencji, wymagającego kompleksowej rewitalizacji (przygotowany przez Urząd Miejski w Bytomiu);
- Zielona Księga dotycząca obszarów metropolitalnych (przygotowana przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji);
- Biała Księga Obszarów Metropolitalnych (przygotowana przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji);
- Plan naprawczy dla Kompanii Węglowej S.A.;
- Porozumienie zawarte pomiędzy stroną rządową, Międzyzwiązkowym Komitetem Protestacyjno-Strajkowym, zakładowymi organizacjami związkowymi działającymi w Kompanii Węglowej S.A. oraz Zarządami Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A., Kompanii Węglowej S.A., Węglokoks S.A.;

-
- *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2013* (przygotowany przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową);